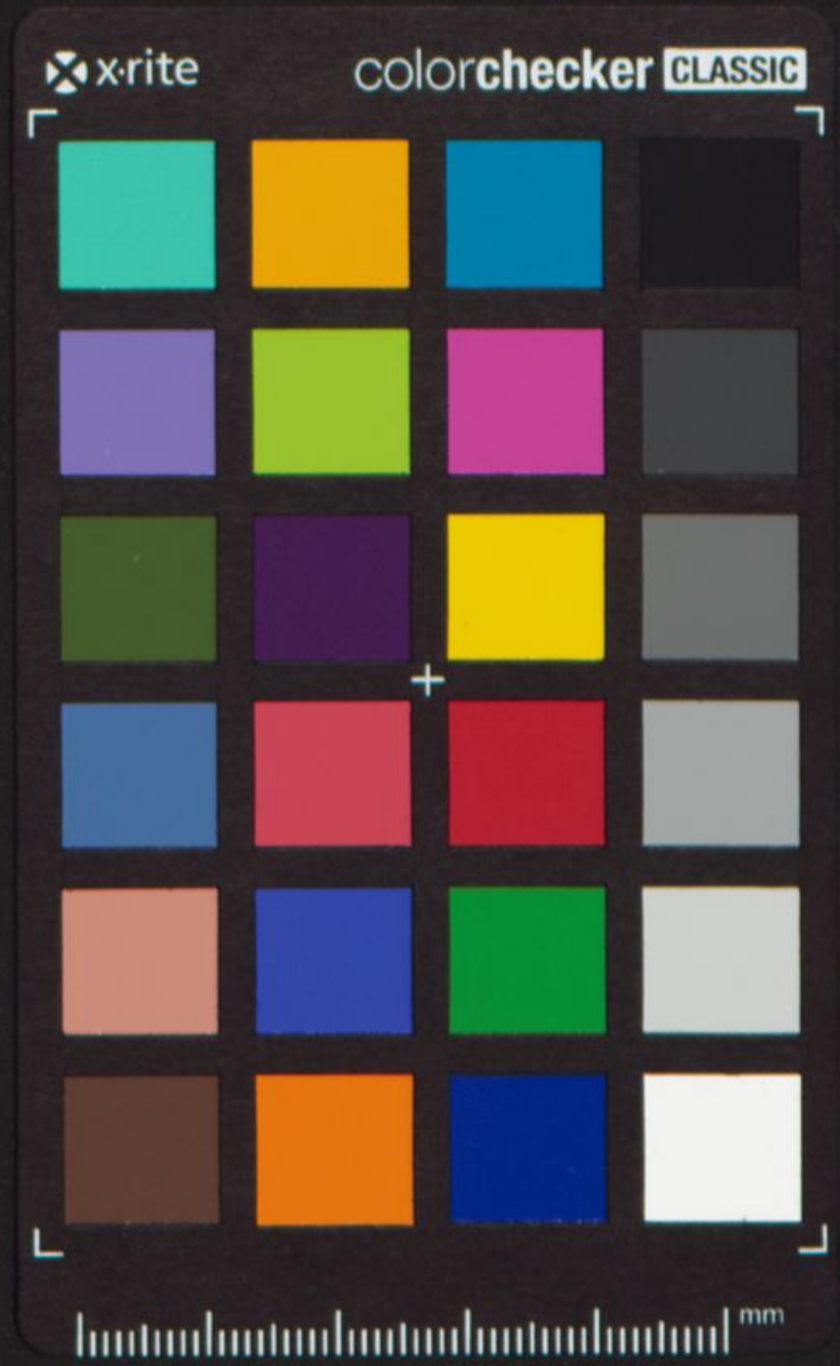
x-rite
colorchecker CLASSIC
mm

x·rite colorchecker CLASSIC
mm

40
Mec.
Fol. 226
2834

x-rite
colorchecker CLASSIC
mm

K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

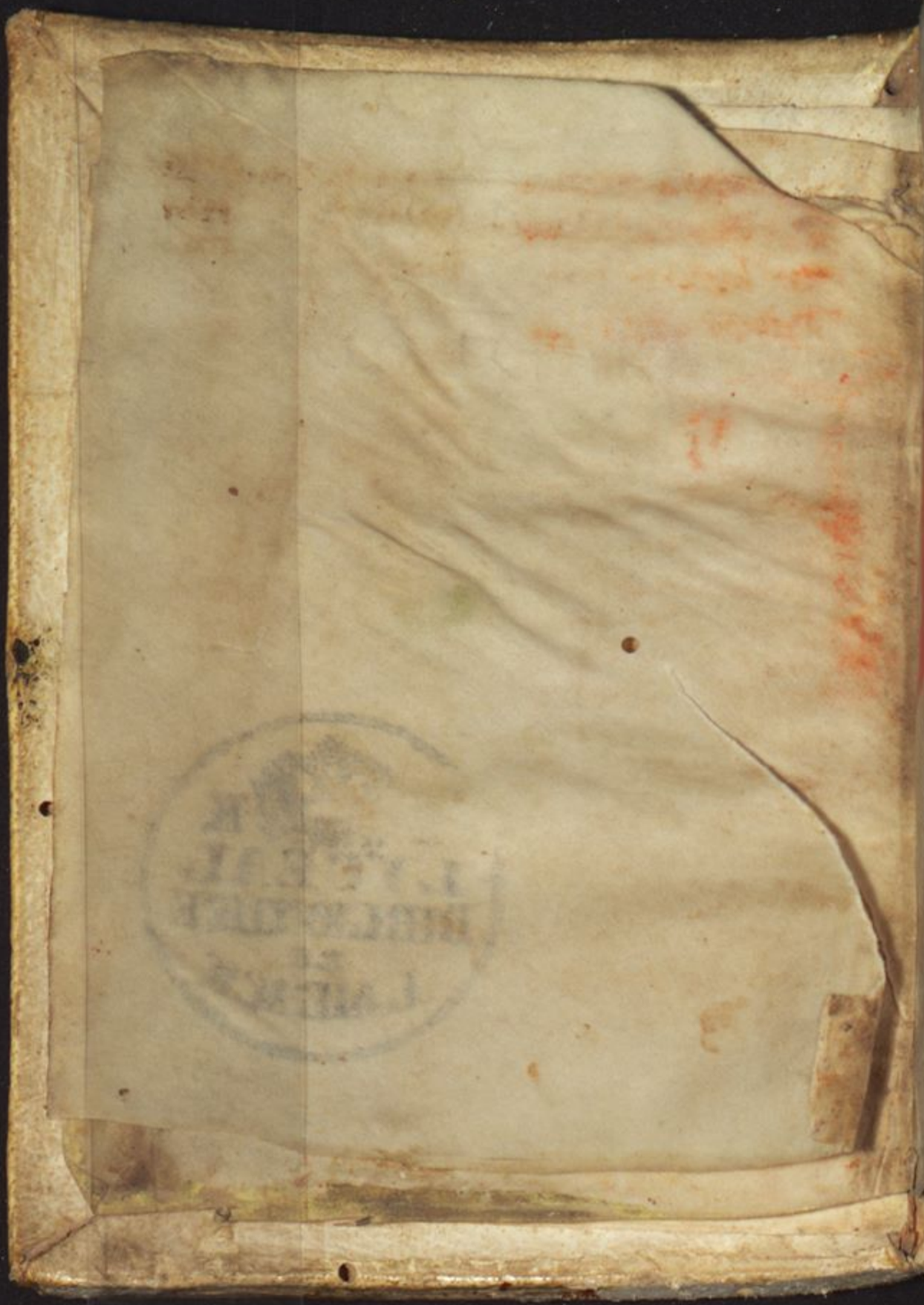

Incipit formula honeste vite. beati bernhardi abbatis.

Petis amice frater karissime quod nunquam et nusquam a suo provisore audivi aliquem petivisse. Verum tamen quia id tua petit devocio tibi iuste et rationabiliter petenti. aliquid in xpi nomine negare non valeo. Formulam honeste vite. brevi tibi sermone depingam. Quam si in xpi nomine vel dilectione exardescens perseveranter servaveris vitam. procul dubio vitam eternam habebis. Ut ergo ab interiori incipias ad exteriorem hominem sermo procedat.

Circa tui puritatem indesinenter te studere

oportet. q toti
puritatis ama
tor. deus ibi se
dere. et tamq̄
in celo sedem
sibi collocare
eligat. iuxta
illud. Celum mi
sedes est. et ani
ma iusti se
dis ē sapiē.
Necesse est g°
ut circa cogi
tacōes tuas
vigilanter in
tendas. ut vi
delicz. cogitari.
vel meditari
coram deo pti
mescas. sci

ens. q sicut p u
ba vel facta in
notescimus hoī.
sic nimirū per
cogitacōes in
circūscripto spiū.
q q hoībus fac
ta vel dicta. hoc
cogitacōes deo.
Deus eī novit
cogitacōes hoī
num. q sicut
nulla ē ei in vi
sibilis creatura.
sic nimirū nil
cogitari poterit.
q illū lateat.
Vivus est enī
sermo dei. et

q in pāciā ponit hoīm dr̄e s. fa
milto erubescas.

efficax. et pene
trabilior omni
gladio anticipi
ti. pertingens
usque ad diuisi
onē aīe et spūs.
Sit ergo semper
xp̄s in corde
tuo. et yma
go crucifixi nū
quā recedat
ab animo tuo.
Hic tibi sit ci
bus et potus.
dulcedo et cōso
lacō. lectō et
meditacio.
oracō et cōtē
placō. vita

et refectio. Ipse
cogita ihm̄. a
positū ī p̄sepio.
a pānis inuo
lutū. aut in
tēplo pr̄i a pa
rentibus pre
sentatū. uel cer
te ī templo doc
tores audien
tem et ī terro
gātem. q̄ docet
hōīem sciam.
postea paren
tibus subditū.
cui uire subditur
oīs creatura.
aut ī deserto
esurientem et

mel et desiderium

sicientem · panem
vite et fontem sa
pientie · qui pascitur
inter lilia · et im
plet omne aial
bn̄ dcōe. Cogita
nimirum exiti
ne fatigatum
sup fontem se
dentem · et cum so
la mulierculā
solum loquentem
aut etiam statum
totius mundi
regentem ·
aut in agonia
prolixius orā
tem · aut omnia
omnibus suffi

cientem administrā
tem · Ab ange
lis nimirum qui
est angelorum
et hominum consola
cō consolacōnem
recipientem ·
aut ad colum
nam regem
glie ligatum ·
et a reprobis
crudelissime
flagellatum ·
Ipm plane qui
est angelorum
gla sputis il
litum · plaga per
cussum · spinea
corona corona
cogita

tu. ob probriis
saturatu. ad
ultimu cu in
quis deputatu.
et in cruce pro te
pendentem. mo
rientem. atque
spm suu in ma
nus pris con
mendantem.
Sic ni mirum
sic erit fasci
culus mirre di
lectus tuus tibi.
et inter ubera
tua commorabitur.
sic de omnibus
amaritudinibus
et anxietatibus
dni tui. quasi

quenda fasci
culu colligas.
unde et amarum
poculu et dulce
ut ita dixerim.
lacrimis tibi
conficias. Quasi
quinque ardentis
simo amore
xpi accensus
volueris cum
apostolo cognos
cere et non secundum
carnem. leva
bis parum per
oculos mentis
ad gloriam
resurgentis.
ad maiestatem

cū prē sedentis
et regnantis.
que sursū sūt
querens. ubi
xp̄s est in dex
tera dei sedēs.
Necessario ta
men longam
nō facias mo
ram ibi. ne
si diuicius sc̄
tator fuis ma
iestatis. a cla
ritatis gl̄a
opp̄mariis.
Sane an̄ oīa
nouis. om
nē cordis e
lacōm. iac
tāciam et

arrogancia m̄
quasi quedam
aīalia vene
nata. oīmo te
debere fugere.
sciens p̄cul
dubio. q̄ in
mūdus ē co
ram deo. oīs
qui exaltat
cor suū. Nemi
nem spernas.
nemī nōceas.
nemī detrahas.
et in nōme x̄
oībus p̄desse
conēris. in
tantū eciam
ut inferiorē
atq̄ viliorē

ex intimo cor
dis affectu
te reputes.
Vnde etiā cre
das te nō pro
fecisse. sz nec
aliq̄ existimes
te. iuxta illud
apli. Qui se
existimat a
liq̄ ēē cū ni
chil sit. ipse
se seducit.

De incessu.

¶ Adhec incessus
tibi sit matu
ritate plenus.
grauis et ho
nestus. vide
ne fractis
gressibus ambu
les. aut scapu
las dextrorsū
aut sinistror
sū vergendo.
nec erecta
ceruice. nec
pminente
pectore. seu
etiā inclina
to sup hume
rū capite.
q̄ oīa leuita
tē redolent.
aut elacōm
ostentant.
aut ypocrisi
sapiunt. In
cedens ergo

stans et sedens
faciem semp
habeto deorsu
in animo vol
uens. quia pul
uis es. et in pul
uerem reuertis.
cor vero sursu
ubi xpus est
in dextera dei
sedens. Equi
dem in quouis
angulo. in quo
uis diuersorio.
reuerenciam
habe angelo
tuo. nec au
deas eo psen
te. que me

psente non au
deres. Tristi
ciam animi
in conuentu dis
simulare maxi
me te decet.
quandam hyla
ritatem in facie
pretendens. pri
uatim autem
nunquam vultus
indiuersa
mutetur. De
risu cauendo.
Si quando
coram aliquo
positus. alicui
cuius rei cau
sa ut assolet.

fuis ridere
compulsus. Non
sit risus tu
us excussus.
Sed iuxta quen
dam sapientem
sermones tui
sale sint con
diti. Tuis vero
interpone in
terdum gau
dia curis. De
ocio cauendo.
Numquam ta
men sis ocio
sus. Aut le
gas aliquid
de scripturis
sacris. Aut

meditaris.
Aut certe quod
melius est
rumines
psalmos. O
perando nichilo
minus quod tibi
preceptum fuit
et iniunctum.
Ut numquam
te dyabolus
inueniat ex
occupatum.
Multa enim
mala docuit
ociositas. De
lectura.
Illas quoque
scripturas

sales tui sint sine dente.

libencius le
gas. q̄ p̄cipue
erga xp̄m dōi
nū tuū deuo
cōm īflāmēt'
quā que illici
unt animi tui
intellectum.
Intellige que
dico. Dabit
ēi t' dn̄s ītel
lectū. si īsen
su cogitauēs
cōcūspeccōm
dei. De orōne.
Tempe cum
orauēs. nō
īpleas au
res audien

tibus singul
tibus ꝛ suspi
riis. sz īten
de dn̄m tuum
īcubiculo cor
dis tui. Ad
psalmodiam
sp̄ cor habeas
nisi ad aliq̄d
sublimius ra
piaris. Omn
enī q̄ ibi di
cunt usq; ad
vnā litterā
te nouis pro
certo debito
rem. uel di
cēdi in choro
tuo. uel au

diēdi ī alio.
Sacris altari
bus si sacer
dos es. tamq̄
vnus ex sum
mis in spū
totus assistas.
si mīster tā
quā angelus
dn̄o ad mīs
tres. In omī
nimirū ope
sic dicas. si
nūc moriturus
ēēs faceres
hoc. Deniq̄
p̄dēit tibi ad
cōpūctōnē
optinēdam

si orōe ita
remotus
fuis. vt pu
ras manus
ad celū leuā
do. etiā tui
ipius vocē
audire potis.
Nōnūquam
etiā ad sble
uandā iten
cōm ī celum
p̄spicias.
vt ibi sit cor
tuū. vbi xp̄s
ē ī dexterā
dei sedens.
Ab orōne
reuitaris

ad lectionem ut
iterum fastidi
um lectio sub
moueat. et
ad orationem te
prouocet. ¶ Con
sorcia iuue
num. et maxime
eorum qui in
berbes sunt.
quando conuenien
ter potes de
uita. Nunquam
alicui figas
oculos in fa
ciem. sed in cruce.

De cibo sumendo

Sic accede
ad cibum. ut
nunquam volup
tate sed necessi
tate pascaris.
et fames non
sapor prouocet
appetitum.
¶ Singularitatem
fuge. et communi
tate esto con
tentus. Scies
quod caro pascen
da est. et exti
guenda sunt
vicia. Si quando
tibi aliquid
super apponitur.
tamquam diuini
tus procuratum

accipe illud.
Hoc tamē sp
habeas ī ani
mo ⁊ volun
tate: ut ma
gis velles q
alti apponet.
De hoc vero
plurimum
gaudeas: si
tibi viliora
apponuntur.
Nā reuera
felicōres sūt.
qui ī partita
te sustinēda
fiūt aīo for
cōres. De grā
rū actione.

In gratijs ex
soluendis p
ductibus tibi
supplicandū.
nouis: p pec
catis scilicet.
eorū quorū
elemosinis
sustētaris:
⁊ ne forte
corpi tuo sup
necessitatē
īdulseris.
De locucione.
Cum ad lo
quēdū ve
neris: pauca
⁊ rōnabilia

vba loquaris.
vt nimirum
ullm vbū p
feras. q nō
edificet audi
entē. Pone
pdencie tue
modū ne sa
piēs tibi vi
dearis. sicut
dt. iob. Vere
bar oīa opa
mea sciens
q nō parcēs
delinquēti.

De caplo tenēdo.

Post cōpleto
riū singlis
diebus ti
bi teneas ca
plm. et cōuo
catis cogita
cōibus tuis.
ponas cū eis
racōm. dili
genter cogitās
q ipo die co
gitacōe. locu
cōe. vl opere
deliqris pub
lice vl priua
tim. et p sin
glas noctes
lectū lauans.
hoc ē singlis
pctis lacrimis
et dolore pu

rificans. de
singlis diligē
ter ꝯputes.
i crastino pub
lice de aptis.
de occultis vo
secreto satis
facturus.
Cū aūt ad stra
tū lassus de ve
neris. te hoēs
tissime iacen
do cōponas.
nec resupinꝰ
iaceas. nec
genua ele
uando calca
neos iūgas
ad nates ⁊

tibias. Qꝛ si
forte luxurie
tēptatio te cō
cusserit. recur
re ad dilcm
tuū positum
sup lectum
doloris. ⁊ v
niuersū stra
tū eius versa
i infirmitate
eius. hoc dicēs
in corde tuo.
Deus meus
pendet in pa
tibulo. et
ego volup
tati operam

dabo. Sic inuo
cato nomine sal
uatoris in gemi
nando nomen
salutis. cessa
bit quassatio.
Ruminantem
psalmos somp
nus te occu
pet. vt in somp
no somnies
te dicere psalmos.
Cum surrexeris
ad uigilias
lauda creatorem
tuum. ex omnibus
viribus tuis.
Postremo pu
rissimum a
morem semper
habeto. et nil
preter ipsum. aut
extra ipsum. te
amare memen
to. De silencio.
Silencium dili
gas. et cum tibi
licet loqui. ma
gis elige silere.
si vis pacem
habere. Non sis
promptus ad lo
quendum. et mul
tum custodi quid
loquaris. quomo
loquaris. etiam
bona. vt non
scandalizes. vel

saltē edifices.
Cū debuis loq̄.
p̄us ī mā suve
tudīe p̄para
cor tuū. ne cū
impetu loq̄ris.
ꝛ tūc hūiliter
loq̄ris. Maxi
me caue ne
ī ira. alicuius
facta uł dicta
rep̄hendas.
Sꝫ si tibi uidet
ad te ꝑtinere
ut arguas.
exspecta tem
p̄us trāquil
litatis. ꝛ tūc
dulcit admo
ne. alias ca
ue ne umq̄
alicuius facta
uł dicta. ioco
se uł seriose.
siue eo p̄sen
te. siue absē
te rep̄hēdas.
Sed si nō vis
cōmendare.
sile. Rep̄me
quantū po
tes iram. ne
umq̄ appare
at in uultu.
uł in uerbo.
uł ī motibus.
Noli libent
de absētib
ꝛ bona loqui.

quia de facili i
tmiscet se ve
ris falsa. bonis
mala. Cum au
dis de aliqua
re si est. etiam
si credas oppoi
tum vel scias. di
cas potest esse.
ubi non pricli
tatur veritas ex
tua dissimula
cione. et caue
ne vnquam
alicui contra
dicas. ex hoc
enim surgunt li
tes et conten
ciones. Repu
ta te minus
scientem. et ne
offeras vltro
consilium. nisi
prius a te requi
ratur ut eas.
Consilium alicu
ius vel factum.
ne despicias
si non est ma
nifeste ma
lum. nisi melius
apud te habeas.
Nunquam sensui
tuo multum
credas. De or
dinacione vel dis
posicione eorum

q̄ ad te nō pti
tinent. nec t̄
cōmissa sūt.
caue ne temere
discucias. Si
quis malum
de aliq̄. dixit.
nō facile cre
das. nec libenter
audias. De
deo libēter co
gites. loq̄ris
et audias. ex
hoc ēi dulcescit
t̄ deus. et cres
cit caritas.

De visu

Oculos uagos
nō habeas.

plane et ma
ture incedas.
caput et alia
mēbra a le
ui motu sto
deas. Multū
labora custo
dire cor. et il
lud nō pmit
tas uagari.
Reputa te
minus bonum.
Si q̄s de te ma
lū dixit. q̄ te
nō infamet.
uel alios non
ledat. dicas
bn̄ pt esse.
Prelatis

tuis acquiescas.
Et in ordinacōib⁹
suis eis non
resistas: que
nō vergūt ad
dissolucōnem
ordīs manifeste. Labora
sensū tuū et
volūtatem.
oīm subicere vo
lūtati: et stu
de ad humili
tatē. Priua
tū amorem
a te repelle.
Stude mul
tū obsequio
sū. affabilē.
et benignum
te oībus ex
hibere. Caue
ne alicui sis
causa vel oca
sio scandali.
In mēte re
volue terrorē
iudicij: penas
infernī: passi
onē xpi: gau
diū eternū.
Stude omnia
opa tua corā
deo facere:
et ad deum re
ferre. Expli
cit formula
hōeste vite.

Incipit liber
nouicorum.
eiusdem beati bn.

Primo consi
derare de
bes semper.
quare ueneris.
et propter quid
ueneris. Prop
terea enim uenis
ti. nisi solummodo
propter deum. ut
ipse fieret mer
ces laboris tui
in uita eterna.
Sic ergo propter
nullum debes
committere bonum.
nec alicuius exem
plo tepescere. quin
studeas ad hoc
ad quod uenisti.
Uenisti ad ser
uitutem dei. cui
seruire debet
omnis creatura
ipsius. quia nichil
habet nisi ab ipso.
et omnia ei dare.
quod est. et quod scit. et
quod potest. Et si
debet ei omnis
creatura. maxi
me omnis homo.
tamquam rationalis
creatura. Omnia
autem seruiunt

suo creatori pro
posse suo. mul
to magis homo
quē nō solum
creauit ut ce
tera. sed insu
per libero ar
bitrio nobili
tauit. ⁊ mun
di dn̄m cōsti
tuit. sibi simi
lē fecit. nam
eius assūpsit.
verbo ⁊ exēplo
eū īstruxit.
sagine suo de
morte eū re
demit. spm̄
scm̄ ei īfudit.

carnē suam ei
in cibū tradidit.
curā eius habet
sicut mater par
uuli filij sui.
⁊ eternā here
ditatē ei dare
disponuit. Ecce
p quāto nos
ei tenemur s
uire. p̄ceteris
creaturis su
is. ⁊ diligere
eū sup omnia.
q̄ nos p̄ oībus
mūdi creatu
ris amauit.
Et q̄r nō cōfi

Amare

dis tibi ipi. ut
p̄sumas te sci
re q̄ dn̄s ve
lit. Ideo cōmi
sisti te supio
ri tuo. ut ipe
te regat. et
dedisti ei ma
nū tuā in pro
fessione tua
ut ipe te du
cat in via dei.
Unde nō licet
tibi deinceps
viuere p velle
tuo. sed quo
ductor tuus
te ire iubet.
illuc statim
ire debes. et q̄
ipe p̄hibet de
bes cauere.
Quia q̄ artē
aliquā discē
cupit. debet re
gulas sui doc
toris tenere.
et p̄p̄as ad in
uēcōes rehin
quere. Et inf
mus q̄ adhuc
vicōrū patit
accessiōes. de
bet seruare
dietā. quam
medicus su
us sibi ostēdit.
si cito plene

desiderat sanari.
Ita et tu nil faci
as vel dicas. quod
magistrum tu
um nolle presu
mas. Te enim
dedisti ei propter
regnum celorum.
Et iam non es
tuus. sed eius ciu
te vendidisti.
Et ideo nil licet
tibi agere de te.
sine eius vo
luntate. Ipse enim
est dominus tue vo
cis. Ipsi recto
res nostri sunt
vicarii dei su

per nos. Et nos
debemus eis obe
dire sicut deo
non sicut homi
nibus. quia non
propter ipsos sed
propter deum subie
cimus nos eis.
Et ideo servus
non est maior
domino suo. Talem
te exhibe. ut
libere te iube
at facere vel di
mittere. quicquid
ei videbitur ex
pedire. Quia
si ipse timet
te. iam servus

ē maior dn̄o
suo. ⁊ disci
pulus super
magr̄m. Ha
be pacē cū p̄
latis tuis sp
Nō detrahas
eis. nec audi
as sibent̄ detr̄
here eis. q̄ spe
cialit̄ hoc vici
um punit ds
ut patz i cham.
q̄ uerenda pa
tris nudauit.
⁊ in hoc sibi
maledictum
irremedia
bile acq̄siuit.

Nō acrit̄ pon
deres eoꝝ excessus.
sz ignosce eis
quasi hōibus.
q̄ in multis
curis nō potest
qn̄q̄ negligē
cia vitari. ⁊
sepe q̄ in eis
reprehendimus
ex nr̄o vicio ē
magis quā
ex culpa eorū.
q̄ sepe q̄ alius
p bono facit
nō itelligimus
i tēcōm eius.
p malo recipi
mus ul iudicamus.

Honora eos in
corde tuo et non
spernas ne for
te et deum sper
nas cuius vicem
gerunt. Crede
quod deus eis in
spiravit quicquid
te iubent facere.
et propter utilita
tem tuam et anime
tue salutem
ordinationes
et constitutiones
eorum ne fasti
dias. quia non
sine causa fa
ciunt. licet tu

omnes
eas nescias.
Qui ambulat
simpliciter. ambu
lat confidenter.
et talia non no
cent sed prosunt ei
ad maius mi
tum. Vere ser
vus dei sic de
bet incedere
via regia in
mandatis dei.
quod statuta huma
na non artent
eum in aliquo.
quia ipse debet se
ipsum artare
ita si non esset

illud statutum tamen
caueret sibi ab
omni quod non esset
expediens. Per
talia enim statu
ta tantum repri
muntur excessus
eorum. Qui me
tas disciplinae
transgrediuntur.
Lex propter praeuari
catores posita
est. Qui tibi
dedit felicita
tem huius seculi
ad consolacionem
tuam dedit.

non ad corrup
cionem. Rursus
qui te flagellat
in hoc seculo. ad
emendacionem non
ad dampnacionem
facit. Ferto
patrem erudien
tem. ne sentias
iudicem puni
ente. Viso de
obediencia transeamus
ad corporalia ex
ercicia. deinde
ad spiritualia. quia
non prius quod spi
rituale sed quod anima
le. De euigila
cione.

Cōsuesce q̄ndo
oportunū est
parū an̄ ma
tutinas vigila
re. ut sp̄s tu
us dirigat̄ ad
dn̄m ī orōne.
vt postea ma
gis sobrius sis
& deuotus ī ser
uicō dei & lau
dibus ip̄ius.
& cū euigilas
statī om̄s co
gitacōes et
sōpnia abice.
q̄bus dyabl̄s
vellz te occu
pare. p̄mici
as cogitacōnū
tuarū & acco
nū offer dn̄o
in orōe. vl̄ ī
aliqua medi
tacōe. cū cor
p̄is exercita
cōe. vl̄ genu
flexione. do
nec aliq̄ af
fectum deuocōis
cōcipias & in
calescat sp̄us
tuus. & ex hc
eris tota die
deuocior et
expeditior.

De alacritate in
dīmo officio.

In dīmo officio
nō sis piger
et fastidiosus.
sed coge corpus
tuum et spm
stare reuerē-
ter. et psallere
alacriter co-
ram deo et
angelis. qui
ibi p̄sentes
assistunt.
Risus et uer-
ba inutilia
penitus detes-
tare. ubi
coram dño ma-
iestatis cum
metu et re-
uerencia assis-
tere debes. Ver-
ba psalmo-
die distincte
et integre
pnūcia. Nō
leuiter discur-
ras pchorum.
nec ante finē
horarū ēre-
as. nisi neces-
sitas te con-
pellat. Prius
q̄ incipiatur

officiū p̄uenire
studeas. ut cor
ad aliq̄ deuo
cōm excites.
Ideo ēi tam de
sides ⁊ tepidi
sumus ī dn̄o
officio. q̄ nō
sumus deuo
cōe excitati.
⁊ ita eximus
sicut intrāmus.
frigidi ⁊ dis
soluti. Stude
in ipso inicio
cogitacōnes
vanas abicere.
⁊ ītendere hijs

q̄ psalluntur.
aliq̄n tumul
tus earū vix
potis euadere.
Post officiū
eciā stude te
seruare in de
uocōe. q̄ con
cepisti. nec
statim effu
das te ad in
ania. Si aūt
nō habes de
uocōm ītius.
saltē cōserua
di sciplinam
⁊ morū gra
uitatē exti

us. ꝓpt̄ reue
rēciā dei. ⁊ a
liis ad exem
plū. De caplo.
In caplo non
multū loq̄ris
nisi valde ne
cessariū sit. ⁊
hoc humilr̄ et
mansuēte.
De culpa fatēda.
Culpā humilr̄
dic. ⁊ correc
tus mansue
te responde.
Nō excuses
te q̄n corri
pis. sicut
adam. q̄ re
fudit culpam
ī mulierem. dicēs.
Mulier quam de
disti mihi sociam.
decepit me.
De cōsilio dādo.
Si de cōsilio in
terrogat⁹ fuis.
libere ⁊ humi
lit̄ dic. q̄ tibi
uidet̄ expedire.
Si aūt nō req̄
rit̄ cōsiliū tuū.
nō sit t̄ cure.
Nec uelis per
tinacit̄ tuam
sētenciā defē
dere. Sufficiat
t̄ satis fecisse

cōscientie tue.

De accusacōibus.

In accusacōibus
nō sis anxius.
dic tantū quod
scis esse factum cō
tra regulam.
et ordinis sta
tuta sine odio
alicuius. et
verbis man
suetis et vultu
placidus. et quod
nō scis. non
teneris. Noli
opinando ac
cusare. quia
opinio sepe
fallit. Non

Ad hoc

graueris pro accu
sacōibus. sed
tantū dic cul
pā si uera sunt.
quia maior sur
get tibi cōfusio
si procaciter te
excuses. quam
si humiliter cōfite
aris. Seruus
dei nō debet
timere cōfusiones
ab hominibus.
ut cōscientia co
ram deo accu
set. sed sustinere
patienter. quia
quid eum dns

voluit susti
ne. De pacia
hūda i correpcōe.
Consuesce ut
cū a superiore
corripis seu
in capitulo sive
extra. quod sta
tim genibus
humiliter dicas
culpā tuam.
Hec est lex
antiq̄ reli
gionis a sanc
tis patribus
tradita. Vn
et tu debes
studere. ut
sicut tibi ordo
a tuis traditus
est. ita et tu
tradas eum
postis tuis.
quātū in te
fuit verbo
et exemplo.
De custodia visus.
In mensa noli
hic inde re
spicere. ita quod
videas quis
in latere tuo
sedeat. et quid
faciat vel co
ram se habe
at. tibi soli
et deo debes
esse intentus.

Cum disciplina
comede non cum
impetu gule.
quasi non pos
sis saturari.
nec effundas
te totum super
cibum. sicut ca
nis famelicus.
nec vagus o
culis et inquie
to corde circum
spicias. quod sit
in mensa de
licacius. nec
ante queras
saturare ocu
lum quam ventrem.
sed cum gratarum

actione suffici
at tibi. quod
habere potes.
et semper velis
pocius defec
tum sustinere
quam plus ha
bundare. Ni
chil spernas quod
tibi apponitur.
nec indigneris
si aliquis defec
tus est in con
dimento. vel
sale vel coctu
ra. Idem co
gita quod multi
multo viliori

bus ⁊ paucō
ribus sunt
cōtenti. q̄
q̄q̄ abicis p
magnis de
liciis accep
tarent. Pa
ptas fami
liarius xp̄i
amica placeat
t̄ i oībus.
⁊ ipsam p sū
mo conatu
amplectere.
Vide quam
hūiles ges
tus pauperes
habent. q̄
simplex re

sponsū. quam
pauidū ānn.
Si umq̄ audi
atur aliqua
q̄rimonia de
te. p aliquo
defectū tuo. in
cibo uel vili
vestitu. semp
reputa te in
dignū de hijs
que habes.
In dormitorio
esto quietus.
ne per te q̄s
inquietetur.
siue orans
siue dormiēs

De euigilacōe.

Quociensqumq
euigilauerit. sta
tim occurrat
tibi memoria dei in
gratarum actione.
quod ipse vigilat
super nos quando
dormimus. ut
custodiat nos.
Quando dormi
re vis. prius in
tendere debes o
rando. vel me
ditando aliquid
boni. et ita in
hac occupatione
obdormies. et
sompnus erit
dulcior. et puri
ora habebis
sompnia. euigi
labis deuotior.
et surges ala
crior. et faci
lius redibis
ad eandem
deuotionem. in
qua primo fu
isti. Et licet dor
mientibus non
imputandum
esse videatur
quod nescii faciunt.
vel paciuntur.
tamen indecens
est religioso
homini. ita ob

rutū ēē sōp
no · sicut pet.
⁊ iacē disiec
tis manibus.
⁊ mēbris in
cōposite. ⁊ ma
nibus retrac
tis. Cū ppt
hoc maxime
uestiti iacea
mus ⁊ cincti
dormiamus.
ut nō hēam
ptātem cōcu
ducēdi ma
nus hac is
tac · in corpe
nudo. et ut
magis pati
simus ad sur
gendū ad orō
nē. De sopno.
De sōpno quā
titatē tene si
cut sup supra
dictū est de mē
sura cibi. et
ut mēbra et
sensus refi
ciantur ex qēte
sōpni. ⁊ ex in
mio torpore
sōpni corpus
nō reddatur
pigrius. et
actus tepidior.

et sensus obtu
sior. Nam diu
turna quies vi
ciis alimenta
ministrat. Et licet
hoc bonum sit et
ad profectum spi
ritualem. tamen
caute hoc est
faciendum. ne
corpus defici
at in ullo. antequam
perueniat ad me
tam. ut possis
sequi conuentum
sine murmure.
destructi cor
poris et conuen

tum. ordinem
rigorem ordinis
cum ceteris tene
re. Qui quidem post
te ad ordinem
ueniunt. non at
tendunt quid
ante eos in or
dine laborauerit.
sed solum respici
unt. quale ex
emplum prefe
ras in presenti.
in vigiliis. in
laboribus. in
cibis. et in aliis
obseruanciis
ordinis. Vt igitur

communem

vtrūq; cōgrue
possis facere
discretio ~~necta~~
necessaria ē. p quā
⁊ corpus pru
dent castiges
ne aduersus spi
ritū rebellet.
⁊ rursū disc
te foueas. ne
sub sarcina cor
ruas. ⁊ spūa
lē pfectū im
pediat p̄ni
mia debilitate.

De labore.

Ad labores cō
munes ⁊ ad
humilitatis of
vtilitatis

ficia esto paratus.
⁊ in aliis obse
quiis. ⁊ maxīe
ad illa obsequia.
q̄ alij p sui vi
litate cōcrepnūt.
⁊ q̄ abhorrent.
ut lingua por
tare. domum
scopare. ⁊ alia
vtensilia pur
gare. ⁊ frūm
tunicas excu
tere. pedes la
uare. ⁊ super
oīa ad missā
libent fuire.
quia hoc offm

est angelicum. Spi
ei dno suo: ubi
q̄ ministrant. In
hoc ei ministerio
multiplex fruc
tus est: et primo
boni opis exer
cicium. Secundo opus
caritatis est:
q̄ proximum p
moues in bo
no. Tercio op⁹
deuocionis: q̄
deo appinquas
in oracione. Quar
to opus angeli
cum est ibi. cum
quibus deo p̄
senti ministras.

sicut et illi. Ex hoc
eciam famili
arior eris sanc
tis angelis.
q̄ eorum coopera
tor es ibi. Ex
hoc non solum
sacerdos. cui mini
stras specialiter
tenetur orare
pte. sed et omnis
circumstantes q̄
rum vicem geris.
ideo tota eccle
sia ubi terrarum
q̄ tu geris
vicem omnium fide
lium. q̄ dno suo
de celo venienti.

cū deuotissima
grarū actōne
debent mīstrare.
si possēt ad ēe.
Et vix pt esse
qn deus aliqua
speciali gracia
remuneret in p
senti. qui liben
ter ⁊ deuote mīs
trat ad illud
venerabile sacra
mētū. quo nil
melius. nil sac
cius potit esse
in celo ⁊ ītra.
⁊ qd est qdam
pcipuū īdiciū
diuine digna
cōis ad hoīem
⁊ dilectōnis.

Nichil ei minus
videtur facere
deus in eo. q
cottidie digna
tur de celo descē
dere sup altare.
quā cū de celo
descēdēs ⁊ formā
assumēs hūa
nam. hō factus ē.
Ideo reliq no
bis mēoriale
in hoc totius di
lcōis. ⁊ quasi
quodā cōpen
dio oīm bnficō
rū suorū mēo
riā. ī carnatō
nis. redēpcōis.
glificacōnis.
iustificacōnis.

atq; eorundem fi
guram inclusit.
sicut patet hijs
q diligenter consi
derant huius sacra
menti institucio
nem. celebra
cionem. et percepcio
nis fructum.
Nam salubre
est communicare se
pe ei qui omni
studio virtutum.
et custodia sui.
non solum a mag
nis peccatis. sed
eciam a levitati
bus verborum. et
operum. et cogi
tacionum se ad
hoc studet ap
tare. Licet enim
omni tempore debea
mus esse solliciti de
omnibus que bona
sunt. tamen maxime
convenit. cum ad
susceptionem cor
poris xpi nos pre
paramus. vel sus
ceptum nobiscum
habemus. De frequen
ti confessione.
Sepe confitere
admonuis ter
in ebdomada.
et simpliciter sicut
angelo. qui scirz
secreta cordis
tui. non adici
as velamen
excusacionis.

ul' alleuiacōis.
nec implicite
ut cōfessor tu
us nō intelli
gat q̄ notes.
specifica ei q̄
fecis. ⁊ facta
aliorū noli re
citare. Q̄ re
colis te fecisse
a tp̄e. quo nup
rime cōfessus
es. hoc dic bre
uiter ⁊ pure.
⁊ noli longū
tractatū tenē
re. q̄ generat
tēdiū. ⁊ dece
tero debes ti
bi cauēre de

hijs. q̄ cōfite
ris. ⁊ stude
as emēdare.

De obseruācia celle.

In cella libent
ēsto. ⁊ aliquid
age in ea q̄ e
dificet te. ul'
q̄ a maiore
iniūgit. Tam
volūtarius
debes ēe ad o
bediēdū. q̄ ⁊
si omī hora t
p̄figeretur
q̄ facere debes.
libent accipes.
⁊ q̄ iterum q̄
tui iuris nō
ēēs. q̄ nec lo
qui verbum

sine licencia. nec
ad aliquas pro
prias necessita
tes ire liberum
arbitrium habes.
Sicut olim in
egypto et alibi
legimus vixisse
sanctos patres. quo
rum si gloriam
adipisci volu
mus virtutem
imitemur. Lege
sanctorum vitam et
doctrinam ut in
comparacione eorum
humilieris. ve
instruaris et
accendaris ad
devocionem. vel

provocaris ad stu
dium. ut informe
ris intellectum
scripturarum. et
illuminaris ad
fidei intellec
tum. ut scias dis
cernere verum
a falso. et bonum
a malo. et vici
um a virtute.
et remedia vi
ciorum et tempta
cionum. oraciones
noscere et intelli
gere. Non legas
ad hoc. ut doctus
iudicaris. nec
curiositati in

tēdas nec le
gas q̄ nō edi
ficāt. q̄ lectio
uana q̄ nouas
cogitacōes mo
uat. extīguit
mētis deuocōm.
Nō affectes fi
eri p̄dicator
uel cōfessor. q̄
si dignus fue
ris. dn̄s uoca
bit te ad hoc. si
nō fueris dign⁹
uel idoneus. e
rit t̄ maior
cōfusio. Nūq̄
ita secretus
sis uel abscōs⁹
q̄n ita disci

plinate te ha
beas. et ita cas
te in oībus. in
uisu. in tactu.
in gestu. et a
liis. ac si uidea
ris ab aliquo.
Quia sc̄i ange
li nb̄cū sūt. et sp̄
uidēt oīa. que
facimus. q̄rū
aspectum debes
uereri. Videt
nos etiā deus
et iudex noster.
Videt nos etiā
ip̄a cōsciencia
nr̄a. testis e
orū q̄ facim⁹
et accusatrix.

Qz aūt magis uē
tur hōim aspec
tus quā dei. ⁊ p
prie cōscie ⁊ an
gl'orū scōrū n̄
est castus ama
tor boni. qz nō
a maiore veri
boni sz ex amore
detrimēti tp̄alis
honoris se ab
stinet. ⁊ talis n̄
ē uerus xp̄i ser
uus. q̄ adhuc
hōibus placet.
⁊ placere magis
cupit quā deo.
Cui ēi doles pl⁹
displicere. illi
magis affectas
placere. Nēo

ab illi citis

hōib⁹

aūt pt̄ duobus
dn̄is seruire.
In frēs exhibe
te verecundū
grōsum. mo
deste affabl'em.
⁊ dulcit' serio
sū. ut ⁊ disci
plinā cōseruēs.
⁊ tamē ex aus
teritate nō sis
aliq̄bus one
rosus. Diocis.
ocos dissolutos
nūq̄ exerceas.
nec uita scur
rilia alicui p
feras. nec li
bent' audias.
Seruus aūt
dei tam cast⁹

ita

debet ēe ī oībus
factis ⁊ dictis
suis. ut nō tm̄
horreat que ī
decent sonant.
sz eciā q̄ notāt
turpia. licz sit
palliata aliqua
hōestate. De oī
bus gestibus.
Omēs gestus
⁊ mores tui. ⁊
sermo ⁊ aspec
tus ⁊ incessus
quadā humili
verecūdia de
bēt ēe orna
ta. vt nil ap
pareat inte
elatū. pompo
sū vl audacie

p̄sumpcōe nōbile.
De verecūdia.
Verecūdia enī
est maximus
decor ī religiōe.
p̄cipue iniu
uenibus. ita
ut q̄ eam post
ponant. vix a
liqua spes sit
de ipīs. De incessu.
Incessus tuus
sit maturus.
nec leuiter c̄
ras sine neces
sitate. nec ca
put multum
erectū geras.
sed mediocriter.
nec uagus
sis oculis.

nec brachijs mul
tū uentiles te.
Admo dum nec alitū more
sclariū. cōposito
gradu incedas.
sz plano et humili
m quasi a deuota
orōne exieris.
Sedens pigre
in latus nō re
clines. nec cru
ra lōge exten
das. maxime
pn̄tibus alijs.
Exterior enim in
cōposicō corpis.
ē indiciū inde
uote mentis.
et e cōuerso Dr risu
Risus tuus mo
deratus sit. nō
cū cachinno.
magis bonita

tē ostēdēs quā
dissolucōm. Stu
de vultu ēē sere
nus. nō turbu
lētus uel indig
būdus. Dubis.
Verba tua le
nia sit. et rn̄
de humilr. sine
pn̄ccōe amari
tudīs. uel obliq
redarguciōis.
aut irrisiōis.
Sic forma uer
ba tua ad alte
rū. sicut tu nō
hr̄es p malo
ab altero. Sic
de absente lo
q̄re. ac si sci
res eū assis
tere. ppe et aus

cultare. Non ti
meat quisq̄m
te: q̄ ī absēcia
sua famā suam
denigres ī aliq̄.
Magnū viciū
ē in religioso
hōie aliq̄ de ab
sente loqui: q̄
erubesceret loq̄
si audiret. Nō
libēter audias
detrahere alicui:
sz fuge detrac
cōm. aut opor
tune cōpesce si
potes. Nichil
ei p̄dest t̄. nisi
q̄ grauabis sup
illū de q̄ sermo

est. aut super
eū qui refert.
Quere potius
si possis inuēi
re aliq̄ lauda
bile: ul q̄ edifi
cet te ul audi
tores. Hoc sta
tim p̄fer in
medium: ⁊ sic
ī terrūpes de
tractōm. Ru
mores fuge
Rumores nes
cias: q̄a ī quie
tant cor. ⁊ mē
tē distrahunt.
⁊ deuocōm ex
hauriūt: ⁊ tē
pus sine vti
litate ꝯsumūt.

ī aliq̄

sic potis bono m̄

Etiam que scis omnia
non effundas. quasi
vas sine oper
culo. quod statim
cum inclinatur
effundit quicquid in
eo continetur.
Non sis libenter
in turba. nisi
ubi tractatur
de deo. et edifi
catione anime.
Non sis cla
mosus in lo
quendo. Ca
ue et sicut tu
nulli detrahis.
ita non prodas
detractorem apud
illum cui detrahit.
ne magis gra

uetur ex hoc con
tra detractorem
quasi ex delatione
tua minuatur.
Potest namque
esse quod ille qui
dixit de altero
verbum non ita
intendat de ro
gare. ei sicut
iste forte sus
picatur de quo
dixit. et incita
tur ad odium
contra illum. vel
ad vindictam
provocatur. Cum
ille autem simpliciter
non animo detra
hendi. aut forte
statim pen

dixit

tuit. ꝓponēs de
cetero a simi
li sibi cauere.

Diactāciā cauēda.

Iactāciā diligē
tissime caue. ne
vnq̄ des ali
cui scire. de a
liquo q̄ in te
ē cōmēdabile.
nec velis in a
niter glari.
Vix ei pt in te
ē aliq̄ laudabile
q̄n ꝛ alij intel
ligant. ꝛ si ta
ceas ꝛ abscon
das plus pla
cebis. si pro
dis ꝛ cōmen
das. irridebe
ris ꝛ uilesces.
Et vnde prius
edificabant
de te. postea
despicient te.
Maledicta ꝛ
cōuicia ꝛ mē
dacia ꝛ omnia
turpia uerba
licet sit ioco
sa. ab ore re
ligiosi ꝓpetuo
anathemate
sūt arcenda.
Vn̄ iacobus
ī epla sua.
Qui putat
se religiosū
ēe nō refre
nās lignam
suam. sed se

ducēs cor suū.
huius vana ē
religio. Duer
bis ociosis.
Verba ociosa
ubicūq; sint
fuge. Licz enī
nō grāue pctm
putant esse
tamē eorū
cōsuetudo cō
tinua. graue
genat spūa
li pfectui de
trimentum.
Et sepe dū qsi
licent relaxā
mus lingua i
uerba ociosa.
dū nō aduer
timus dila
bimur pau
latim ad noci
ua. ex quibus
oriunt sepe tur
bacōes. et disso
lucōes. et gra
ues cōscientie
torsiones. Loq
re de deo libm
De deo libenter
audi loqui. et ipe
loquaris q̄ in
citat cor ad stu
diū uirtutis.
et ad affectū de
uocōis. Audi
hūilr et pacifi
ce bona que ab
aliis dicuntur
nec disputa cō
tra. sicut q̄dam
facientes. qn

audiūt aliq̄ bo
ni. ne ipi uide
ant ignorasse
bonū q̄ alter
apposuit. statim
volūt de hoc dis
putare. ut ui
deant et ipi a
liq̄ inde scire.
Disciplinatus
ēē studeas et q̄e
tus. et q̄q̄ tūc
loq̄ris magis
autēticū et uti
le. Non sis
audax coram
senioribus tuis
sz uerecūdus.
auscultans
doctrinā eorū.

senioru ē do
cere. iuuenū
hūilr discere.
Caue ocium.
Noli ocōsus se
dere et intendere
rumoribus
et fabulis. q̄
duplex ma
lū in hoc cōtra
his. scilz per
dis tēpus tu
um inutilit.
insup nō bo
nū ex hoc aliis dab
exemplū. Mo
res x̄ imitare.
In oib̄ uirtuti
bus tuis et bo
nis moribus

sp̄ ꝓpone t̄ illd̄
clarissimū spe
culū ⁊ totius
sc̄itatis exem
plar. scilz. ui
tā ⁊ mores dō
nr̄i ihū xp̄i.
qui ad hoc nb̄
de celo a pr̄e
missus ē ut
p̄iret nb̄ in
via uirtutū ⁊
legē uite et
disciplīe sue
exemplo nb̄
daret. ⁊ eru
diret nos sic̄
semetip̄m. Vt
sicut ad eius
ymaginem

nālr̄ creati sum⁹.
ita ad morū ei⁹
similitudīem i
mitacōe uirtu
tis p nr̄a possi
bilitate cōforme
mur. qui eius
ymaginē in
nb̄ p pc̄tm feda
uim⁹. Quantū
aūt ei se q̄libet
ī uirtutū imi
tacōe ho hic cō
formare stu
duit. tanto ei
ꝓpīqor ī pr̄ia
ī gl̄e clarita
te familiarior
erit. Describe ī
corde mores x̄.

Describe tibi in corde
tuo mores eius
quam humiliter se ha
buit inter homines.
quam benigne in
ter discipulos.
quam modestus in
edendo et biben
do. quam miseri
cors super pau
peres. quibus se
similem fecerat
per omnia. Qui et
eius specialis fami
lia videbantur.
Quomodo nullum
spreuit vel hor
ruit. et si esset
leprosus. quomodo
diuitibus non
adulabatur.
quam libenter fu
git a curis
mundi. Non
anxius pro cor
poris necessitatibus.
quam paciens
ad contumelias.
et quam mitis
in responsis.
Non enim studuit
se iudicare
verbo morda
ci et amaro.
sed blando et
humili respon
so. altius ma
liciam sanando.
Item quam con
positus in omni
bus gestis
suis et moribus.

quam sollicitus
de aīarū salu
te: quarū eti
am amicē mo
ri dignat' ē.
quomō seipm
exemplū pre
buit oib' boni.
Et talia mul
ta ipi' acta:
in mēoria
tua ꝓpinqua
sint: ut in oī
bus factis
tuis ⁊ ūbis.
sp qi in exem
plar ad eum
respicias.
Incedens: cōe
dens. ⁊ loqns
solus. ⁊ cum

aliis: ex his ma
gis diliges eū
⁊ familiari
tatis ei' grā
⁊ fiduciā asse
quaris. ⁊ in
oī uirtute per
fectior eris. Sit
sapīa tua. et
meditacō tua, ⁊
studiū tuum
sp de ipo cogi
tare: vnde ꝓ
uoceris ul' adi
mitandū. ul'
afficiaris ad
amandū eū.
Talia etiā me
ditando ⁊ ru
minādo ⁊ tē
pus vtiliter

sedēs. iacēs

expendis. dū
occuparis in
bonis studijs.
⁊ mores tuos
ad formā uite
⁊ cōuersacōnis
emēdas. dū
in oībꝫ agen
dis tuis sēp
ad illū respi
cis. qualiter
se in hijs ha
buit, uel hr̄e
potuit. scdm
tuā estimacōē.
q̄ in oībꝰ sp̄ ī
optimo ⁊ per
fectissimo mo
do se habuit.
.s. q̄ in oībus sp̄
optimus est.

.nouicōꝝ.
Diuicō ostentacōis
In oībus que
facis. caue
viciū osten
tacōis ⁊ iac
tancie. Esto
planꝰ in oībus.
sicut decꝫ re
ligiosum ⁊
pauperem.
Non cures
curialem ī
cessū. uel cu
riales gestꝰ.
nec uocem
curialiter
frāgas cā
tando. Q̄ si
queris deo
placere in
cantando.

tūc quanto pi
us cantauis
et simplicius
tanto magis
placebis ei.
Si queris au
ditoribus pla
cere. uana gl'a
est. Si tibi ipsi
places. uana
est leuitas.

De exitu foras

Cum aliquā
te domū exi
re cōtigerit
id tam diu dif
fero tibi scri
bere ut p hoc
aduertas. quod
tardū te ēē
desidero ad
egrediendum.
nisi quā ul' obe
diencie mānda
tū cogit. ul' ali
causa utilis et
rōnabilis hoc
requirit. In
domo eī cōsistere
debes. et a tur
bis hōmi ab
scōditus latere.
hoc tucius
est religiosus.
qui sibi deside
rat uacare
et deo. Quidquid de
uocōis ī domo
colligis. hoc fo
ras egrediēs
spargis. post

quā augeas l'
cōserues. Vnde
sepe experti su
mus tam in
nob' quā ī aliis,
q̄ frequēs exi
tus ⁊ cōuersacō
in seculo. ⁊ oc
cupacō nimia
exteriorū nego
ciorū. deuocōr
mētis extin
guit. feruo
rem sepe tepe
facit. forte p̄
positū uirtutis
emollit. disso
lutū reddit.
studiū p̄ficiē
di debilitat.

delicias docet
amare. tp̄s
sine fructu
expendere.
uerba ocōsa
multiplicare.
iocis ⁊ truf
fis intendere.
orōnes ne
gligere. horas
canonicas de
sidiose ⁊ cur
sim dicere.
Tandē sub in
trant aque
tēptacōnum
in nauē cor
dis. p̄ rimas
dissolucōnū.
⁊ cū nō ex hau

ruuntur. p dis
cussionē ꝓprij
status ⁊ pu
rā cōfessionē
nec fortit' ob
struuntur rime
p diligentem
custodiā. pau
latim augen
tur. donec sb
mergūt hōi
nem in pec
catū ⁊ cōfusi
onē. Hoc tam
nō dico ut dif
ficilē te red
das ab obediē
dū. qn̄ iubeis
exire. sz nō
debet tibi ēe

cōsolacō uaga
ri extra domū.
ita q̄ quantū
in te est semp
diligas plus
latere. nisi o
bediā ul' utili
tas mīme hoc
requirat. Qn̄
domū exieris
nō multū circū
spicias in pla
teis. ne forte
uideas unde
tēpteris postea
ul' in orōne ī
pediaris p fan
tasias eorū.
que in caute
respexisti. Da

uid cecidit in culpā adul
terij. ex incauto mulieris
respectu. quā forte nūq̄
ante cōcupiuit. nisi postquā
eā incaute respexit. Ocu
li tui sint in capite tuo. hoc
ē cogitacō tua uersetur circa
dn̄m nr̄m ihm xp̄m. qui
ē caput oīm mēbrorū
eccle. ita ut nō cōsideres dent
eciā q̄ corā te sunt foris. ni
si nc̄tas hoc requirat uel
utilitas. Ita ut quātū
uales te talē domū cor
feras qualis existi. hoc ē
ita deuotus. ita mūdus
corde. et uacās a rumori
bus. et amās silencium.

Inter hoīes quantū inte ē ca
ue omē q̄ potest ēe nō bonū
exemplū . sicut fidelē filium
dei decet . q̄ dn̄i hōrem p̄mo
uere cupit . eius inhōracōm
caue ubi potes . Nos ēi sum⁹
familia eius . ⁊ sicut p̄r fami
lias ex disciplina familie
sue honorat̄ uel ex indisci
plina inhonorat̄ . ita scias
q̄q̄ nos facim⁹ int̄ hōmes
uel in laudē dei nr̄i ē . uel in
cōtemptū . Et q̄ nos sp̄alit̄
positi sum⁹ int̄ hōmes . ut
ex nc̄o edificent̄ . parum
p̄ficiēt de uerbo nr̄o . si nō
edificem⁹ bono exemplo .
⁊ si nō sum⁹ tam p̄fecti ut

possimus eis inquantū debeamus
uirtutū exempla ostendere.
saltē caueamus exempla
q̄ ipi solemus notare ī aliis
religiosis. videlz. ne ru
mores seculares apud
ipos recitemus. uel libenter
audiamus. nec delicata fi
cula p nobis fieri diligamus.
nec nimis mollia uel ni
mis p̄ciosa stramenta. nec
ire. nec discordie scintil
las emittamus. nec uerba
scurrilia. nec iocos disso
lutos moueamus. ¶ mari
me ne auari p muneribus
ipoꝝ possimus notari. quia
ex hoc cito uilescimus apud

eos si uiderint nos ambire et
auare querere. ad quorum contemp
tum nos eos predicando horta
mur. Noli loqui cum mulieribus. Caue
etiam ne feminis loquaris. ne
vultum earum studiose respici
as. vel manus contrectas. vel in
mis prope sedeas. nec leuiter
eis arrideas. nec diligenter
cum eis angulos ad colloquia ea
rum requiras. quia hec omnia etiam
si nil temptacionis tibi ingerent.
tamen non effugies notam sus
picionis. et facile posses infa
mie maculam contrahere. quam
vix postmodum posses cum pu
dore detergere. Sic habe te cum
omni femina. ac si maritus eius
apud te vel prelatus tuus sedeat.

cōsiderās ⁊ audiēs que tu
facis. uel dicis. ut quicūq; su
perueniat. uel uideat te cū illa
loquētem. in nullo necce tibi
sit erubescere. nec aliquis pos
sit tibi postea notā suspicō
nis impingere. Et si cōsiliū
nō spernis. cōsulo q̄ nūquā
aliquā singularitatē cū
aliqua cōtrahas. etiā si re
ligiosa sit ⁊ scā. Hoc suffici
at tibi si uis hrē pacē cordis
cū deo. ⁊ hōrē spūalē inter
frēs. tūc abscide a te omēz
familiaritatē fēmarū. Di
lige cōmūit omēs bonas et
deuotas. sz tamē noli te oc
cupare cū eis. n̄ breuiter ⁊

benigne salutes quando ita oc
currit: quod non potes bono
modo declinare. Cum maturi
tate earum orationibus ~~te~~ recom
menda simpliciter: si discrete sunt
ex hoc placebis eis. Si impor
tune: tunc expedit tibi melius
te non occupare cum eis. Esto
tantum tui ipsius: nec des
alicui potestatem cordis tui: nisi
deo et prelato tuo propter deum.
Esto expeditus ab omnibus
alienis affectionibus et occupa
tionibus: ita quod nulli prelato ali
quando molestus sis pro licentiis
agendi vel exeundi vel dandi
vel accipiendi: ita ut tam li
bero arbitrio suo te committas.

q̄ ipe secure t̄ dicat hoc fac
vel dimitte. hoc vel istud. ut
tu sine murmuracione vel diffi
cultate cordis hoc facias
vel dimitas. alioquin paruam
posses habere fiduciam de meri
to obedie tue quam vouisti deo
in manus vicarij sui vel
prelati tui. si per impaciam tu
am vel importunitatem tuam
quasi cogeres eum licenciare tibi
quo ipe vellet te libenter
carere. Tunc tu non intras
per hostium quod est xps in ouile
sancte religionis. quia ipe non
venit facere voluntatem suam
sed voluntatem patris sui. et ita
fur eres et latro. Fur quia

alienā rem. hoc est ꝓpriam volun
tatē quā p̄lato resignaueras.
eo inuito usurpares. Latro q̄a
ex tali exemplo. alios sīplices
necares. Cōclusio oīm p̄dcōꝝ
Vt ergo breuiter ꝑcurra oīa
sup̄dicta. Esto deuotus deo. et
cor tuū quantū potes compa
cū ipso. Esto p̄latis tuis humi
liter obediens. nec rancores
cōtra eos teneas. nec sp̄nas
eos. nec iudices eos. nec mur
mures de eis. Esto pacificus
cū fr̄ibus. paciens ad uerba
dura ⁊ rep̄hensiōes. Noli faci
le iudicare aliquē. nec sis
suspicōsus. Esto obsequiosus.
⁊ maxime infirmis. ⁊ inhumi
libus obsequijs. Et sup̄ oīa

ad missam libenter seruire. quia
hoc est officium angelicum. Ora
sepissime. Esto in choro disci
plinatus. intentus deo. In uic
tu discretus. modestus. et in
hijs que corporis necessitas
requirit. Esto in cella libenter.
Fuge uerba ociosa. plane loque
re. modeste. iocunde. uerax
sis ualde. Verba tua sint sicut
iuramentum. Nulli detrahas.
nec etiam audias libenter.
Odium contra nullum teneas.
Nec sis elatus in uerbis uel
in moribus. Pecuniam odito.
paupertatem sanctam ama. In omni
bus fuge mulieres. Compaciens
esto afflictis. Castus sis in
omnibus amen. Explicit liber noui

Studeat quilibet nouicius.
omnia ista infra scripta amare.

Studeat nouicius cordis hre
puritatē. carnis mūdici
am. silenciū vl' vbū discre
tum. oculos stabiles nō sub li
mes. aures nō pru[illegible]rien
tes. victū ꝛ sōpnū sobrium.
manus cōtinētes. gressum
mitem. Nō ridēdo corde pro
dere lasciuiam. sz semper
leuiter subridendo. Medita
cōnes spūales. locutōnes as
siduas. oportunas nō curi
osas. Ad maiores subiecciō
nē. ad seniores reueren
ciam. ad iuniores dilcōm.
Nō seueritate obriui. nō
leuitate ex maniri. Inuil

tu serenitatem. in corde ad
omēs dulcedinē. in ope gra
ciam. Et in eo q̄ facit nūquā
impediat boni operis dietā.

Exhortacō ad religiosos.

Religiosus quisq; debet
officiosū se exhibere. In ac
tiua uita laborare. Nemi
nē curiose scrutari. Errori
facile ueniam dare. Nemi
nem extollere neq; deicere. Si
ab aliis accusatur amare. Dis
ueta assuescere. Proprios ex
cessus corrigere. pcta pterita
recogitare. recognita dig
ne corrigere. Cottidie in ali
quo pficere. Qui sibi desit si
gulis horis cōsiderare. Cor
pus affligere. Interrogantibus

humiliter rendere. Laudes fugere.
Semper aliquid boni discere. Disci
plinate se gerere. Temere nil
diffinire. Cum reus es non ex
cusare. Nec corpore nec mente
euagari. De uirtutibus numquam
gloriari. Lectioni conuenienter inten
dere. Et contra seipsum et nullum
alium scripturas exponere. Sem
per aliquid boni meditari. Nemi
nem scandalizare. Pro obedientia
non tristari. Subito nemi
nem iudicare. Sensus ex
teriores coherceri. Et facta et
dicta aliorum non peruertere.
Honores nolle placere. Nun
quam totum manducare. Se
ipsum a somno excitare. Pre
lato in sibi contrariis sine

murmure obedire. Ad o
culū non seruire. Delica
ta non querere. Cellam uti
liter occupare. Interiorē hōi
nem studijs spūalibus as
sirefacere. Nūquam tēpus
inutiliter expendere. Propter
uerecūdiā et timorē a ue
ritate non deuiare. Car
ne mori. Transitoria nō
amare. Rancorē malicie
a corde repellere. In exer
citacōe mentis et corporis
desudare. Locū in se spūi
scō preparare. De terrenis
nō cogitare. Sollicitudinē
de celestibus gerere. Volū
tates ꝓprias frangere. Furti

uas orōnes querere. Pcta ꝓpa
deflere. Neminē cōtempnere.
Diuicias ꝓicere. Superioribus
humilr obedire. Ꝑ beneficijs si
bi collatis deo grās agere. Mo
res cōpositos hrē. Multitudi
nē hōim fugere. Taciturnita
tē amare. Corpus nō colere.
sz pocius affligere. Socijs con
gruere. Negocia fugere. Vl cōm
bus nō acquiescere. Exhortacio
de vero penitente

Verus penitēs debz ua
na fugere. Mores dis
tortos mutare. Ad bonū fer
uere. Cor sibimet subicere.
Ꝑsecucōes ꝓaciēter ferre.
Contēpnere se cōtēpni. Feda

propter deum non horrere. Vestem
veterem portare. Pacifice in
ter socios vivere. Feminas fugere.
Afflictis compati. Alijs humi
liter se subicere. Negocijs cor
non occupare. Orationi freq̄
ter intendere. De deo et vir
tutibus tractare. Intribulacione
dominum laudare. Scandalum
vitare. Victum proprio labore
conquirere. Disciplinate et de
vote se inter homines habere.
Cellam rarissime exire. Cor
pus ne insolescat affligere.
Sibi parcum et alijs largum
se ostendere. Se ipsum ex corde
vilem reputare. Nemine
iudicare. Elemosinam cum

nūce fuit letant hostiatim
querere. Blandimēta paren
tū fugere. Amenā hītacōm
vitare. Squalēcia loca a
mare. Scribere. legere. me
ditari. orare. cōtemplari.
Spū inebriari. vigilare.
Nō irasci. Nō lingue vl gu
le indulgere. Mansuescere.
Misereri. hūiliari. Devo
cōne celos penetrare. Men
te excedere. Virtutib' pollē
re. Grā habūdare. Actus
suos lacrimis diluere. Supi
ori hūilr obedire. Casti
tatē amare. Sobrietatē dili
gere. Annos in amaritudīe
animi recogitare. Sine q̄
rela inter frēs cōmorari.

foris et c. De
domo peregrinacio-
nis ecclesie. Et
mt. v. Ecce ego
vobiscum sum usque
ad consummacionem
seculi. Et eius de
xxiiii. Si quis
vobis dixerit
ecce hic est xps
aut illic. nolite
credere. Rogemus
ergo dominum etc.

Incipit liber de sti-
mulo amoris in-
dulcissimum et pi-
issimum ihesum sal-
vatorem nostrum. et
habet tres partes.
In prima agitur de
gloriosa passione. In
secunda de hiis que
ad contemplacio-
nem disponunt.
In tercia vel
contemplacio-
nis quiete etc.

Quir
ente
gentes
un
dique et mira-
mini erga vos
caritatem dei.
erga ipsum ce-
citatem et mali

ciam uram. Si
ei filius dei uo-
luit in separabi-
liter coniungi
natiue humana-
ne. quanto li-
bencius ani-
ma nra debet
ei inseparabiliter
copulari. Si
ei filius dei
voluit tanto
feruore cari-
tatis si uilis-
simos cineres
sibi unire. quan-
to auidius
deberet unus
quisque ad ipm
recipiendum
cor suum ape-
rire. Que ve-

sania aie. quod
hoc negligat
et potius ve-
lit stercoribus
adherere. Nam
ei assumpsit dei
filius carnem.
ut homo car-
ni adhereat.
sed sicut ipse
in carne exis-
tens carnem
afflixit et car-
nalia contempsit.
et aia ipsius
semper deo patri
adhesit. sic homo
carnem suam
mortificet. et
semper se erigat
ad diuina o-
mnimirabilis

cū

cecitas hominis
qui cū cōsistat
ex anima ⁊ car-
ne. et anima si
ne cōpacōe nobi
lior sit carne.
totū tempus
suum expēdit
in pūisione car
nis siue ī hijs
que caro req-
rit. et aīam
suam negli-
git. ac si ni-
chil eēt. nec
ipsam pascere
nec in summo
bono quietare
studet. cū tn̄
hoc leuius. hoc
suauius. hoc
delectabilius

sine cōpacōe
aliqua uale-
at impetrari?
Ubiq; eī se of-
fert hōi deus
et sui ipsius
nisi mortis fi-
lij p̄ciū uel
mortem non
requirit. qr
nisi mortuus
fuisset xp̄us.
quātūcumq; bn̄
operatus fuis-
set homo. deū
īglia nō hr̄et.
Corpalia aūt
semp̄ fugiunt ⁊ cōtēpnūt
nec sine om̄i
sollicitudine
et labore. et
anxietate p̄nt

plene possideri
ab aliquo in hoc
mundo. nisi for-
te dicamus quod
ille plene omnia
possidet. qui
plene omnia con-
tempnit. Sed
magis mira-
bile est quod
hoc sibi facit
anima aliquan-
tulum a carne
inclinata. non
tamen coacta
nam uolun-
tarie subdit
se carni. et car-
nis bene placita
nititur ad im-
plere. et deo
suo se subdere

cum ex hortatione
beneficiorum.
collatione/siue
interna inspi-
ratione contemp-
nit. In pro-
prio bono. i.
in propria utili-
tate. dei non
uult facere
uoluntatem.
Certe si anima
~~non~~ esset pe-
ior omni anima-
li. deum cui
similis est de-
beret super omnia
diligere. et de
ceteris non cu-
rare. Si ex-
go o anima
carnem diligas

nullā n̄ cr̄nē
xp̄i ames. Hē
est que pro te
et pro totius
humani ge-
neris salute
ē sup̄ aram
crucis oblata.
Eius igr̄ pas-
sionē. rumi-
nes ī corde tuo
cōtinue. Huius
aūt passiōis
xp̄i cōtinua
meditacō. mē-
tem eleuans.
quid agēdū.
quid meditā-
dū. quid senci-
endum sit in-
dicabit. Deinde
ad ardua

ī flāmabit te.
uilificari. cō-
tempni et af-
fligi. faciet
affectare te
tam cogita-
cione. quam
sermone. et
eciam opera-
cōe regulabit.
O passio de-
siderabilis.
morsq̄ ama-
bilis. Quid
mirabilius
quam quod
mors uiuifi-
cet et uulne-
ra sanent.
et sanguis al-
bū faciat et
mundet. in

minus dolor in
mui inducat dol
corem. Aperto
lateris cor cor
di iungat. Sed
adhuc mirari
non cesses. quia
sol obscuratus
plus solito il
luminat. Ig
nis extinctus
magis inflam
mat. passio
ignominiosa glo
rificat. sed ue
re mirabile quod
in cruce sitiens.
inebriat. nudus
existens. uirtu
tum ornamentis
exornat. sed
et manus eius

ligno conclaua
te nos soluunt
pedes confossi.
nos currere fa
ciunt. emittens
spiritum vitam in
spirat. in ligno
decedens. ad
celestia uocat.
O passio ama
bilis et admi
rabilis. que
suum mediato
rem alienat
a morte. et non
solum reddit
angelicum. sed
diuinum. Nam
per meditacionem
commorans in
tormentis xpi
eciam se ipsum.

nō uidet / nec a
liud nisi xp̄m de
um semp̄ intue
tur / dn̄m suū
passū / Vult cū
ipso crucē baiu
lare. et ipse in
corde portat / ce
lū terramq; pu
gillo tenentem /
et p ipso leuis
sime sustinet
omne onus / Vult
cū eo spinis
coronari / et spe
glorie corona
tur / Vult cum
eo in ligno sn̄
uestimentis
sudescere. et
nimio amore
ardoris accē
ditur / Vult cū
eo acetū gus
tare. et vino
inenarrabilis
suauitatis po
tatur / Vult cū
eo existens in
cruce sibi illu
di. et ipse ab
angelis hono
ratur. et ab ea
uirgine in filiū
adoptatur. Cū
xp̄o uolens tris
tari letatur /
Cū ipso uolens
affligi. nimi
um cōsolatur.
Cū paciente vult
pati / et nimi
um iocundatur.
Cū ipso vult

V.
Fgesce

in cruce pēdē
et cū xp̄s dul
cissime āplex
atur. Cum ip̄o
vult faciē mor
tis pallore p
fusam i clina
re. et eius ca
put xp̄us ele
uans suauis
sime osculat̄.
O mors ama
bilis. O mors
delectabilis.
O cur loco illi⁹
crucis nō fui.
ut xp̄o fuissē
manibus et
pedibus con
clauatus. Cer
te ioseph ab
arimathia

dixissem. nō
auferes ip̄m
a me. sed me
cōsepelias cū
ipso i sepulcrū.
nō ei uolo ab
ipso amplius
separari. sed si
hoc modo non
possum facere
corpore. saltē
uolo facere
mente. bonū
ē ei cū ip̄o
esse. et i ip̄o
volo tria tab
nacula facere
unum i mani
bus. unū in
pedibus. sed
et aliud cōti
nuū i latere.

ibi ei volo quies-
cere. et dormi-
re. comedere
et bibere. et
orare. et omnia
negocia mea
perpetrare. I-
bi loquar ad
cor eius. et
ab ipso quod
voluero im-
petrabo. Sic fa-
ciens dulcis-
sime matris
eius vestigia
sequar. cuius
animam passi-
onis filii gla-
dius pertran-
sivit. Secure
ipsam de cete-
ro alloquar

vulneratus. et
ipsam ad quod vo-
luero inclina-
bo. et non so-
lum appare-
bo cum filio
suo crucifixus.
sed etiam ad
presepe redi-
ens. ibi iace-
bo cum eo par-
vulus. ut ibi-
dem cum suo fi-
lio parvulo. su-
is uberibus
merear ablac-
tari. Miscebo
igitur lac ma-
tris cum sanguine
filii. et michi
faciam unam
dulcissimam

pocionē. Quid
faciendū sit. n̄
quid factum at
tende. O ama
tissima vulne
ra dn̄i nr̄i i.
xp̄i. Nam cū
ea quadā vi
ce oculis sub
intrarē aper
tis. ip̄i oculi
sagine sunt
repleti. sicq;
nichil aliud
videns. cepi
ingredi ma
nu palpans
donec p̄ueni
ad intima
viscera cari
tatis sue, qui
bus undiq;

cōplexus re
uerti nescivi.
Ideoq; ibi ha
bito. et q̄bus
uescat cibis
uescor. Ac ibi
inebrior suo
potu. Ibiq; ha
bundo. tanta
delectacione.
ut tibi nō va
leam enarra
re. et qui p̄
ius fuit pro
peccatoribus
in vtero vir
ginali. nō de
dignatur me
miserū inter
sua viscera
cōportare. Sed
multū timeo

ne ueniat pt⁹
eius. et ab ill'
deliciis exclu
dar. quibus fu
ar. Certe si me
peperit. debe
bat me sicut
mater suis
lactare ube
ribus. lauare
manibus. por
tare brachijs.
cōsolari osculis.
et fouere gre
mijs. Ad uer
tite scio quid
faciam. quā
tūcumq; me
pariat. scio
quod semper
eius uulnera
sunt aperta.

et p ea iterū
in eius uterū
introibo. et
hoc tociens re
plicabo. donec
ero ei inseparā
biliter cōglo
batus. O ceci
tas filiorum
ade. q p hec
uulnera in xp̄o.
nesciūt ītroi
re. sup suas
uires laborāt.
ī uanum. et
aperta sunt
hostia ad qui
etem. An ig
ratis. quod
xp̄us ē gau
dium bonorū.
Cur ergo.

l' quācūq;

tardatis p sui
corpis foramina in istud
gaudium intro
re. Quomodo
in sanitis. q
beatitudo ange
lorum patet/
et circumstans
paries e con
fractus. et uos
introire ne
glitis. An
forte exspec
tatis. quod p
us dissoluatur
corpus vrm.
putantes. q
in pnti uita
anima cum
xpo no uale
at quietari.

Et crede michi
o homo. quod
si ad ipm p
angusta fora
mina introi
re contenderis
no solu aia
sed etiam ua
quietam ac
mirabilem
dulcedinem
inueniet cor
pus tuum.
et quod car
nale e ad car
nalia tendit.
Ex illo tm uulne
rum introitu.
fit adeo spiritua
le. ut ceteras
preter has
quas sibi se

lic

ut delicias re-
putet esse ni-
chil. Immo
forsan aliquando
anima propter
aliquam obe-
dienciam vel
utilitatem dic-
tabit esse re-
cedendum et ca-
ro allecta il-
la dulcedine
dicet esse mo-
randum et si
ita acciderit.
de corpore. quanta
credis animam
profundi dul-
cedine. cum
per illa fora-
mina coniun-
gitur cordi Christi.

Certe exprimere
tibi nequeo.
sed expire et
scito aperta
est apoteca.
omnibus aroma-
tibus medi-
cinalibus ple-
na. Pro vulnerum
ergo fenestras
intra. et acci-
pe medicinam
sanativam.
restaurativam.
preservativam.
conservativam.
ibi quaecumque
volueris ~~de-~~
~~licata electu-~~
~~aria~~ species
accipe. ibi quae-
cumque delicata

electuaria a
petieris sume.
si etiam suaui
tatis vngentis
volueris delini
ri. p illa in tre
vlnera nō ob
mittas. Ecce
aperta ē ianua
paradisi. et p lon
gini lanceam
gladius uersa
tilis ē amotus
Ecce signū uite
tam in ramis
quam in stipite.
p foratū. In q
bus foraminibus
nisi pedes af
fectus posue
ris. nō pote
ris carpere

fructus eius.
Ecce apertus est
thesaurus di
ne sapiēc et sua
uitatis eterne.
Intra g° p vul
nerum aper
cōm. et cū cog
nicōe diuici
as obtinebis
O quam beata
lancea et bti
claui. q aper
cōm huiusmo
di facere me
ruerunt. O si
fuissem loco
illius lancee.
exisse de xpi
latere. amplius
noluissē sed
dixissē. Hec

requies mea
in seculū scli
hic habitabo
qm̄ elegi eam.
O stulti ⁊ tar
di corde. quod
ad possidēdū
aliquid uanū.
p̄ ī epta fora
mina ī troitis
et inde mul
tociens exire
nō potestis. ⁊
ad possidēdum
dei filiū sum
mū bonū can
dorem. splen
dorē eternū
p̄ apertas uul
nerū ianuas
nō intratis.
O anima ad

ymaginē dei
facta. quomō
te potes am
plius cōtinere.
Ecce sp̄osus tu
us dulcissimus
pro te uulnera
tus. totus iam
fc̄us gloriosus
te cupit am
plecti. tibi dul
cissima oscula
elargiri. et ad
ipm̄ negligis
festinare. Nā
pre nimio a
more aperu
it sibi latus
ut tibi tribu
at cor suum.
Sibi etiam uo
luit manus

et pedes p foraria. ut cū ad ipsum p uenieris sic tue manus intrent ī suas ac tui pedes ī suos. ut ei inseparabilr cōiungaris. Obsecro secundū cōsiliū apli. oīa pbans. hoc experiri coneris et si tibi bonū videtur. amplius nō discedas. Non dubito qd si fueris expertus oīa preter ipsum amaritudinē repu

tabis. Velles libenter tūc tibi oīm vulnerū ostia postquam intraueris obserari. ut tamen ex ire nō ualeres. et amiraberis sup tua et aliorū suphabita cecitate. gaudebis nichilominus de tanta dulcedine quam tu sentis. et in tantū ī flammabitur cor tuū. ut quasi nitens ad litteram d' coepe

ex ire uelis.
materialiter
et in xpi vul
neribus habitare
Inebriabitur
ei nimia dul
cedine cor tu
um et feruo
re/et vix po
teris ad illud
inclinari. O
vulnera coeda
sarea vulnera
cia. et mentes
congelatas in
flamancia.
pectoraque ad
amantina li
que faciencia
pre amore.
O certe uita
dulcedo et spes

nostra. Si tamen
ad illam per me
dicta comm illius
passionis per
ueneris dul
cedinem. quam
dixi. uel etiam
ad maiorem.
Ad tende ne ue
lis ipsam pas
sionem medi
tari. propter
aliquam dulcedi
nem temporalem.
sed ut tui cre
atoris summum
beneficium
recognoscens. in eius
accendaris amo
re. et hec ti
bi debet esse
continua oratio.

Dne scē pat̄
propter tuā
largitatē / et fi-
lij tui passionē
qui p me susti-
nuit mortem.
et p matris eius
excellentissimā
sanctitatē. et beati
patris nr̄i fran-
cisci. et omni
sanctorū meri-
ta. concede michi
misero pctori
oī beneficio
tuo indigno.
ut te solū di-
ligam. tuo sp̄
amore ferue-
am. tuū sep̄
honorē sciam
bn̄ficiūq; pas-
sionis filij tui
cōtinue i corde
habeam. meā
miseriam re-
cognoscam. et
ab oībus con-
tempni et cō-
culcari cupiā.
nichil me af-
ficiat. nisi tu.
nichil me cō-
tristet. nisi
culpa. Amen.

et bn̄ sol; b̄ptiste

De modo cōpa-
ciēdi passioni
ihesu xp̄i. ca-
pitulum ij.

Ad cōpaciē-
dum dn̄o
nr̄o ihū xp̄o
Primo stude-
as quantum

potes te unire
illi per feruentem
amorem. Nam
quanto feruen-
cius diliges
eum. tanto magis
sue passioni
compaciens. et
quanto plus
ei compassus fu-
eris. tanto plus
erga eum tu-
us affectus
accendetur. Unde
sic se mutuo
augebit dilec-
cio et compassio.
donec uenias
ad perfectionem.
nisi hoc remanserit
propter ali-
quam tuam

miseriam. Et
precipue stude-
as abicere om-
nem presumpcionem.
diffidenciam. et negli-
enciam. Delet
enim homo tam
nobile opus
agredi humi-
liter. confidenter
et instanter.
et cum quanta
potest mundicia
cordis. Et quan-
uis homo sibi
uideatur in-
dignus. tamen
nequaquam
desistat. quia
ipse xpus pro pecto-
ribus crucifixus est.

¶ Primo igitur ipsi
vniaris amore.
Cum enim cor tuum.
iam videatur
coniunctum non ti-
bi sed deo. quo-
modo non senties
vulnera. aut quas
passiones habebit.
que non perfundant
cor tuum. Stu-
deas ergo. quan-
tum potes ut cor
tuum intret in
ipsum totaliter.
et extra ipsum
reputa nichil
esse. ac de te ex-
tra ipsum. tam-
quam de nichilo
curabis. tota
cura tua ver-
tatur ad presens
circa dominum tu-
um passum. Nam
eius es. quit-
quit es. nec de
te aliquid exhi-
beas alteri. Et
ergo totaliter
transformatus
in ipsum non possum
credere. quin
eius vulneribus
vulnereris. et
perfundaris eius
contumeliis.
illusionibus et
obprobriis. quam
tam ergo iocun-
ditatem et dul-
cedinem asse-
quaris. deus
per sui misericordiam te

faciat exprimi.
male scirem
hec tibi cala
mo declarare
et si hec in
mis alta vi
dentur. nec ad
hoc bene pertin
gere potes si
cut velles.
potes te ad hoc
excitare mo
do grossiori.
Debes ergo
cogitare. quan
tam passionem
sustineres. si
excoriareris
sicut dictus bar
tholomeus.
aut assareris.
sicut beatus la
rencius / aut
usque ad ossa
carnes tue den
tibus ferreis
carpentur. et
alias etiam co
gita. quas vo
lueris passio
nes. et cum ista
super te cogitando
conceperis. quen
dam horrorem
nimie passio
nis. tunc cogi
ta. quod dominus noster
ihesus xpus. pro
te vilissimo
pectore. multo
graviores et
immensiores sus
tinuit dolores.
in cruce. quam

v. ia

tu sustineres i-
passionibus sic
dictis tunc ergo
rumina in cor-
de tuo quantam
sustinuit an-
gustiam et pas-
sionem. et quan-
tus amor ip-
sum ad hoc in-
duxit. et sic me-
ditando afficia-
tur cor tuum.
quantum potest
in illis dolori-
bus. et quasi
illos sustine-
res amarissi-
mis lacrimis
perfundaris. nec
dubium quin in
dulcedinem con-

uertentur. Et si
adhuc hoc ti-
bi non ualet
materialibus
experire faci-
as unum flagel-
lum multum
afflictiuum. non
minus laxum.
et in abscon-
dito egre-
gie te flagel-
la. non parcens
corpori. donec
bene fuerit per-
fusum dolore.
et cum illos sen-
seris dolores.
ad xpm pas-
sum dirige co-
gitatum. et me-
ditare quod dilc

(spōs) (amor tuus)

tus tuus desi-
derium aīe tue.
angelorum sola-
cium. bēorum
p̄mium. dn̄s ihs
xp̄us p te vi-
lissimo stercore.
voluit in
suo corpe. q̄si
sine cōpacione
ī tensiōres sus-
tinere dolores.
et nō dubites
q̄n istud ulti-
mū remediū
multū ualeat.
quia p passiōes
ad discit homo
cōpati pacien-
ti. et ad hec oī.
ad das orōnē
et quasi cōti-

nue depceris
dn̄m ihm xp̄m
ut suis wlne-
ribus wlneret
mentē tuam.
et ad ipa wlne-
ra quasi semp
dirige cordis
aspectū. ut. ꝓp.
tuam nimiam
ī portunitatem.
a sua misericor-
dia ī petres q
ītendis. Et si
hec oīa nō ua-
leant tibi. scā-
dalizeris cōtra
duriciā cordis
tui. et te q̄tū
poteris. tamq̄
stercus abhor-
rens plores

amare et dicas.
Usquequo cordis
mei duricia.
prevalebit ad
uersus dominum
meum passum.
cuius usnera
vicerunt dia
boli potenciam.
superauerunt
primi parentis ue
neficia. confre
gerunt portas
inferni. et a
peruerunt ia
nuas paradisi.
et in tantum
habundat ma
licia cordis
mei. ut non
de vincar a ta
ex cellentissima

bonitate. Quid ergo
me nequius?
Heu me quid
faciam. qui in
mium infirmus
dominum mei ne
queo recipere
medicinam.
Non cesset ocu
li tui aplora
cii. donec lac
rimarum habun
dancia emolli
at duriciam
cordis tui. et
dicas. Heu
heu quo ibo
a spiritu tuo. quid
faciam. ex quo
nescio vitam
anime mee inue
nire. et erga

nos summam
diffusionem dine
clementie. non
valeo degustare.
Sedebo certe
in sterquilinio
et mentis mee
saniem testa
radam. affli
gam me de ce
tero. nec ali
quatenus mi
parcam. donec
in afflictione in
veniam dominum
afflictorum.
Aurum est certe
quomodo homo
habeat in semetipso
patientiam.
si videat tan
tam nequitiam

cordis sui et
non doleat. O
cor pessimum
immo diaboli
cum. quo usque
resistis largi
tati in mense.
quare magis
compateris par
ue puncture
pedis tui. quam
grauissime mor
ti domini tui. et
intentissimo
dolori capitis
tui. vite anime
tue xpi. ubi
maior in beati
litas et in sanitas.
O homo nonne
tibi videtur.
quod illum plus

maiori

diligas. cui plus
compateris in dolore.
Numquid ergo
plus diligis
pedem tuum. quam
dominum tuum. quia
pedi tuo plus
compateris in par-
ua afflictione.
et illuc quasi
totum cor intendis
magis. quam
domino tuo in max-
ima angustia
et dolore. et
parum aut ni-
chil inclinatur
cor tuum ad ip-
sum. Occe-
citas in mensa.
o serpentibus
deteriores. qui

pro capite suo
totum corpus
suum exponunt
flagellando.
Sed certe ui-
detur. quod tam
quam mem-
bra putrida
simus excisi
a capite nostro
xpo. quia ipso
vulnerato. eius
vulnera non
sentimus.
Heu heu mi
domine. quare me
fecisti. si non
debeo tibi esse
coniunctus. quare
non sum pariter
tecum vulne-
ratus. Prome

Et si tibi sum coniunctus

dñe vulnera-
tus es nõ p-
te. et tu vulne-
ra portas nõ
ego. quid est
hoc? Ego debeo
esse subiectum
vulneratum
et nõ tu. quia
ego sum qui
peccaui. ego
iniquè egi.
Sed tu qui es
agnus inno-
cens. quid fecisti?
Vertantur obse-
cro hec vulne-
ra in me. et
in domũ patris
mei. Redde
nobis dñe.
redde nobis

nr̃a. ne qui in-
nocens es no-
cens appare-
as. retinens
vulnera alie-
na. aut salte
tecũ vulnera
corda nostra.
Vere mori no-
lo. nisi tu vul-
neres mẽtẽ
meam. abhor-
reo videre cor
meum nisi vul-
neratũ. cum
videam te sal
uatorẽ meũ
sic vilissime
cruci affixum.
p me vilissimo
peccatore. aut
ergo me tecũ

vulnera. aut
certe transuer-
berandi cor
meum gladio
materiali. da
michi licenciam
Nolo dne vi-
uere. quia vi-
deo te vulnera-
tum. Si hec omnia
non proderunt.
tibi. cogita quod
propter scele-
ra tua multa.
tam nobilis-
simo beneficio
es indignus.
et de cetero
non reputa te
hominem. sed bes-
tiam. et cum
feris sit habita

cio tua. quia
indignus es
consorcio aliorum
forte si humilia-
ueris te mul-
tum. ille qui
respexit humi-
litatem ancil-
le sue. respi-
ciet humilita-
tem anime
tue. et dabit
tibi cor nouum.
ut cognoscas
dnm tuum
passum. sed
quando dne hoc
erit. differre
mihi mors est
Et si multum
expectaueris.
forte desiderio

liquecā. et post
modū liquido
vulnera p ma
nencia i primi
non valebunt.
Nam aīa mea
dn̄e incepit
iam laguere.
et qī ad nichi
lū redigar. de
siderans tuis
vulneribus cō
solari. O
dn̄e ubi est
sapīa tua? an
ignoras quia
melius ē hr̄e
creaturā tuā
vulneratā. q̄m
ad nichilum
redactam? nō
ergo dn̄e dif

feras me vul
nerare. n̄ mul
ta dilacōe a
mittas. quem tu
tuo sagīne re
demisti. Curre
dn̄e curre et
vulnera. quia
fortasse d̄ me
nichil inuenies
si exspectes.
Sed heu mi q̄
vilis fac̄is sū
quia videtur
eciam q̄ mi
micos diligit.
me odire. Nū
quid g° plus
quam inimicus
sum. Nā ut
inimicos redi
meret voluit

letaliter vulnera-
ri. et ego deficio
et non videtur
curare. Non enim
peto ut me am-
plius vulneret.
sed ut mihi iam
mortuo applicet.
sua vulnera et
reuiuam. Domine ter-
rum creaturam
etiam insensibilem.
voluisti cor tuum
et vulnerando in-
trare. creaturam
rationalem per iam
facta vulnera in-
trare non permit-
tis. Quid est
hoc. Cor meum
est durius et
vilius omni ferro.

an cogitas quid
crudelius. Sed
quid mea crude-
litas tibi obe-
rit. si intraue-
ro amodo sis
impassibilis.
quantumcumque
intrem tua vul-
nera et discur-
rem. carnes
tuas comedam.
per amore.
semper impassibi-
lis permanebis
et meus ap-
petitus satu-
rabitur. ita ta-
men quod semper
amplius in-
cendatur. Sed
quid vocifera-

bor amplius
tardas et non
uenis. et ego
iam lassatus
desiderio inci-
pio insanire.
Amor regit et
non ratio. et cur-
ro cum impetu.
quocumque volue-
ris me inclinare. Nam qui
me vident de-
rident me. et
quod tui amoris
sum ebrius
non cognoscunt
sed dicunt. Iste
insanus est.
et vociferantur
~~in plateis. et~~
in plateis. et

quantum sit cor-
dis desiderium
non aduertunt.
Ignorant quod
amor intensus.
impedit usum
sensus. et quod
qui feruenter
te querit. se ip-
sum et omnia
derelinquit. qui
te querit ple-
no corde. hic de
extrinsecis pa-
rum curat. ut
etiam quod faci-
at multociens
non aduertit.
Veni bone domine.
et iam ampli-
us noli tarda-
re. ne nimio

desiderio fiā tō-
liter sine sēsu.
Sed fortasse hc
requiris. ut cū
fuero ab oībus
abstractus. pu-
rus in trē vul-
nera gloriosa.
quibus tūc ple-
ne vulneres cor
amantis. Tūc
clamabo ⁊ di-
cam. Heu mi do-
mine. quomō
video te crude-
liter vulnera-
tum. quāto do-
lore te video
crudeliter ag-
gravatū. Qs
mi tribuat ut
ꝑte moriar dl

cissime. te dñe
videre ī tanto
dolore sustinē
non possum.
te aspicere her-
reo sup modū.
te etiam libe-
rari mors mi
eēt. et ideo
angustie mi
sunt undiq;
et quid eligā
ignoro. nī te-
cum pariter
crucifigi. Tu-
as angustias
desiderans in
me deficio. ⁊
iam ex am-
mis efficiar
p̄ dolore. et p
me sustines

tanta mala.
Quid feci tibi
dñe. quare p
me vilissimo
fimo. tu altis
simus ascen
disti crucem.
O quid sum
ego. nisi vi
lissimū vir⁹.
et putredo de
testabilis. p
quo tu deus
oīm debeas
sic affligi. cū
sis sapiencia
dei prīs. Quare
talem cōmu
tacōm fecisti.
ut vitam da
res p morte.
veritatem p

mēdacō. gratiā
p malicia. glo
riam p miseria.
Quis poterit
cogitare. quare
tu hoc feceris.
Nimia fuit di
lectō tua. i hoc
apparuit i mē
sitas tue pie
tatis. Nō ei
video in te cau
sam mortis.
nisi sup habū
danciam cari
tatis. Nōne
melius erat
bone ihū. qd
nō essem. qm
factus te occi
derem. Cur ut
sic te affligere

me fecisti. Cin
carnes meas
nō comedo p̄
dolore. Aut q̄
re nō oīs cre
atura me occi
dit. qui fui oc
casio tue mor
tis. Cū in pa
ciencia ergo
magna me de
beo sustinere.
sicut sustine
rē corā oculis
meis aliquē
meū inimicū.
quem toto cor
de occidere af
fectarem. quā
uis nō aude
rem ulla
racione.

Fui

Nōne ergo et
hoc neq̄ssimū
est. quod post
ammirabile et
fructuosum
beneficiū tue
passionis nō
cesso peccare
i conspectu o
culorum tuo
rum. sic ac
si tua passio
nichil esset.
O bone ihesu
tu te totum
michi dedisti.
et ego te rē
nuo tenebras
effugasti. et
ipsas i carro
mundū abie
cisti. et ipsū

sic

eligo. An non
uides pacientis-
sime dne. q
semp nitor
facere contra-
rium tue vo-
luntati. et in
facie tibi re-
sisto aperte.
Si dicis nolo
qd hoc facias.
dico uolo. si
dicis uolo. di-
co nolo. scio
te dnm meu
summu bonu
esse. ubi ego
sum. et ad te
ac si nichil es-
ses no aspi-
cio. sed conuer-
to facie cordis

et corporis mei.
ad ea. q vana
sunt. et aliqn
ad ea. que in
congruu est no-
minare. et sic
eis cor meu
amoris vin-
culo colligatur.
ut ad te cui
est nequeat
eleuari. et h
certe detesta-
bilis aus usio.
sed nunquid
bone ihu. pro
me frustra
mori vis. Qre
re quem sic e-
misti. p nichi-
lo perdidisti.
Ac totu occidas

l. congrua
st

l. alleuari

voluisti

et pariter cru
cifigas. ne a te
amplius va
leam separari amen.
Dne ihu xpe
cor meum
tuis vulneribus
saucia. et men
tem meam tuo
sanguine inebria.
ut quocumque
me vertam.
semper te vide
am crucifixum.
et quicquid aspexe
ro michi ap
pareat tuo
sanguine rubri
catum. ut sic to
tus in te ten
dens. nichil
preter te valeam
invenire. nichil
nisi tua vul
nera intueri.
hoc sit michi
consolacio. tecum
mi dne vulne
rari. hoc in
tima sit mi
afflicto. sine
te aliquid me
ditari. non
qui escat cor
meum. bone
ihu. donec te
inveniat cen
trum suum.
ubi cubet. ibi
terminet su
um appetitum
amen.
Ingressus ad
meditandum

dolorem et pas-
sionem matris
dei ex filij pas-
sione. et est
capitulum iij.

Stabat
iuxta
crucem.
ihu. maria mater
eius. O dña
mea ubi sta-
bas. nunquit
iuxta crucem.
imo certe in
cruce cum filio.
Ibi enim cruci-
fixa es cum eo.
hoc restat. quod
ipse in corpore
tu in corde. nec
non et vulnera
per eius corpus.

dispersa sunt. in
tuo corde uni-
ta. Ibi dña me-
a lanceatum.
est cor tuum.
ibi conclauatum est
ibi illusum. et
exprobratum.
et contumelijs
impletum. aceto
et felle pota-
tum. O dña
cur ascendisti
pro nobis crucem.
nunquid non suffi-
ciebat filij tui
passio nobis.
nisi crucifige-
retur et mater.
O cor amoris
cur crucifixus
es in globum

v
in mente

doloris. Aspicio
dña cor tuum.
nō iam cor sed
mirram. et ab
sinthiū et fel
uideo. quero
matrem dei. et
in venio spu
ta flagella. vul
nera et vincu
la. quia tota
liter conuersa
es in illa. O
amaritudine
plena. qd fecis
ti. Cur vas sci
tatis fecisti pe
nalitatis. O
dña. quare nō
es solitaria
in camera tua.
quare ad cal

uarie locum
iuisti. Nō est
cōsuetudo tua
dña ad talia
spectacula pro
perare. Cur
te nō retinuit
pauor mulie
bris. Cur te
non retinuit
verecundia uir
ginalis. Cur
te nō retinuit
horror facino
ris. Cur te
nō retinuit
turpitudo loci.
Cur te nō re
tinuit pssura
vulgi. Cur te
non retinuit
detestacō mali.

Cur te nō reti
nuit clamoris
vehemencia?
Cur te nō reti
nuit d̄ monia
corum cater
ua? Hec non
considerasti do
mina. quia
cor tuū aliēa
tum erat a te
p̄ dolore. non
erat ī te sed ī
filij tui afflic
cōne. sz ī vul
neribus uni
ti. sed ī mor
te dilecti. nō
cōsiderabat cor
tuū vulgus.
sed vulnera.
nō p̄ssuram
sed fixuram.
nō clamorem
sed liuorem.
nō horrorem
sed dolorem.
Reuertere ergo
o dn̄a ad locū
pristinū. ne cū
passione pasto
ris. te amitta
mus eciam
ut nō ī vna
hora utroq; p̄
uenimur regi
mine. Nō est
cōsuetudo mu
lieris dn̄a. ta
li morte dāp
nari. nec est
cōtra te sēten
cia p̄mulga
ta. sz ut puto

hoc audire non
potes. quia amari-
tudine repleta est.
Totum cor tuum
versum est circa
filij tui passio-
nem. O mira
res. tota in vul-
neribus xpi. to-
tus xps cruci-
fixus est in in-
timis visceri-
bus cordis tui.
Quomodo est hoc
quod continens
sit in contento.
Homo vulnera
cor tuum. si vis
intelligere questi-
onem. aperi cor
tuum. clavis. et
lancea. et veri-
tas sub intrabit.
Non intrat sol
iustitie in cor
clausum. Sed
o domina vulnera
corda nostra. et
in cordibus nos-
tris renova fi-
lij tui passionem.
Cor tuum vulne-
ratum coniunge
cordi nostro. ut te-
cum filij tui vul-
neremur. vul-
neribus. O do-
mina saltem
in me refunde
filij tui vulne-
ra. contumeli-
as. illusiones.
ob probria. ad
quid in te sen-

tis ista? Que
ei mater si pos
set. nō libent
auferret a se
et a suo filio
passiones. et
in suo poneret
seruo? Sed si
sic inebriata
es istis. nec
vis ea a tuo
corde et a filio
tuo separare. aut
aliquid michi
tribuas. aut sal
tem dña illis
ignominijs et
vulneribus in
dignissimum
me coniunge.
et tibi et tuo
filio solacium

sit hre socium
penarum. O
quam beatus
eem. si possem
vobis saltem
in vulneribus so
ciari. Nam quid
hodie maius est
o dña mea. quam
hre cor vnitum
cordi tuo aperto.
et filij tui cor
pore perforato?
Nonne cor tuum
plenum est gra
cia? et si apertum
est. quomodo il
la gra nō decur
ret in cor sibi
vnitum? et si
filius tuus glo
ria beatorum.

p foratus ē. quo-
modo nō emana-
bit dulcedo illi⁹
glorie in cor
sibi cōiunctū.
Nec eī ī telli-
go aliter posse
esse sed timeo
ne multū sim⁹
aliqn̄ longe et
credim⁹ ppe ēe.
O dn̄a mea
quare michi
quod peto non
tribuis. Si te
offendi. pro-
iusticia coe me-
um vulnera si
tibi seruiui.
tūc ꝟ nūc p mercede
mea peto vul-
nera. et vbi
es dn̄a. vbi ē
pietas tua.
vbi ē ī mēsa
clemēcia tua.
quare fcta es
michi crudel.
que semper
fuisti oīnibus
benigna. q̄re
facta es m̄i
amara. que
semp fuisti oī-
bus liberalis
et larga. Nō
peto ante do-
mina solem
et lunam. ꝟ
sydera. sed pe-
to vulnera.
Verecūdia ē
michi et ob-
probriū vi-

ante

dere dñm me-
um vsnera-
tum. vsnera-
tam dñam. et
me miserum
vilissimum pec-
catorē. ꝑ tran-
sire illesum.
Certe scio q̄
faciam. h̄ ti-
bi sine inter-
missione. et
clamore et la-
crimis. tuis
pedibus pro-
uolutus pos-
tulabo. et ti-
bi ero in por-
tunus. aut
m̄ hec tribu-
es. et si me
ꝑcusseris. n̄
recedā. tātū
stabo et tua
flagella susti-
nebo. donec ero
vndiq; vsne-
ratus. nec a-
liud nisi vsne-
ra ate peto.
Si aūt sine ꝑ-
cussione blan-
diri volueris.
ꝑseuerabo cō-
stans. et tua
recipiā blan-
dimenta. et
ipse blandicie
cor meū vs-
nerabunt a-
more. Si aūt
nec quitquā
dixeris. vel
feceris. tunc

cor meū vulne-
rabitur tristicia
et dolore et sic
sine vulnere n̄
recedam. Amē.

Q̄ bus modis
ds se hō hr̄e c̄
ca dn̄icā passi-
onem. Ca. iiij.

Circa passi-
onem dn̄i
potest hō se ha-
bere sex mōis.
¶ Consideret eā
p̄mo ad imi-
tandū. Scdo ad
cōpaciendum.
Tercio ad mi-
randū. Quarto
ad exultādū.
Quinto ad resol-

p̄fti

uendū. Sexto
ad quiescēdū.
¶ Primo ad imi-
tandū consi-
deret. Hec sū-
ma ē et p̄fec-
ta imitacio.
xp̄i. Hec ē sum-
ma et p̄fecta
religio p̄fecti.
Hec est regula
et exemplar
p̄fectōis. ⁊ oīs
vite et virtu-
tis. scilz xp̄m
imitari ī pas-
sione ⁊ morte.
Sit ergo re-
gula nostra
viuendi pas-
sio saluatoris.
⁊ tanto am-

plius desole-
mur. quanto
ab hoc exem-
plari et re-
gulari amplius
elongamur.
Semper ergo quan-
tum in nobis
est. velimus
ab omnibus con-
culcari. deici.
et vilipendi.
illudi. persecu-
cionem pati. fla-
gellari et in-
diuinis obse-
quiis ab omni-
bus exprobrari.
Simus nudi
cum nudo. et
nichil penitus
cupiamus

habere. immo habere
aliquid sit nobis
grauissima pe-
na. et dolor in-
tensus. Nichil
enim habet plena ex-
ultacio. ab hoc
reamus delec-
tabilia et dul-
cia degustare.
et potius ve-
limus uilibus
et amaris ci-
bari. ut consi-
deremus. quod
quelibet ciba-
ria fellis ferant
potius quam
mellis [illegible] sapo-
rem. quia ipse
fuit felle et
aceto potatus

et ut breuiter
dicam. cōsidere
mus que pro
nobis sustinuit.
et qualiter in
passionibus se
hūuit. et nos p
modulo nostro
quantū possum⁹
cōformem⁹ eidē.
r°. ¶ Secūdo debem⁹
eam cōsidera
re ad cōpacien
dū. Debemus
eī considerare
ipius flagel
la. illusiones.
et obprobria.
et in corde nr̄o
ruminare. et
ymaginari q̄
ta sit dieccio

et cōtemptus
erga dn̄m nos
trum. quantus
dolor. quanta
ue afflicc̄o in
corde suo. et ī
corpore suo. et
quod rō passio
nis et compas
sionis pcta nos
tra sint. Con
sideremus q̄
ta tunc ama
ritudīe erat
repletus an
gelorū dulce
do. quantum
etiam aggra
uabat eū. nō
tantū pene il
lac̄o ꝛ. nostra
ī gratitudo. ꝫ

eciam assistentis
matris afflictio.
quam sic dili-
gebat. et quasi de-
ficere pro compas-
sionis dolore
videbat. Ibi fi-
lius crucifige-
batur a matre.
et propter mu-
tuam et inten-
sam dilectionem
ex compassione mu-
tua. erat nimi-
a afflictio utri-
usque. Sciebat
mater quod filius
paciebatur pro
ipsa. sicut pro
reliquis redimen-
dis. Sciebat
filius et in ti-

per fimalat

me perscrutabatur
quod sui martirii
gladius ex com-
passione matris
animam pertransi-
bat. Unde pas-
sio filii. erat
passio matris.
Eya ergo xpiane.
et hoc ad-
uerte in corde
tuo. et totum cor
tuum reple illis
conuiciis et penis.
Videns dominum
tuum passum.
et sponsum tu-
um pro te talia
sustinere. Si
enim ei per amorem
coniunctus fue-
ris. intime

cōpaciens eidē.
Si aūt nō sētis
dolorem capitis.
quomodo es v
num cum ipo.
et sicut plus
cōpaciendum
ē capiti. quam
ceteris inferi
oribus mēbris.
sic ei sn̄ compa
cōe plus cōpa
ciendū ē. quā
quātumcūq; di
lecto filio vel
amico. immo
plusquam t
ipi. si supra
dicta oīa pate
reris. Iam g°
kn̄m felle et
absinthio me

briem. ⁊ mir
ra. et solum
eius vulnera
sentiamus. Trans
figant mr̄i cor
dis ī tima. eius
cōuicia. fla
gella et vulne
ra. nec ī nobis
sit. q̄ nō pfū
datur ex con
passione ⁊ dolo
re affligatur
intenso. ¶ Ter
cio cōsidere
mus. quis
p quibus. et
a quibus passus
est. Multum
mirari debemus
quis. scilicet
dī filius deus

uerus. summe
potens. sapiens
et bonus. et si
pliciter quicquid
bonitatis et no
bilitatis est. ipsi
attribuere. et
adhuc nichil
est. respectu mag
nitudinis sue.
Omnia quantumcumque
bona et magna
sunt. sicut fa
uilla quedam. im
mo quedam ua
nitas in comparatione
ipsius. Sed
que pe gnatio
fuga. sitis. fa
mes. calor. fri
gus. tempestas
tes. horroes.

persecuciones. ob
seruaciones. vin
cula. flagella.
illusiones. et
dolores. Conspui
tur gloria. con
tempnitur iusti
cia. iudex iu
dicatur. inoffensus
inculpatur. inno
cens infamatur.
deus blasphe
matur. xpus con
culcatur. vita
occiditur. sol
obscuratur. lu
na denigratur.
sydera disper
guntur. et hec
omnia tolerat
pacienter. ut
agnus. cum

solo nutu posset
omnem creaturam
demergere. vel
redigere in nichi
lum. in inferni
profundum. Sed
pro quibus hoc pa
titur. pro scelera
tissimis inimi
cis. pro nequissimis
mancipiis. immo
pro diabolicis vi
ris. et pro filiis
diaboli imita
cione. pro contemptori
bus divine ma
iestatis. et pro
ingratis divine
pietati. Ergo
talis et tantus.
talia et tanta
pro tam vilissimis

et abiectis pas
sus est. Sed a quibus
a specialiter di
lectis. et aliis
predilectis. quibus
omnem benig
tatem ostendit.
et a vilissimis
maximus. et
a stultissimis
sapientissimus.
quia dei ver
bum et dei sa
pientia. ab impiis
summe pius.
a sanie fetidis
sima splendor
eternus. Et
in hiis omnibus
in divine pieta
tis admiracione
elevemur

Quarto consideremus eam ad exultandum. Exultare in ea debemus. de redemptione humana, restauratione angelica, et divina clementia. De redemptione humana sine dubio nimis gaudere debemus. facta per xpi passionem et mortem. Quis quaeso non exultet. et gaudeat cum cernat se per hanc redemptum .i. subtractum a dampnatione eterna. a culpe ignominia. a potestate diabolica. Sed quis non exultet in immensum. cum cernit deum tantum ipsum diligere. ut tante vilitati et penalitati subiecerit semet ipsum. pro eo quod non gaudeat. et exultet de eius vilitate et passione. sed de eius effectu et amoris manifestatione. Quis princeps in regno vel imperio

redemptum

alicuius regis vel
imperatoris cer-
nens se tantum
a rege vel impera-
tore diligi. ut
paratus esset mo-
ri pro eo nomine
gauderet et ex-
ultaret. quanto
magis nos vi-
lissimi homines.
et nephandissimi
peccatores. vel ser-
vi gaudere de-
bemus et exul-
tare. cum videmus
regem regum. do-
minum dominantium.
creatorem
nostrum. nos ita
continue diligere.
ut immolaverit
se ipsum pro nobis
tam turpi et
vilissima mor-
te. Debemus
super extolli in
mensa exul-
tacione. plus
sine comparacione
me diligit. quam
ego me ipsum.
Gaudeamus
et exultemus
quia per xpi pas-
sionem. re-
staurata est
angelica ruina. Magna
preciositas de-
bet esse nobis.
cum videmus
per xpi mortem
tam nobile

collegiū reparari
de nobis. ut fi-
at unū ouile.
& unus pastor.
& simus unū
ī uno. In hoc de-
bet celestis cu-
ria et etiā mi-
litaris ecclia gr-
tulari. O certe
amabil' et ue-
nerabil' passio
saluatoris. q̄
disiūcta cōiū-
gis. et tam
sequestrata cō-
glūtinas & uniis
firmissime & ī
simul strīgis
vinculo cōsū-
mati amoris.
et felicitate

gaudij sempr̄-
ni. Pcipue at
exultare debe⁹.
cernentes in
p̄dictis oībus
sūmam clem-
ciam dn̄i nr̄i
ihū xp̄i puto
hoc ē sūma glo-
ria beatorū
tam hōinum
quā angelorū.
quāto ītimi⁹
cōtemplantū
et profūdius
beniuolenciā
& clemenciam
dei. & ī mēsita-
tē pietatis ei⁹.
& hoc debet ēe
cuilibet cōtem-
planti exultacō

modularis. Sed
ubi queso magis
apparet diffusio
pietatis dīne.
et benignissima
clemencia dīni
nr̄i. quam ī pas-
sione sua. ubi
tam turpia ⁊
grauia susti-
nere voluit p
inimico suo li-
berando et glo-
rificando. p ua-
nitate quadā
digna morte
eterna. In istō
gaudiū ītret
homo. ⁊ refi-
ciatur magni-
ficēcia benigni-
tatis diuine.

Accedat homo
ad cor altum.
et in corde suo
exultet. de ex-
cellentissima
et inenarra-
bili ~~clemencia~~
xp̄i passiō. Quan-
to consideremus
bēnissimā xp̄i
passionem. ad
cordiū nr̄orū
resolucōnem
ī xp̄m. et hoc
est p perfec-
tam transfor-
macōm ī ip̄m
q̄ fit qn̄ non
solum imita-
tur cōpati. am-
miratur ⁊ ex-
ultat. ꝫ eciā

totus homo
quodammodo con-
uertitur in eum.
scilicet in dominum
ihesum xpm cru-
cifixum. ut
iam quasi
ubique et semper
sibi crucifixus
occurrat. immo
tunc uere in
ipsum resoluitur
quando ex se exi-
ens homo.
et sub ~~[illegible]~~ posi-
tus universo.
immo totus
supra se posi-
tus totum ab-
stractus ab
omnibus. totus
est conuersus

in dominum suum
passum. ut
nichil uideat
sentiatque inter
semetipsum. nisi
xpm crucifixum
illisum. ex pro-
bratum. et
passum pro nobis
Sexto consi-
deremus illam
beatissimam
passionem ad-
quietem dulo-
ris. quod fit quando
iam sitibun-
dus ut iam
dixi eandem
passionem ru-
minare non
cessat. in trans-
secundum suum

vj°

posse illum passio-
nis thesaurum
humiliter. et de-
uote. et lique-
fit amore de-
uoto et feruida
deuocione,
tanto plus
eidem dilecto.
per se mortuo
inheret. et plus
requiescat in
eo. et sic mu-
tuo se auget
adhesio et
amoris deuo-
cio. donec to-
tus deficiens
absorbeatur
ab illo cami-
no amoris
passionis di-

lecti. sicut in
ampleribus
sponsi sponsa
quiescit que
clamat et dicit
ad iuro uos
filie syon. ne
euigilare fa-
ciatis dilec-
tam donec
ipsa uelit.
Sic circa pas-
sionem domini
debet esse imi-
tacio ad pur-
gacionem et
direccionem. com-
passio ad uni-
onem et amo-
rem. admira-
cio ad mentis
eleuacionem.

Vadmiracio

deficit a se et quiescit
in xpo crucifixo et quanto
plus a se deficit
amore et deuocione

gaudium et
exultacio ad
cordis dilata-
cionem. resolu-
cio ad perfec-
tam conformacionem. qui-
es et pausa-
cio. ad devo-
cionis con-
summacionem.

Decem sunt que dis-
ponunt hominem
ut placeat
deo. capitulum v.

Ut homo
possit am-
plius proficere
et deo placere
ista decem que
sequuntur in se
habeat. Primo
studeat quan-
tum possit se
vilissimum
reputare et
indignum
omni beneficio
dei. Sibi ipsi
displiceat. so-
li deo place-
re studeat.
ab aliis velit
vilis non humi-
lis reputari.
et ex hoc sum-
mam clemen-
ciam dei re-
cognoscat. quod
stercus vilis

simum. i omnibus
infidelissimum.
ad i mense ma
iestatis in iu
riam promptis
simum. digna
tur sibi inser
uum assume
re. et quod ma
gis est i filium
ad optare sine
reputes mag
num quod de
o seruus. sed
reputes mag
num quod ipse
dignatur hre
sic insufficien
tem et miser
seruientem
¶ Secundo ut de
nichilo nisi de

tm doleat

promptitudine
de peccato in
peccatum in
ducente. et
a bono retra
hente doleat.
immo de qua
libet tribula
cione. i iuria
et afflictione
gaudeat. in
ferentes in
me diligat.
et specialem
oronem pro
eis deo fundat.
deinde copio
sas laudes re
ferat. et ad re
graciandum
de tanto benefi
cio i sufficientem

se recognoscat.
quia quem di-
ligit deus cor-
ripit et casti-
gat. et ipse
tribulationes
nos ad deum
ire compellunt.
3° ¶ Tercio ut pau-
pertatem et
omnem pe-
nuriam propter
xpm diligat.
de temporalibus
nisi stricte
necessitatem
suam requi-
rat. aut quo-
cumque modo
appetat. sed
xpo pauperi in
paupertate.

et corporis de-
iectione se stu-
deat confor-
re. et hoc de-
bet maximum
reputare. quod
rex regum
dns dnancium
xps sic vilis-
simum servum
suis dignatur induere
ornamentis.
et sibi lutum hominem
fetidissimum
similare. ideo
quanto se vi-
det diciorem
et in pluribus
consolationibus
habundantem.
tanto debet
intimius et

profundius contris-
tari. cernens se
eo magis a xpi.
similitudine
elongatum. Greg.
Tanto quisque
a superno amore
disiungitur. quanto
inferius delec-
tatur. Aug. Si
tu es mundus.
iam te non de-
lectat mundus.
¶ Quarto ut in
bonis hijs in
differentibus
alterius potius
quam suam ad
implere stude-
at voluntatem.
immo semper
suam in exteri-
oribus actibus
abnegare. a-
liorum bene pla-
cita affectans.
cum omni vigilan-
tia inlicitis
ad implere et
quecumque dixe-
rit. honesta
aut fieri signo
aliquo intima-
uerit. debet
proposse suo. cum
magno deside-
rio effectui
mancipare.
¶ Quinto ut
nullum quantum-
cumque miserum
despiciat. sed
erga omnes
potius mirno

moueatur affectu
ut sic omnibus com
paciatur in time
sicut mater com
pateretur uni
co filio predilecto
omnes eorum mi
serias reputet
esse suas. et sicut
sibimetipsi de
bet omnibus si
tamen poterit
subuenire. et
quamuis in
compatiendo et
ministrando
debeat erga
omnes mater
naliter se habere
debet tamen
omnes tamquam
patres reuereri.

Sexto ut nullum
iudicet de peccato.
cum ignoret quid
diuina gratia
in ipsa operetur:
sed si aliquem
per signa mani
festa conuicerit
peccatorem. plus
de peccato eius do
leat. quam si
proprio corpori mors
millesies in
ferretur. Ecco
gitet quod pretio
sior est anima
que sic letali
ter vulnera
tur. quam uni
uersa corpora
sub celo. in quan
tum corpora.

et ideo sicut cor-
pus meum amor-
te. sic immo mul-
to magis de-
beo proximum
cum omni vigi-
lancia custodi-
re. et a peccato
retrahere.
oracione. exhor-
tacione et exem-
plo. Septimo
ut bonum proximi
diligat sicut
suum. et sicut
mater in bonis
filiis iocundatur.
sic debet in bo-
nis omnibus iocun-
dari. et maxime
in hiis que spiritua-
lia sunt. et ad

spiritualia indu-
cencia. et sic
ac si sua essent.
debet aliorum
bona procurare.
sollicite promo-
uere. et semper
plura et maiora
bona de proxi-
mo credere. quam
valeat intueri.
Debet nichilo-
minus de bo-
nis temporalibus modicum
gaudere. Oc-
cauo ut nichil
preter deum
diligat. aut
pure propter
deum. ut in
omnibus solus

preter

deus sinceritatis
sine socio dili-
gatur. nec eum
alliciat. quantu-
cumque sanctitas
alicuius. aut
beneficiorum
immensitas. ut
aliquem amore
diligat
singulari. sed
amore commu-
ni. sed et ca-
ritate omnis
in deum refe-
rens. melio-
rem magis
diligat. Pote-
st tamen bene-
ficia pro benefi-
ciis rependere.
et pro benefactori-
bus et propinquis
et precipue pro-
parentibus o-
rationem coram
deo ad salutem
effundere spe-
cialem. ¶ Nono
quod quicquid agat.
et quibuscumque
negociis impli-
cetur. deum semper
in corde actu
habeat. et ni-
chil aliud quam
honorem illius
in omnibus ac-
tualiter seu
habitualiter in-
tendat. sed
ad hoc precipue
nitatur. ut amo-
re ipsius feratur

9

l et

ad oīa. eo quod
p ut potest. in
via fruatur. ⁊
ī ipso et nō in
alio requiescat.
x° ¶ Decimo. ut
si predicta as
sequi potest.
magna dei bn̄
ficia recognoscat.
debet tamen
ut potest cete
rorū bn̄ficio
rum ī nume
rabiliū remi
nisci. ⁊ preci
pue q̄ sua eū
voluit ymagi
ne īsigni
ri. eius natu
ram assumere.
⁊ se pro ipso

morti tradere.
ī via ei in ci
bū. ī gloria l
in patria in
premiū tribue
re se ipm̄ set
quia nōdum
assecutus est
ipm̄ ī in pre
miū. saltem
in via aspici
at ī patibulo.
sicq; ipi cōpa
ciatur. ac si
oīa eius vul
nera in suo
corpore susti
neret. ⁊ de hoc
p̄cipue dolere
debet. q̄ tot
frustrari uidet
bn̄ficio tam ī

menso. Cernat
denique ipsum
in altari exhi-
bitum in cibum
et potum. omnis
saporis sua-
uitatem haben-
tem. et in ipso
affectu delec-
tans clamat
et dicat Oratio

Domine ihesu
xpe. tu qui
es panis et
uita. ita me
de te saciare
dignare. ut
nichil preter
te esuriam.
ita me de te
inebriare dig-
nare. ut ni-
chil preter te si-
ciam. Tene do-
mentem meam.
ne interueni-
ente umbra
terre. a te ue-
ro sole separer
Mri autem
dulcissime om-
nem quam
poteris reue-
renciam ex-
hibebis et dices.

Dulcissime
domine ihu
dignare me
infimum pecto-
rem amaris-
sime matri
tue debitam
reuerenciam
exhibere et tu.

et uitas

tue

clementissima do
mina · impetra mi
quod sim dedit⁹
seruituti · ⁊ omni
tempore obseq̄r
pura mente · et
corde deuoto con
tinue tue pieta
ti assistam · Mo
dus se applican
di ad deū · cap⁹ · vj⁹

Dñe tu te mi
dedisti · et a
me cor meum
petis · sed q̄tum
est michi hoc
dñe · qui tam
excellens es · si
ei hr̄em vnum
cor q̄ maius
esset · quam si
simul essent

oīa corda filio
rū hōim ⁊ cōs
angelorum
affectus · et ut
materialiter
loquar · si ma
ius esset · et
plura spiritu
alia et corpora
lia ī simul cō
tinere posset ·
actu · quam ce
lū empireū ·
et ipm̄ totum
totaliter tribu
erem · ad huc
tanto dño mu
nusculum par
uū · ī mo q̄si ni
chil esset · quā
tomagis ergo
illam p̄uam ·

scintillam cordis.
quam habeo tr
dabo. et totaliter
in te ponam.
hoc enim per maxi-
mum est in
de cetero. quod
cor meum habere
digneris. Nonne
ergo stultus
essem. si illud
alicui darem
creature. nisi
ad laudandum
te. qui creasti
illud. scilicet tu
domine deus me-
us velis habere
illud. etiam in
me ipso nolo
ut remaneat
amodo. sed volo

ut totaliter re-
quiescat in te.
Melius est quod
cor meum ma-
neat in eterna
iocunditate. in
divina maies-
tate. in immen-
sa bonitate. quam
in mea fragi-
litate. in tua
sancta divini-
tate. quam in
mea iniquita-
te. Si hoc habere
contemplative
cupis. multum
desideres corde.
et confidenter
ore postules.
desiderium anime
tue tribuit tibi

Tribuere

deus. et voluntate tua non fraudaberis. sed mentem tuam eleuans in benedictionibus dulcedinis. te preueniet. et tamquam corona lapidis preciosi semetipsum mentem tuam circumdabit.

Regula. Nullus potest deum perfecte inuenire. qui se perfecte non perdidit.

O homo uis agnoscere quo tuum dirigas cogitatum. Semper debes cogitare. te esse in presencia dei tui. et ipsum semper habeas in tuo cogitatu. Super ipsum autem grauissime uulneratum. quasi semper dirigas cogitatum. et quod ipse sit deus tuus. qui pro te talia passus est cogitabis. Sepe autem ad ipsam matrem reuerenter. que est in miserorum solacium festinabis. et quotiescumque tuum ad ipsam direxeris cogitatum. ipsam cogi

in mestorum

ta mrem dei ee et sic
quocunque dirigas
cogitatum · deum tuum
semper habeas in
corde · et semper
coram ipso ex is-
tens · ipsiusque
miraris magni-
tudinem · et tuam
miseriam re-
cognoscens · quan-
tum poteris re-
silias interpretem
admirans non
modicum · quod dig-
natur rem tam
fetidam coram
suis oculis pre-
tare · etiam quod
ad momentum
te patitur in sua
presencia commorari.

et sic faciens de
hoc dono maximo ·
et de omnibus aliis
quantas poteris
referas deo gra-
cias · quod etiam
regraciari pos-
sis · cogita mag-
num donum ·
et hoc donum scilicet ·
quod in sua presencia
valeas commora-
ri · Insuper et
alia que tibi
concesserit · debes
cum omni vigilan-
cia custodire ·
semper cum magna
aviditate inhians
ad maiora · Et
si propter tuam
miseriam · aut

V. tuam

aliquā occupacō
nem exteriorē.
cogitatū a pn̄
cia sua absen
tares. cū anxie
tate magna re
uerti studeas
vbi eras. et hc
sic faciens. qua
lem processum
hr̄e debeas vnc
cio te docebit.
¶ Hoc tu procer
to habeas qtq̄
sit d' aliis.
semp debes te
ad nichilum
redigere quā
tum potes. et
ōim peccatorū
īfimū reputa
re. et tam pro
te quā p aliis
adeo tuo tibi
pn̄te cū omni
humilitate ue
niam postula
re. et tuam cō
sideracōm sup
hoc dirigere po
teris in hunc
modū. Nūq̄
cogitare debes
q aliis pctores
sint ita adeo elō
gati. qn sepe
et si nō semp
ad deū se ver
tant in corde.
et qn deū suū
cunc intimius
recogitent q̄
tu. et clarius
recognoscant.

+ p fūdi

et quin cum
maiori reuen-
cia coram deo
assistant. et
maiorē cōfu-
sionē hēant.
de suis pctis. ⁊
hūilius ei se
pñtent. quin
eciam maiori
et ardēciori
moueantur
affectu ī pse-
cia tanti boī.
et si hoc plēo
corde nō pote-
ris cogitare.
hoc ipm debes
te supbissimū
repūtare. hoc
poteris huic
tue superbie

cōcupias aliorū
preponderare.
et cum a sapiē-
tibus senciatur
q sicut cōtin-
git de bono.
ita et de malo.
q in quolibet
est defectum
repire aliquē.
q si aliquid
inte ī uenerīs.
q ī aliis tam
excellenter in-
uenire nō po-
teris. debes fi-
miter psume-
re. quod super-
bia sit illud
uicium. ī quo
singulariter
tu excedis. ex

quo nō poteris
tuā prauitatē
respicere. et si
certe hoc verū
est. satis potes
te oīm īfimum
appellare. Sed
forsan tua su-
perba cogitacō
dicet tibi. Quo
modo hī de in-
fidelibus pos-
sum cogitare
.s. quod sim ī
fimius eorū.
qui nec eciam
cognoscūt deū.
Sed audi sup-
ba ceca. an ig-
noras. qd si
deū agnoscis
ipmq; te redi-
misse credis
suo sagine p-
ciosso. et cōtra
ipm ī supbiā
eleuaris. qd
grauius pec-
cas. quam si
hec oīa igno-
rares. Nōne
vbi cū pcto ē
cognicio. ma-
ior ē cōtēptus.
et nōne vbi
maior ē con-
temptus. ma-
ius est pctm.
Nullū g° exci-
pias. o insane.
sed pleno corde
te hūilians.
tuam miseri-
am recognosce.

ibi

Et si tunc subrepat cogitacio tua tibi dicens. Tu es adeo reprobatus. hanc quam citius poteris excludere debes. nec permittere tecum modo aliquo eam commorari. timere debes non modicum. et altissimi superexcellere pietatem. et confidere in xpi vulneribus. et in clemencia matris eius. Immensa est enim misericordia dei nostri.

Et si in te solo essent. omnia peccata que unquam facta sunt vel de cetero perpetrari possunt. adhuc in infinitum precellit misericordia salvatoris. Et tibi hec omnia si ad eum recurreres per suam largissimam pietatem condonarz. Si eciam tunc tibi veniat cogitacio utrum sis in caritate an non. timere procul dubio debes. sed caue

ne determinate
in aliquā ptem
de clineris. Fide
liter age. et de
diuina misericor
dia semp spera
si in hoc egeris.
et tui cōsidera
cōe reputaue
ris peccatorem.
nocte vndiq; ob
rutum. ac detā
ta tenebrosita
te ītense. ad fō
tem pietatis.
hūiliter cōuer
teris mētē tuā.
Orietur in te
nebris lux tua.
et eleuaberis
dei nr̄i dulcis
sima pietate.

ad celestia con
templanda. et
ibi deliciis ha
bundabis. ut
dices cū ꝓpha
Et nox illūia
cio mea in de
liciis meis. q̄
ipe prāre dig
netur. qui est
bn̄dictus in se
cula. amen.

Quomodo hp̄
ferueat ad o
pera dei. ca. vii.

Si attēderes
o homo q̄
te deus ad yma
ginem suam
fecit. et ꝓte tot
et tam nobiles
creaturas con

excēda oī tpe

didit. et tuam
assumens na-
turam. tam ca-
re te redemit.
et nō solū ut
in cibū ipsum
habeas i pnti.
sed se ipm in
futuro in pre-
miū reprimisit.
sic naturam
cōseruat. gra-
ciamq; i fūdit.
et hec oīa ad
suū honorem
facit. si eciā
in ipm tende-
res ut debes
et eius hono-
rem appeteres
ut qi tui obli-
tus. pnichilo

te supponeres.
quicquid hono-
ris. aut cōsola-
cōis. aut tribu-
lacōis. seu i iu-
rie tibi cōtin-
geret. ac si ni-
chil acciderет
reputares. to-
tum i laudem
et gloriam re-
ferens creato-
ris. et quicq;
aliquid faceres
ad dei honorē
utrum esset
difficile. nō iu-
dicares. sz quo-
dam impetu
mentis nimio
amore ferue-
res. qn debes

studere effectū.
mancipare. Si
eī bene esses
creatoris tui a
more succēsus
o homo nichil
p ipō ul' diffi
cile ul' iniurio
sum reputares.
oīa tibi leuia.
oīa amabilia.
dulcia ⁊ suaui
a apparerent.
et tam libēter
hec oīa ad im
pleres. ut cum
oīa fecisses.
quasi nichil p
ipō fecisse cre
deres. imo po
cius defecisse.
teq; ex hoc tam
erosū haberes
ut te ipsū vix
posses aliqua
tenus tolera
re. et cogita
res sollicite. quo
modo posses
maiora facere.
aut saltem
eadem p fcius
ad implere.
pponens in cor
de tuo. qd pro
defectibus tuis
grauiter fla
gellari. et etiā
erubescens n̄
modicū doleres.
tam altissimo
dn̄o sic miser
rime ministre
Quid plura

dicam. Quan-
to plus proficeres
tanto plus de-
ficere cogita-
res. et amplius
erubesceres et
doleres. et ma-
iori ardore
succensus. semper
maiora recipere
conareris. nun-
quam enim de his
que ad honorem
dei cerneres
tuus posset
plene refici
appetitus. semper
enim famelicus
appareres. O
mirabilis ca-
lor amoris.
qui sic cito di-

rigi facit. et
tandem convertit
in premium sine
fine. non dubito.
quin tunc ni-
mio feruore
ebulliret cor
tuum. sompnumque
haberes erosum.
et quicquid te ad
momentum
subtraheret a
seruicio dei tui.
semper uidere-
ris tibi ad ser-
uiendum deo
tuo piger. Alii-
que serui dei com-
paracione tui promp-
tissimi appare-
rent. et eorum
promptitudo esset

tibi in gaudiū.
sed tantū pigri
cia tua ī timorē.
Ascende ergo ad
cor altū. ⁊ ī tuis
actibus exalta
bitur deus tu
us. Si eī cōtr
eris cor ī fimū
et seuum. mī
ma seruicia re
putabis maxi
ma. et q̄ quasi
nichil erunt.
tibi difficilia
apparebūt. et
illa que p te
aut p uno ui
lissimo ami
co tuo libēter
faceres. p deo
tuo altissimo

grauaberis ul
tra modū. dul
cia et amabili
reputabis a
mara. ⁊ ama
rissima dulci
reputabis. O
deus infimus
irradiacōnes
solis abhorre
bis ⁊ ambu
lare in tene
bris affecta
bis. de spūali
bus viris tri
umphabis.
et te triūpha
ri a demoni
bus ignora
bis. applica
bis manum
p̄ pigricia sb

ascella. et in esta
te glorie mendica
bis. Sed ve tibi
quia non potes bes
tijs comparari. uti
nam iumentis
similis esses.
que suorum sube
unt onera domi
norum. non po
teris eandem
culpam arguere
et te in eius neq
cijs adimplere.
Si ergo ad ser
uiendum deo sic habes
manus et pe
des ligatos.

non restat nisi
ut in exteriores te
nebras iacia
ris. Ia. quo ipse
nos custodiat.
cuius misericordia totus
est plenus or
bis terrarum.

Quomodo homo
perfecte se odi
at. et deum dili
gat. capitulum viij.

Quoniam ad
dilectionem
dei habendam
impedit dilectio
sui. et quanto
plus intenditur

vna remittit
altera. ideo ut p
fecte possimus deum
diligere. debemus
nos perfecte odire.
Tunc autem perfecte
te odis. cum ape
tis ab omnibus ple
no corde conculcari.
vilissimus repu
tari. flagellari.
deici. et quasi ad
nichilum redi
gi. et hec omnia re
putabis esse
pauca. in tuis
iniuriis delec
tari. et in tuis
tribulacionibus con

solari. et non so
lum ab omnibus hec
tibi vis fieri.
sed et cupis te il
tis iniuriis et
tribulacionibus esse
dignum. et hec
dignum dico.
quia multi appetunt
sustinere aduer
sa. ut in eorum
tolerancia ab
omnibus commendentur.
tales enim non se
odiunt sed diligunt.
et mercedem suam
recipiunt in hoc
mundo. Tunc
eciam perfecte

te odis. qn̄ non
solū vis ab ali
is cōculcari. sz
etiā temetipm
turbas. solum
deū q̄ris. ⁊ oīa
rēnuis ꝓpt ipm.
Ad hoc aūt donū
maximū puēni
re valebis. si cō
fidenter ex corde
sepe pecieris hc.
a deo. Ex parte
aūt tua possunt
ēe aliqua induc
tiua ⁊ dispōiti
ua ad donum
istud. ¶ Primū
cogitare debes
q̄ totus natus

es in pctis. ⁊ ex
quo ab illo laua
cro regeneratus
es. ⁊ purgatus et
lotus. postquam usū
liberi arbitrij
suscepisti. usq̄
ad hanc horam
cōtinue pcāsti.
in memor prime lo
cōis. q̄ emana
uit a latere xpi.
⁊ dñam nō re
ueneris maies
tatē. cuius p̄sen
cia existebas.
⁊ temetipm of
fendes. plusq̄
aliq̄s inimicus.

n̄ te
ad b

Quoniam sed hec co
gitaueris. et que
odimus nisi ma
la contraria et no
ciua. Et quid peius
quam se opponere
summo bono. Qui
magis contrarium.
quam sue anime
occisio. Et tu tibi
talis fuisti plus
quam valeas cogi
tare. Sed quanto
ab extrinsecis
amplius mo
lestaris. tanto
magis precluditur
tibi via undique.
ne vageris per
deuia. et ne af
fectum applices
creature. sed in
solo deo altissimo
requiescas. Quis
ergo non odibit il
lius clausure
apercionem. Un
de potest exiri a
deo. Certe tunc
aperitur. cum propria
tribulacio non
amatur. sed ab ani
mo effugatur.
potius volendo
requiescere in ster
core quam in deo.
Cogita etiam
quod soli deo debe
tur reuerencia.
et honor. et ipse

in se et in suis
creaturis solus
diligendus. Et
ideo si vere deum
diligis debes
te honorari. et
diligi ab omnibus
abhorrere. Quo-
modo vel quare non ab-
horrebo mihi at-
tribui quod est
dei. Immo
oppositum affec-
tabo ne si me-
dium tenere vel-
lem incurrerem
in extremum.
O quam utiles
sunt afflictiones
extrinsece.

certe per istas
in cognitionem nostre
miserie devenimus.
et per hanc cogni-
tionem nostri in cogni-
tionem dei. Nam
quanto quis sue
vilitatis est
cognitor tan-
tomagis divine
maiestatis est
inspector. Quid
ergo utilius
quam per hec humiliari
et ad celestia
exaltari. Quis
ergo renuet
se odiri. et ab
omnibus hominibus
conculcari. Certe

Certe sic pauci
inuenirent mali
quia pauci sunt. et
utinam aliqui qui
non appetant
consolari. Sed
certe illi filii tui cre-
nuntur. quos cor-
rigere non desis-
tis. Nam semper
cum talibus es.
Non ergo renu-
at sed diligat
aduersa. qui
tamquam specialis
amicus. immo tam-
quam carissimus
filius. vult cum
domino habitare.
Hec sunt certe

nos faciunt et
proficere ad maio-
ra. faciuntque
conscendere ad mon-
tana ad celes-
tia contemplanda.
Hec sunt certe que
ceteris membris
patientibus com-
pati instruunt.
Quomodo vero primus
iniurias et damp-
na patienti con-
paciar. qui hec
nunquam plaui.
Propterea dicit
apostolus ad hebreos.
Non habemus
pontificem qui non

possit cōpati infir-
mitatibus nr̄is.
Et hoc ē qr̄ in suo
corpe fuit ipas
expertus. sicut
ibidē exprimit.
Et si aliis non
cōpatimur. q̄
m̄ cōregnabimus.
Aut si cōpassiōm
nō habemus. q̄
m̄ sumus cōmē-
bra. Aut si mē-
bra et insensibilia
sumus. q̄ restat
n̄ ut de corpe
abscidamur. Aut
dicito m̄ ipi ca-
piti. s. xp̄o pte

mortuos. sci-
ens cōpati. q̄
nō pateris.
Et si nō pateris.
q̄m̄ poteris cō-
formari. Certe
si aliud te nō
moueret. hoc so-
lū deberet te fa-
cere auidū pas-
sionū. Quid
peius. aut quid
maius mor-
tiferū. quam
passiōibus xp̄i nō
cōpati. et tanti
bn̄ficij ingratū
sustineri. uel
sustinere. Aut

et nō cōpatis.

quam fructuosius et
suauius. quam
illius passionis
ex corde compassi
onem plenam
gerere. Quod bene
nullus potest
facere. nisi qui in
iuriam expertus
est. Dic michi
quid nobilius. quam
assimilari filio
dei. Quoniam
si ei dissimiles
fuimus per con
solaciones et ho
nores. erimus
ei conformes in
regno meo.
Quid enim ab homina

bilius. quam uidere
filium dei pro me
stercore in assump
ta humanitate
iniurias et ob
probria sustinere.
mortem turpissimam
et grauissimam
tolerare. et ego
volo ab hominibus omnibus
honorari. et deli
ciis affluere.
O homo stercus et
plusquam stercus.
pro iniuria quam
ei feceras ad
talia iudicauit
ipse senz ipsum.
Ipse auctor et

adiutor. et iudex
supra se reflexit iu
dicium. et tu coram
eo. qui ei iniuria
ris. vis pertransire
immunis. Salte
coram oculis sit pro
te afflicto. preten
de meroren. et cor
de toto te offer
ad paciendum consi
milia. Certe non
dubito. quod ex quo
pro te pacienter suf
ficienter est punitus.
si si hoc iterum
sustinere volueris.
et toto corde a
pecieris. non

sustinebit. quia
non vult ut pro ea
dem iniuria bis
passio inferatur.
Sed quod credis esse
iniurias in honore
convertes. et quod cre
dis tribulacionem
esse. consolacionem
videbis. Et
ubi credis esse
dampnum. reperi
es fructum multum.
Et quanto iniu
ria maior. tan
to honorabilior
eris. Quanto
tribulacio et afflic
cio intensior. tan

tomagis consolaberis. Et si omnia
pro ipso amiseris, certe ipsum qui est
omnia possidebis. Si autem honorem
apetieris, deprimeris. Si consolationes tribulaberis. Si temporalia, pauper eris.
Qui enim preter deum aliquid apetierit se affliget, immo etiam si se dilexerit indebite se occidet. Si autem se
odiens solum deum dilexerit, ipsum plenarie possidebit. Unde qui deum intime diligit, tanto perfectius ipsum habet. O stultissimi homines, cur huc oculos non ponitis. Si vultis vos et omnia abhorrere, certe cum videritis vos possidere creatorem omnium et mens vestra in ipso quietata fuit.

omnino omnia uanita-
te reputabitis.
et corpora vestra dum
adhuc sunt mor-
talia. tamquam ster-
cora erunt vobis
ab spiritualia. et
sicut qui auferret
stercus uel aliud
abhominabile. sic
qui vos usque ad
mortem affligeret.
Et sicut qui detes-
taretur illud. quod
abhominaremini
gauderetis. sic
qui vobis detes-
tando iniurias
et obprobria dixe-
rit et fecerint
exultabitis.
Quam vobis nichil
poterit euenire
aduersi. quia con-
solaciones et spe-
res non pote-
runt vos deci-
pere. eo quod de
ipsis non cura-
tis. quia contrarium
appetitis. Ad-
uersitates non
poterunt vos
deicere. quia ipsas
affectatis. im-
mo quanto erit
maior tribula-
cio. tanto erit

maior consola-
cio? quia magis
in hoc vr̄m im-
plebitur desi-
derium. Nam
certe sic debet
esse et quis non
debet gaudere
si separetur
a vanitate?
et iungeretur
veritati? Non-
ne hec sunt omnia
vanitas? Et quid
est veritas nisi
deus? Nichil.
Et ideo omnia preter
deum et que in ipsum
non tendunt ab-

horrenda sunt.
Si enim sic esset
o lupo quod in solo
deo velles af-
fici et solum su-
um sitires lup-
rem te ut
dictum est non
diliges sed
odires et ab
aliis appeteres
conculcari. Via
dyabolo preclu-
sisses ut in-
troire ad te
penitus non pos-
set. In hoc enim
concordant doc-
tores quod omnis

oīs mali causa
ē timor ⁊ amor.
īmo etiā ipius
timoris causa
ē amor sui. Quo
mo ergo ex timore
peccare poteris?
qui te perfecte
odis ⁊ creatorē
tuū solū dili
gis. Hoc certe
si habueris ad
perfectā innocen
tiā ⁊ cōsumma
cōm sanctitatis
pertinges. ut q
aliqn fuisti ser
uus dyaboli
eris pmaxim

ī regno dei. Qui
ergo tardas
ista assequi? quare
negligis mē
tis perfectionē
hrē. Nūqd hoc
donū excellē
tissimū nega
bit nb deus?
si ab eo postu
lare volueris.
Certe non. De
hoc te certifi
co sicut possum.
īmo hoc libentis
sime tibi dabit.
Nō dico q det
tibi pati. quia
hoc nō omnibus

concedit. sed tribuet tibi velle pati. et hoc tibi sufficiat. quamvis melius esset et velle et pati. et forte istud si dignus fueris tibi dabit. Et si dicis non possum tantum laborare. quod ad tantam sanctitatem venirem. ut solum deum diligerem. et me super omnia abhorrerem. et ab aliis appeterem vilipendi. Ego dico tibi. quod ad hoc non requiritur iste labor extrinsecus. aut corporis valitudo. sed potius sollicitudo. et corporis quies. labor cordis. et quies mentis. Non requiritur dico multus labor extrinsecus. quia per illum distrahitur homo interior. labor tamen humilitatis et pietatis ad hoc

et ad omnia est utilis
deum tamen hoc quie
tem mentis in la
bore custodiat. nec
requiritur valitu
do corporis. quia re
pugnat valitu
dini spiritus. requi
ritur tamen labor
cordis insur
gendo. et totaliter
se euellendo ab
infimis istis. et
ad celestia as
cendendo. et cum
ascendis? requi
ritur quies men
tis. Multum enim
abhorret eum

qui degustat. et
ibi non quiescit.
Sed tamquam si deus
non esset sibi suf
ficiens. redit
ad amplexan
dum stercora et
sic inquinatus
vult deum verum
iterum amplexa
ri. Sed certe si hoc
vni rustico fa
cere non auderet.
et ipsum deum plus
vni rustico vi
lipendimus. et in
chalomius volumus
quod in omnibus nostre
satisfaciat vo

lutati. sed non
est ita. Sed si im
petrare volueris
sine repulsa tam
precellens donum.
prius quam ad alia
ad ipsum reuerenter
conscendas.
ibique quiescas.
et sollicite ro
ga eum. quod te am
plius non permit
tat redire ad
vomitum. Et si sic
feceris non dubi
to. quod ab illo splen
dore eterno illu
minatus tuam
miseriam re

cognosces. et sic
omnia te odibis.
Omnem experi
eris bonitatem.
et omnia tamquam
stercora refutans.
coniungeris amo
ris vinculo soli
deo. Qui ipse con
cedat. qui est bene
dictus in secula seculorum
amen. Beate uir
ginis meritis. et
sancta agneta.
intercedente. cuius
facies fuit in
signata. ut nullum
preter xpm ad

mitteret amatorem.

Quod homo ordinatus debet esse in cogitacionibus, locucionibus et operacionibus. capitulum ix.

Seruus dei nec aliud nec aliter umquam debet cogitare, loqui et operari, quam si deum facie ad faciem videret. Nec dubium est quod sic nobis presens est deus. Et sic nos videt. Sicut si essemus in celo empireo in sede beate uir-

ginis. Quamuis hic non influat sicut ibi. Et ideo quamuis eum non videamus, ex quo scimus eum esse apud nos, et eciam in intimis cordis nostri, non debemus apud hoc plus nec minus, uel aliter operari, loqui et cogitare, quam si semper videremus eum. Tantum enim timeret seruus si sciret quod imperator esset iuxta eum. Quamuis ipse non

posset imperatorem
videre. quantum
timeret si ipse im-
peratorem videret.
immo forsan ma-
gis. Nullus est
servus. qui ti-
meat proprie. quia
dominum suum vi-
det. sed quia vide-
tur a domino. Ideo
si servus sci-
ret pro certo. quod
dominus suus non
posset videre eum.
nec sciret quid
servus suus
faceret. non tine-
ret dominum ut
credo. Sed si

sciret se videri
a domino. et dominum
videre non posset.
tunc multum timeret.
Quanto ergo magis debemus
dominum nostrum ti-
mendo. quia nobiscum
et in nobis est. et omnia
intuetur. debemus
intueri reverenti-
a. devotione
amore. et eru-
bescentia peccato-
rum. Mirum est
certe. quomodo
sic modica sci-
tilla. sicut est
cor nostrum non
absorbetur to-
taliter ab inmen

la caritate diui
na. et quomodo. Cuius
dei amore omnino
non semper inebriatus
incedit. Hoc fie
ret ut credo
si illi bonitati in
mense ~~applica~~
~~ret~~ cor suum.
~~tanto melior et~~
~~perfectior esset.~~
applicare vel
let. Unde de hoc
non dubitet
aliquis. quod quanto
magis illi bo
nitati in men
se applicaret
cor suum. tanto

melior et perfec
tior esset. Qui vero
in summo applica
re posset. ut
penitus obliti
omnium preter deum
toto animi co
uamine in ipsum
tenderet. ibique
quiesceret. non sta
tim a tanto bo
no resiliens.
credo quod tunc
absortus illa
dulcedine consu
maretur in statu
Tunc inter conso
lationes. tribula
tiones. honores.

omnia

vitupeia et ob
probria insensi
bilis pertransiret.
nichil senti
ens nisi dominum
suum. solum ipsius
affectans ho
norem. Tunc
comprehensor di
ci posset. plus
quam viator. hoc
non habet miser
angelus. nec
homo peccator. sed
sanctus. Si vere
pertingere cu
pis. o homo.
hanc breuem
regulam te
ne. Quicumque
vult esse con

summatus in statu
debet de sua vir
tute totaliter de
sperare. et plena
rie se committens
in manus pieta
tis immense. toto
corde confidat
de ipsa. nichil quam
tum in se est obmit
tens de contingen
tibus fideliter
agat, quicquid potest
cernere ad sui
conditoris et domini
pertinere honorem.
Sed hoc quod in presenti
regula scriptum est
donum est dei per

maximum. et qui
ipsum habuit
non a se habere. sed
a domino recog
noscatur. sciens
pro certo. quod ad
hoc ipse impossi
bilis est per se.
et pronus potius
ad digna
mortis eter
ne. Bona doc
trina de proximi
dilectione. capitulum x.

De proximo
accipe breuem
doctrinam. unum
quemque hominem
de mundo re
puta te ipsum

Si hoc cordi tuo
bene impresseris. non
est dubium. quin
bonum illius sicut
tuum diliges.
et quod ad salutem
illius spectare
uideris. sicut
pro te sollicite
procurabis. Oratio
ne. exhorta
tione. aut et a
lio modo. si potes.
Et cum ipsum uideris
bona dicere. uel
facere. uelud a
dicens tu. Si
autem sciueris
ipsum in peccato.
uel in aliquo

replebis gau
dio ac si illa
faceres

dixisset et fe
cisset. Et si ali
quem defectum
non culpabiliter
feceris coram a
liis non plus
curabis. quam
si in priuato. vel
nullus vidisset
fecisses. Inde
etiam sequitur. quod si
nunquam est re
putabis te
ipsum et nullum
specialem habe
bis. quia omnes
speciales tibi
erunt. nullum
que plus altero
diliges. nec

illum quem no
uis meliorem.
non. quia sit tibi
familiaris.
et notus, sicut
circa aliquem
quantumcumque ~~tibi~~
bonum debemus
affici. sed solum
modo circa deum.
siue in se ab
solute. siue et
in quantum ista uel
illi. tanta bona
largitur. pos
sumus tamen
plus orare
pro ipsis. quibus
sumus ~~astricti~~
magis obligati.

nec tamē sic
orandū pro
ipsis. vt alios
dimittamus.
hoc solū tū ap
pabis. scilicz.
culpas tuas.
et defectus tuos.
et q te vilio
rem oībus re
putes. et nō
solū tua. sz et
aliena pcta
reputes ee
tua. et p ipsis
veniam postu
labis sicut p
tuis. et si di
cas qm possū

omīs hoīes esti
mare meipm. hoc
docet te facere pfec
ta caritas. que
te eis coniūgens.
vnū facit. hoc
tamē clarius in
tuetur. et hoc faci
lius mouetur. qui
cor suū ad hono
rē dei totaliter
radicauit. in
chil aliud ise.
nichil i aliis
sequēs nisi deū.
vnde hec regula
est p optima.
q qui vult deū.

r
qrēs

et proximum dili-
gere. solum ho-
norem dei fa-
ciat. et cum mag-
na auiditate
querat nichil
aliud in te desi-
nisi deum.

Transfige
dulcissime
ihesu medul-
las anime mee.
suauissimo et ac
salubrissimo
amoris tui vul-
nere. vulnera
viscera anime
mee. vera
superna. apli-
ca caritate. ut
vere languescat. et
liquefiat. anima
mea solo semper
amore et deside-
rio tui. concu-
piscat et defici-
at anima mea in
atria tua. cu-
piat dissolui
et esse tecum. Da ut
anima mea te solum
esuriat panem
angelorum refec-
tionem animarum sanctarum.
panem nostrum cot-
tidianum super-
substantialem. habentem

omēm dulce
dinē ⁊ saporē.
⁊ omē delecta
mētū suaui
tatis. te ī q̄
desiderant an
gli ꝓspicere.
sp̄ esuriat ⁊
comedat cor
meū. ⁊ dul
cedīe sapo
ris tui re
pleant vis
cera anime
mee. te sp̄
sitiat fōtem
vite. fontē
sapīe. fōtē
sciēcie. fōtē

etīm lūis. tcerē
tē voluptatis.
vbertatē domꝰ
dei. te sp̄ ambi
at. te sp̄ q̄rat.
te īueniat. ad te
tendat. ad te p
ueniat. te me
ditet. te loq̄t.
⁊ oīa opet in
laudē ⁊ glam
nōis tui. cum
hūilitate ⁊ dis
crecōe. cū dilc
cōe. cū ~~dilcōe~~.
delectacōne.
cū facilitate ⁊
effectu. cū pa
ciencia pace ⁊

Si ad cōtem
placōnis
quietē volu
eris puenire.
In tria te stu
deas radica
re. ¶ Primū
quātū creato
rē tuū offē
deris. ⁊ quātū
a te ⁊ ab a
liis cottidie
offēdatur re
cognoscas.
de tuis inti
me dolens
sceleribus.
aliisq; tāq;
tibi cōpatie
ris habun
danter. cot
tidie si potes la
crimeris. ⁊ hec co
gitās magis
tristari debes
q̄ gaudere. cer
nens q̄ in statu
leticie nō sumus.
sz meroris. magnū
nū ē enī si deū
nr̄m tam grauiter
offensū
pctis nr̄is et
delictis. possumus
toto tpe vite
nr̄e plorando
placare. et
hāc cōsolacōe
debemus eligere.
in psenti posse
sp̄ ⁊ nostras.

et proximorum ne
quicias deplorare
et ipse benignissimus
dominus. Anime sic fide
liter in amaritudine
existenti. post la
crimacionem et fle
tum exultacionem
inducat et infundit.
Et sicut aqua in vite
putrefacta vel ca
lore solis decoc
ta in vinum conver
titur. sic in corde
contrito lacrime
feruore caritatis decocte in
vinum leticie con
uertuntur. Nec et
[illegible] deum partam nobis

in anima domini habi
tare. nisi mun
dissimam inuene
rit. et cum omni di
ligencia lacrimis
expiatam.
¶ Secundum est ut ·ij·
in tanis quantum
possis xpi com
pati passioni
et ubique eam te
cum conferre in
corde tuo. Ni
si enim ei compatien
do nouerimus
pati. cum eo non
poterimus io
cundari. Si vero
bene passionem

xpi fuis me
ditatus. et mul
tum intraueris
latus eius. in
trabis utique
in gaudium eius
dem dni tui.
usque ad cor eius.
O felix cor. quod
sic cordi xpi
dulciter colli
gatur. cuius le
ua sub capite
eius. et dextera
eius ipsum
amplexabitur.
recte tunc cum
sponso sponsa
collocatur in

cubiculo. sed bonum
cor narra mi
chi obsecro dul
cedinem. quam
tu sentis. quibus
affluis delici
is non occultes.
sed ut bene video.
non me audis.
quia absorptum es
per dulcedinem.
iam tui inter
pretis existen
tis. in carcere
es obsitum.
Cerno enim te
sic amenitate
[illegible] esse rap
tam. ut iam.

immia

tibi nō sit vox
neq; sēsus. Qui
cūq; ad cōtem
placōis q̄etem.
nō p istud os
tiū voluit ītro
re furē se re
putet ⁊ latronē.
3m. ¶ Tercium ut in
chil possideas n̄
deū cupias ⁊
q̄tq; hūeris. a'
oblatū fuit. l'
videris. vel nōia
re audieris.
debes tamq;
de tot folijs nō
curare. Ideo i
deo solo stabili

as mētē tuam.
⁊ solus soli iū
garis. tunc in
auribus tuis
melos eloquē
cie sue sōabit.
thesauros sue
sapīe revela
bit. melliflu
oscula exhi
bebit. suis
te sustētans
amplexibus.
te ei p̄delicia
is nō potis
sustinē. ⁊ in
mia dulce
dīe absorbe
bis. O felix

aīa q° uisti.
et nos ī tanta
amaritudine
reliquisti. nū
cia nō obsecro.
Tibi me suffi
cit illud bonū
an uis q̄ t̄
de nr̄is de
liciis ul ex
eniis trās
mittam⁹.
Sz ut puto n̄
reputas nos
reniis sz sc̄
coribus ha
bundare. In
quo te offe
dim⁹ o aīa
iocūditate

repleta. q̄ mar
ima nr̄a non
dignaris aspi
cere. q̄re sic q̄ di
ligim⁹ cōtēp
nis. Sz ex isti
mo loq̄ris. q̄a
rapta es a dil
to. O amor in
ēstiabilis. q̄ sic
cor cōglutinat.
suo fini. O mi
ra benignitas cre
atoris. q̄ se sigla
rit diligētes
dono uisitat.
tam excellen
ti. O admira
bilis mutacō

tu

effabilis

dextere excelsi. Sicut
ei apud homines
temporalia amantes
mirabile esset
si quis unum stercus
fetidissimum
commutaret omnes
delicias et hono
res huius mundi
scilicet. ut pro uno
fetidissimo stercore
haberet huius mun
di plenam dominacionem
quantum ad
temporalia. in mo
dum imperatoris.
et quantum ad spiritua
lia in modum pa
pe. et nullam
resistenciam habere
posset. Insuper et
magni spiritus ob
temperant ei. et non
solum terra. sed et ce
li sydera ad su
um regerent nu
tum. Mortifi
care etiam posset
et mortuos sus
citare. et infir
mos curare. et
etiam posset mu
tare cursum na
ture in omnibus.
et delicias et di
cias habere omnes.
quas circa deum pos
set excogitare.

citra

imo quis deus
posset facere.
Dum tamen in deum
non inducerent.
Sic imo sine com-
paratione est magis
admirabilis. et
laudabilis. et
amabilis illa
commutatio. quia
quis commutat se
in deum. Nam
maior est sine
comparatione distan-
tia inter homines
et deum. quam inter
quamcumque vilissi-
mam creaturam

et omnia que citra se
deus posset facere.
Tunc autem homo commu-
tat se in deum. quando
eligit se odire.
et solum deum diligere.
et circa nil aliud
vult affici. nisi so-
lum circa deum.
et iste solus iacet
in suo affectu.
et de nichilo cu-
rat nisi de ipso
deo solo [illegible]. et
totaliter sitit. quomodo
per se vel per alios
honorificetur dominus
deus solus. Deo
[illegible]

mutacio desiderabi
lis. Nam certe illa
vulnera peccatorum
in xpi vulnera com
mutauit. et fe
ditatem in dei boni
tatem suam nequi
ciam in dei clemen
ciam. amaritudi
nem cordis in dul
cedinem creatoris.
Nam totus est dei.
et totus est in ipso
deo. se [illegible]
in deum intrauit.
Zelo dei sibimet
guerram fecit.
tamquam crudelissimo
hosti. Si ergo talis
commutacio illa.

cur sue nequam
infidele mancipium.
in vtilis creatura.
hoc ad implere tar
das. Caue et
ne hoc ad implere
studeas cum cor
poris torpore. gra
uam mentis cordis.
anxietate pec
toris. in sensi
bilitate mentis.
sed potius cum a
uiditate fer
uoris in tensione
amoris in men
sitate maxime.
cum [illegible] nichil sit
hoc vtilius. in

chil delectabili
us. nichil no
bilius. Si ergo te
ipsum exueris.
vel exieris.
et per hunc mo
dum deum intro
ieris. et si ali
qua mentis infir
mitate. aut
negligentia
te exire conti
gerit. illuc sta
tim cum fletu
recurre. et depre
care supplicatur.
ut tibi indulgeat.
et dignetur te
fugitiuum su

um recipere. Et
tunc proponas fir
miter in corde tuo
ne amplius inde
exeas. Non tamen
dico quod tale pro
positum facias.
quod te ad quam spiritualem nouam
obliges / quoties
ad ipsum recurras.
Nullus potest cum deo
esse [illegible] perfecte.
qui aliqua creature
alligatum siue
inclinatum habet
affectum. Mul
tum enim debemus
mirari. mire
mur quomodo

mirari in mo
nos non

Quicumque
per contem
placionem ad
summitatem
montis domini
vult venire.
hoc attendat quod
semper per montis
vel mentis e
levacionem ascen
dat. et non quies
cat dum vigi
lat. Nam in isto
ascensu. non qui
escere est quiescere.
Et qui quiescere vult
fatigatur. nec
postea bene
scit quiescere. im
mo contigit
forte aliquando. quod
cum quiescere vult in
tantum fatigatur
ut amplius nullo
modo ascendere possit.
In ascensu enim mon
tis materialis. quia
caro infirma est quietem
interpollate requi
rit. sed in ascensu
montis spiritualis
quia spiritus promptus
est contrarium requi
ritur. ut scilicet non
quiescat. sed dum
fatigatur. tunc as
cendere debet ve
locius. cur re
forcius. et re
centior fiet et

a iudicio ad ma
iora erit. et sibi
leuis apparebit.
et delectabilius
et suauius et dul
cius gradietur.
Non quiescere ele
geris pro quiete.
et ideo stulti sunt
et quid sit contempla
tio inerpti. qui
causa resumen
di vires requi
escunt. Preterea
hec quod tunc
in illa quiete vi
res non resu
munt sed dispe
dunt. Unde si
forte currit
contemplatiuus

tunc suaue est ei.
si plane uadit in
cipit fatigari. si
quiescat perdit vi
res. et ideo non est
aliud nisi cum virgine
ascendere montana
cum festinatione.
Si quis hoc non potest
capere. si uult quiescere.
et tamen ascendere
di desiderium habet.
hoc restat re
medium. quamuis
non valeat hiis
que dicta sunt adequa
ri. scilicet quod saltem
modum ascenden
di naturaliter non

deserat. Quia q
materialiter et
naturaliter mon
tem ascendunt. et
in medio fati
gati volunt
quiescere. non des
cendunt ad quies
cendum in vallem.
quia sic ad summi
tatem nunquam
pervenire possent.
et stulti sunt re
putarentur ab omni
bus. Sic stul
ti ab omnibus re
putandi sunt
et nunquam ad ca
cumen contem
plationis pervenie
unt. quia hodie

modicum vel mul
tum ascendunt.
et affecti tedio
ad locum unde ve
nerant. sive sta
tum unde recesserant.
redeunt ad requies
cendum. et in pectorum
sive in vanitatum
vallibus. sive in
perfectionis plani
cie credunt se ad
ascendendum effici
promptiores. ignorantes
quod vix po
terunt seu statum
ad quem prius ascen
derant pervenire.
Ista est ratio licet
credo. quod hodie

tam pauci contem-
plativi attingunt
supercilium montis.
Unde si sp hodie as-
cenderet quantum posset
et ibi quiesceret. non
recedens aliquo modo
et cras inde ele-
varetur altius. et
ibi figeret pedes
cordis. et post
modum inde ascen-
deret. sic faciendo
sp. dico vobis quod pro-
ficeret plus in uno
mense. quam alius
in quinquaginta annis.
qui recederet ad
quiescendum. et semper
rediret ad idem.

et quod iste in bre-
vi consumaretur
in statu. et esset
gloriosus coram
deo. et toti cu-
rie celesti pre-
dilectus. Sed si
in monte timue-
ris aliquid. cur-
ras ad cauer-
nas lateris xpi.
Si vero non potes
recedere a valle.
quia ibi nutritus
es. nec vis ad
implere quod dixi. hoc
saltem fac. ut
ad vallem tue
miserie. et etiam
totius humani

gemis conscen
das per humili
tatem tui. con
passionem proxi
mi de tuis. quam
aliorum dolens
peccatis. de eis
veniam postu
lando a deo. qui
est benedictus in
secula seculorum. amen.
Hec omnia in bee
ui respectu
comprehende. Qui
per contemplationem
vult pervenire.
ad summitatem
montis domini. non
quiescat. nec re
trocedat. do

nec assecutus fue
rit. quod intendit. nisi
descendere velit
ad suorum vel a
liorum tristitiam
peccatorum. Capitulum xij.
et ultimum. Quod doc
quanta cautela spon
sus debet serua
ri dilectus.
O altitudo divi
tiarum sapientie et
et scientie dei. quam
incomprehensibilia sunt
iudicia eius et in
uestigabiles
vie eius. Quis
ascendit in montem
domini. aut quis stabit
in loco sancto eius.

in regnum celorum
sine

Si quis ascendere voluerit. per quam viam ascendet. cum inuestigabiles sint vie eius. Anima dilecta audi dilectum tuum. et gaude. Cum cuncta que supra dicta sunt. cum omni vigilancia studueris adimplere. et iam sic deo appropinquaueris. vt nichil preter eum valeas cogitare. et cetera preter eum sint tibi in nimia amaritudine. et quasi libencius velles a corpore separari. quam a continua me-

illius

ditacione eius. et quasi videbitur tibi. quod te ipsam non ames. sed ipsum. quod tibi de dilecto contingeret. auscultata. amore repleta. immo quasi tota in amore conuersa. Iste dilectus tuus o dilecta. a quo non potes aliqua tenus separari. se ipsum a cogitatu tuo paulisper traheret. ita ut cor tuum incipiat

circa aliud
euagari. et tu
videns eum quem
sic fortiter
diligis abs
cessisse. in
mia auidita
te repleta.
querens ubique
quem sic forti
ter diligis.
ubi possis in
uenire. omnibus
creaturis bre
uiter nunciabis.
ut indicent tibi
ubi sit dilectus
tuus. et nun
ciet dilecto
quia languida

efficeris per amorem.
Quanto tunc fle
tu. quanta tunc la
mentatione perfun
daris. quanta tunc
anxietate post
dilectum tuum dis
currens. tibi nes
cio exhortare. [exorare]
Sed quid faciet di
lectus tuus o in
mio amore re
pleta. Nunquid se
potest amplius oc
cultare. dilectis [dilectissimus]
simus sponsus tuus.
Quanto cius presentabit
se. et tu ipsum vi
dens. quem cum tanta

auditate q̄ sicas.
nimio amore am
plexabis eū. cū
oī tamē reuen
cia ꝛ tiore. Sed
q̄ta t̄ assit cōso
latio. si sapiens
fuis potis expi
ri. sz audio a
mātissīa aīa cū
te reddidis se
curā. iterū ab
sētabit se ꝛ tc
cū maiori ardore
q̄ prius ipm re
quirendi curam
habes. Quo dicā
t̄ sic toties absē
tabit se. donec

lis sollicita
custodire eū.
vt te nō audeas
reddere se
curā. ꝛ oīa ha
beas iā suspc
ta. Sz o felix
aīa. audi q̄
facit dilcūs
tuus. Cū inci
pis cū eo q̄e
tari. vino de
cissio īcipit
te potare. ꝛ tu
eius dulcedine
affecta. āplius
īcipis affectare.
ꝛ ipe largius
t̄ dabit. āplius

postulabis.
et ipse benignis
simus amplius
ministrabit. Quid
dicam. Saciari
non poteris
donec inebria
ta fueris. et vi
no iam undique
perfusa. Utrum
autem post fre
quentem et ni
miam inebriationem
soporem aut rap
tum assequaris
si dominus concess
erit tibi poteris
experiri. Lar
gissimus enim est.

et plus sine compara
tione quam credi vale
at elargiri. Hec ta
men semper debes ha
bere in corde. quod tu
vilissimus sis. et
nullo modo ad hoc ap
tus. immo per maxi
mum debet tibi vi
deri. si ipse deset
peccata tua. et quanta
cumque afflictione
penarum affli
garis in hoc mun
do. non adhuc suf
ficit. sed in infinitum
misericors est deus
Qui est benedictus

et laudabilis et
gloriosus in secula
seculorum amen.
Explicit tractatus
de stimulo amoris.
Incipit sermo libellus de
commendacione vite
solitarie. quod a quibus
dam dicitur beati gregorii
esse. a quibusdam
petri damiani.

Sed inter hec li
bet de singula
ris vite meritis
pauca perstringere.
et quid de tante vir
tutis culmine
sentiam. laudando
potius quam dispu
tando breviter in
timare. Solita
ria sane vita
celestis doctrine
scola est. ac di
narum artium
disciplina. Il
lic deus est via
qua discitur.
vita quo tenditur.
atque ad summe
veritatis ibi no
ticiam pervenitur.
Heremus nempe
est paradysus
deliciarum. ubi
tamquam redolen
cium species pig
mentorum. videlicet

Sed pro
michale
quondam
prior domus
huius vero
in septimis
dominis valde
expertum est
libellus
petri da
miani et non [illegible]

rutilantes flo
res aroma
tum fragrancia
spirant odora
menta virtutum.
Ibi siquidem rose
caritatis igneo rubore
flamascunt.
Ibi lilia casti
tatis niveo
candore can
descunt vel lu
cescunt. Tu qui
bus et humili
tatis viole
dum ymnis con
tente sunt nullis
flatibus impel
luntur. Ibi mir
ra perfecte mor
tificacionis exun
dat. et thus as
sidue orationis
in desinentis ema
nat. Et cur sin
gula queque bene
commemorem: quanquam
dem omnia illic
sanctarum virtutum ger
mina diversis
venustata colori
bus rutilant.
et perpetue viridi
tatis gramina
incomparabiliter vernant.
O heremus sanctarum
mentium delecta
cio. et intimi gus
tus inexhausta
dulcedo. Tu ca

minus ille cal
daycus. ubi sci
pueri furentis
incendij. vires
orationibus repri
munt. et ardore
fidei crepitantium
circa se flamma
rum globos ex
tinguunt. Ubi scilicet
et nexus vruntur.
et ardore mem
bra non sentiunt.
Quia et peccata sol
uuntur. et in domine
laudis ympnum
prouocatur anima di
cens. Dirupisti
domine vincula mea.
etc. Tu fornax

t' sacrifi. host laud

ubi supni re
gis vasa for
mantur. et ad per
petuum nitorem
malleo peni
tencie percussa
ac lima salu
tifere correccio
nis erasa per
ueniunt. In qua
nimirum ab
solute anime pec
cati rubigo
consumitur. et scia
bre peccatorum
scorie deponun
tur. Vasa siqui
dem figuli pro
bat fornax. et
homines iustos.

tēptacō tribula
cōis. ¶ O cella
negociatorū
celestiū apo
teka. In qua
videlz illa mer
ciū sūma re
cōdit. quibus
terre viuen
ciū possessio
cōparat. Felix
cōmercium
vbi pro terrenis
celestia. pro
trāsitoriis mer
cantur eterna.
Felices in q̄
nūdine v
bi venalis
eterna vita

proponit. ad quā
emendā minimum
q̄ solū sufficit
qd habet. Vbi
breuis afflictio
carnis. emit ce
leste cōuiuium.
et exigue lacri
me. risū pari
unt sempiternū.
Possessio terrena
distrahit. et ad e
terne hereditatis
patrimoniū per
uenit. ¶ O cella
spūalis exercicij
mirabilis offici
na. in q̄ certe
hūana creatoris
sui in se restau

rat ymaginem.
Et ad sue redit
originis puritatem
Ubi sensus ob
tusi ad subtilita
tem sui acuminis
redeunt. Et vici
ate nature fermen
tum. Azima sin
ceritatis reparatur.
Tu das ut in ieiu
niis videantur
ora palentia. Et
mens divine
gratie sit pigwe
dine saginata.
Tu das ut homo de
um mundo corde

conspiciat. Qui
suis obvo
lutus tene
bris. Et seipsum
prius ignora
bat. Tu hominem
ad suum facis
redire princi
pium. Et de exi
lii dilectione
ad antiquam
revocas cel
situdinem digni
tatis. Tu fa
cis ut homo
in mentis arce
constitutus cuncta
sub se vide
at terrena de

fluere. sentz
ipm quoqz in
ipsarū labēti
um verū decō
sione trāsire.
¶ O cella sacre
milicie taber
naculū. pcinc
tus triumpha
toris exercitus.
castra dei tur
ris dauid.
q̄ edificata
cū ppugnacu
lis. mille clip
pei pendent
ex te. oīs ar
matura forti
um. Tu cam

pus dīni plij.
spūalis area
certaminis. an
gelorū specta
culū. palestra
fortiter dimicā
ciū luctatorū.
vbi sps cū car
ne cōgreditur. et for
tis ab infirmiore
vel ab infirmāte
superatur. Tu
vallū in expe
dicōe currentium.
Tu municō for
ciū. Tu pslidiū
cedere nesciē
ciū bellatorū.

ultimū

Fremat hostium
circumfusa barbari-
es. accedant cu-
nei falleratí.
missilia iaculen-
tur. vibrantium
gladiorum silua
densescat. Qui
inte fuerint lori-
ca fidei premuni-
ti. sub imperatoris
sui invicta protec-
cione trepudiant.
et de hostium suorum
certa iam deiec-
cione triumphant.
Quibus nimi-
rum dicitur. Dominus
pugnabit pro vobis.

et vos tacebi-
tis. Vel si unus
est. nolite inquit
timere. plu-
res enim sunt nobiscum
quam cum illis. ¶ O-
berem mors
vicionum. ac pro-
culdubio fo-
mes et vita
virtutum. Te lex
attollit. et pro-
phecia mira-
tur. et quicumque
ad perfeccionis
cumulum perue-
nerunt. tua pre-
conia cogno-
uerunt. Por-

vo moyses t
debet legis
bene accepte
decalogū. Per
te helyas ag
uit dm̄ p tn̄
seuitis excur
sum. Pte he
lyseus dupli
cē ingri sor
titus ē spm̄.
Et q̄ amplius
dicā. Quando
q̄dē saluator
mūdi. in ipo
re deprcōnis
hūane p̄mōe
dio. p̄conem
suū. tui acco

lā fecit. q̄tinus
sb ipa seculi ueni
entis aurora.
ex te lucifer ui
tatis erūperet.
p̄ius q̄. vel post
quē plenus sol
ueniens mundi
caliginē splen
doris radijs il
lustraret. Tu
scala illa iacob.
q̄ hōies uehis
ad celū. et ange
los ad hūanū
deponis auxili
um. Tu via au
rea. q̄ hōies re
ducis ad patriam.

sui

p q̄m

Tu stadiū q̄ bn̄
currētes p̄uc
his ad coronam.
¶ O uita hermitica
balneū aīarum.
mors criminū.
purgatoriū sor
didorū. Tu mē
ciū secta p̄ificas.
squalōres scelerū
diluis. atq̄ ad
angelice mūdi
cie nitorē p̄uēi
re aīas facis. Cel
la nempe ē recō
ciliatoriū dei ⁊
hōim. Cōpitū ī
carne degēciū
⁊ spiritū supno
rū. Illic nāq̄
supni ciues ad
colloq̄a hūana
descēdūt. atq̄
cōueniunt. ubi
nō tam lingue
carnis ūba
cōponūt. q̄
sine uocis
strepitu fa
cūda mēciū
archana pa
tescūt. ¶ Cella
denique cōscia ē
secreti cōsilij.
q̄ hēt cū hōi
bus deus. Q̄
pulchra re

rū spēs. Cum
fr̄ in cellula
cōstitutus. noc
turnas p̄ agit
psalmodias.
Et q̄ p̄ dimis
castris mili
tares custodit
~~custodias~~. ex
cubias. Con
tēplat̄ i celo
cursus syde
rū. decurrit
etiā p os eius
ordo psalmo
rū. Et sic. p̄
cedētes ac
sb sequētes
stelle ad diē

suas vicissitu
dines alternā
do p̄uēiūt. ita
cū psalmi ex o
re eius. tāquam
ex quodā oriē
te p̄cedūt ad
suū finē paulla
tim. vesud pa
rili cū sydeib9
circuicōne et con
uiacōe decurrunt.
Iste sue seruitu
tis exhibet mis
teriū. Ille de le
gatū s̄ exercuit
officiū. Ille psal
lendo i trinsecus.
ad lucē tendit

in accessibilem il
le sibi invicem
succedendo eius
exterioribus ocu
lis visibilem
reperant diem.
¶ Dum utraque
ad suum finem
diverso itinere
properant. servo
dei quodammodo
et ipsa elementa
subserviendo con
cordant. ¶ Cella
denique testis est
quanto divini a
moris igne cor
ferveat. et u
trum perfecte de

uocionis instancia
quis faciem dei que
rat. Novit.
cum mens bonis
celestis gratie
rore perfunditur.
et per compunctionis
fletum lacrima
rum inundancium
ymbribus ir
rigatur. Ubi li
cet ex carneis
oculis non semper e
rumpant lacri
me. ipsa tamen
amaritudo cor
dis a lacrima
rum fructibus
non elongat.

et si

Quia q ex ra
mo ex terioris
accidencie non
colligitur. in ipsa
humilitate cor
dis. virenti sp
radice seruan
tur. ¶ Sufficit
ei si mens sit
flebilis. eciam
si iugiter flere
non possit ¶ Cel
la ei est terium.
vbi preciosi la
pides poliuntur.
quos in structura
templi postmo
dum sine vllo
cudentis vel tun

dentis malleo
sonitu disponan
tur. ¶ O cella do
mice sepulture
prope modum emula.
que in peccati opere
mortuos suscipis. et per afflatum
spiritus sancti reuiuiscere
facis. Tu es ab
huius turbida
vite vexacione
sepulchrum. sed
celestis vite pa
dis introitum.
Te portum tranquil
litatis. qui nau
fragium mundi
in fluctus eua

inueniunt

dicit. Te potentis
medici concla
ue decernunt.
qui vulnerati in prelio
hostiles manus
effugiunt. Mox
enim ut tui culminis
umbra perfecto cor
de succenditur. omnis
sanciate anime li
uor. omnis certe
interioris hominis pla
ga curatur. Te ieremias
aspexerat
cum dicebat. Bonum
est inquit prestolari
cum silencio salu
tare domini. Bonum
est viro cum porta

uit iugum domini ab
adolescencia sua.
Sedebit soli
tarius et tacebit.
quia leuabit se
super se. Habi
tator etenim. tuus
se eleuat super
se. quia deum e
suriens anima.
a terrenarum
se rerum obtu
tibus erigit.
et in diuine se
contemplacionis
arce suspendit.
A mundi se ac
cionibus segregat.
atque in altum se
celestis desi

vigiliarū nutrix
tu pacīe custos.
tu purissīe sī
plicitatis ma
gistra. ac oīno
fraudulēte du
plicitatis igna
ra. Tu facis ut
vagos quosq;
xp̄i cathena co
herceat. vt in
disciplinati mo
ribus. a sua p̄
uitate cōpescat.
Tu nosti hōīes
ad p̄fectōnis
culmē euehē
atq; ad cōsuā
te sc̄itatis fas
tigiū sublimare.

Tu facis ut
hō sit teres
atq; rotūdus
ac nulla asem
ipo morū in
equalitate di
uersus. Tu eciā
hōīem facis
lapidē q̄drū
cōstruēdis
videlz. celes
tis i herusalē
membꝰ aptū.
Qui nimirū
nō ex leuitate
morū se ver
satilē p̄beat.
sz fixus semp
i sc̄e religio
nis grauitate

psistat. Tu ho
mines a semet
ipsis extraneos
reddis. et va
sa viciorum flo
rere virtutibus
facis. Tu ni
gra sed formo
sa. sicut taber
nacula cedar.
sicut pelles
salomonis. Tu
lauacrum tonsa
rum. sicut pisci
na in esebon.
Oculi tui sicut
columbe super ri
uos aquarum.
que lacte sunt lo
te. et residet

iuxta fluenta
plenissima. Tu
namque es specu
lum animarum. ubi
se mens humana
perspicaciter
intuens. quod minus
inuenit impleat.
quod superfluum repri
mat. quod obli
quum est dirigat.
quod deforme com
ponat. Tu enim
nupcialis es
thalamus. in quo
sancti spiritus arra
tribuitur. et celesti
sponso felix a
nima federatur.
Recti diligunt

te. Et q̄ te fugiūt
veritatis luce pri
uati. quo gressus
ponere debeant.
nō agnoscunt.
¶ Adhereat lingua
mea faucibus
meis. si nō mei
nero tui. Si nō
proposuero te. in prin
cipio leticie mee.
Illud etiā de te
cū eodē ppha. a
lacri libet voce
cantare. Hec re
quies mea in sclm
scli. hic habitabo
qm̄ elegi eam.
Quā pulchra es
et quā decora.

carissima in de
liciis. Sub figura
tui rachelem
decor venusti
vultus ornauit.
et maria opti
mā partē. que
ab ea nūquā
auferetur elegit.
Tu a. reola a
romatū. tu
fons ortorū.
tu malū pūni
cū. Licet ei nes
cientibus amara
videaris in cor
tice. sed magnū
est q̄ in trisecus
latet. cū puē
tū fuerit ad

suauitatem me
dulle. ¶ O he
mus mundi
persequentis ef
fugium. labo
rantium quies. me
rentium consola
tio. ab estu di
ei refrigerium.
peccandi re
pudium. re
clusio coeperim.
libertas anima
rum. Te dauid
petiit. cum mun
di mala per
ferret. cum ti
midi et tene
brosi cordis

tenebras susti
net. Ecce in quo
elongaui fugi
ens. et mansi
in solitudine.
Et quid alios me
morem. quando
quidem ipse re
demptor hominum
in exordio sue
mani festacio
nis te inuisere.
ac propria te dig
natus est habitacione
sacrare. Post
quam enim aquam
baptismatis
qua lotus est

lauit ut euange
liste testatur. sta
tim spiritus expu
lit eum in desertum.
et erat ibi xl
diebus et xl noc
tibus. et tempta
batur a sathana
eratque cum bes
tijs. Tenebitorem
ergo se tri mundus
agnoscat. vnde
predicaturum. ac
miracula fecu
rum suscepisse
se deum non igno
rat. ¶ O here
mus terribile
malignis spi
ritibus habitacu

lum. vbi celle
monachorum.
velud tento
ria ordinata
castrorum. quasi
turres syon.
et quasi propugna
cula ierusalem eri
guntur aduersus
assyrios. et
contra faciem
damasci. Im
mo cum in eisdem
cellulis. vno
spiritu diuersa
gerantur officia.
dum videlicet
hic psallitur.
illic oratur.
in alia scribitur.

in aliis vero va
riis manu
um operibus
insudatur.
Et quis non hec
divina verba
heremo congrue
re videat.
quibus dicitur.
Quam pulchra
tabernacula
tua iacob. et
tentoria tua
israel. ut val
les nemoro
se. ut orti
iuxta fluvi
os irrigui.
ut tabernacula
que fixit dominus
quasi cedri iuxta

aquas. Et quid de
te dicam. O vi
ta heremitica. vi
ta sancta. vita an
gelica. vita bene
dicta. viuarium
animarum. exedre
gemmarum celes
tium. curia spiritua
lium senatorum.
Odor tuus cunc
torum aroma
torum fragran
ciam superat. sa
por tuus super
distillantes
fauos. super
omnia mella gut
tur illuminati

cordis obdulcat.
Atque ideo quicquid est
quod de te dicitur dig-
nitatis tue meritis
non equatur. quia lin-
gua carnis nulla
tenus exprimere
sufficit. quod de te
spiritus invisibiliter
sentit. Et quod tu
sapis interiori
gustu. atque in
medulla cor-
dis. numquam pleni-
ter explicat
vocis organum
corporalis. Illi te
noverunt qui te
diligunt. Illi pre-
conia tue lau-

dis agnoscunt.
qui in tui amoris
amplexibus
delectabiliter requi-
escunt. Ceteri enim
qui ignorant
se. quomodo prevalent
nosse te. Me
etiam inclinationis
tue laudis in
parte fateor.
sed unum pro certo
scio o vita bene-
dicta. quod de te in-
dubitanter
affirmo. Quia
quisquis in amoris
tui desiderio
perseverare stu-

duerit. ipse q
dem hitator
e tuus. sz eius
i hitator est
deus. Dya
bolus illi suis
temptacoibus
seruit. atqz il
luc eum tendere
vn ipse eiectus
e gemit. Vic
tor itaqz deo
nu. socius effi
cit angelorum.
Exul mundi.
heres e paradysi.
Abnega
tor sui. secta
tor e xpi. Et

q nunc eius uestigi
gradit. p acto cur
su sn dubio.
ad societatis
eius gloriam pue
hetur. Atqz ut
id ipsum fidenter
dicam. q singula
rem vitam usqz
ad finem vite
p dnio amore
tenuit. de hi
taculo carnis
egressus. ad
hitacoem puenit
et domus non
manu facte sz
eterne in ce
lis. Amen.

Cōmēdacō celle q̄ liscūq; abs
q; calūpnia tocius p̄sūpcōnis
ad īformacōm nouicōrū.
solūmo siue frīm īcipiētiū.

Laus celle dictus / extat nouus
iste libellus. Gyrio nutrit
eum / suevum sclauonica tellus.
Hunc qui dictauit. in scriptis hic et arauit.
Qui regis has cellas / vetera
nas siue nouellas. Hec at
tende metra / que si sint corrige tetra.
Cellam commendant / documentum
cellicolis dant. Non presumenter /
humili sed corde decenter. Laude
tui xpe / breuis extat prologus iste.
Ad celum cella. dux est quasi preuia
stella. Eius cultori / siue magno
siue minori. Qui colit hanc
iuste / bene viuens atque venuste.
Bernhardo teste / qui sic scribit
manifeste. Ergo spernamus
mundum / cellamque colamus.

Est fallax mundus / neque nimis
et furibundus. Cella dei cultum
amat / excludendo tumultum.
Qui foris est multus / quem non
sequitur nisi stultus. Cella stric
ta via / deducit ad alta polorum.
Mundi strata patens / dat pe
nas demoniorum. ¶ Pax est in
cella / furiunt foris undique
bella. Cella domus pacis / re
probat nimis ora loquacis. ¶ Cella
locus fidei / donat sedem re
quiei. Cella ruina rei / iusto
manet anchora spei. In cel
la gratis / ebullit fons pietatis.
¶ Sagum robustum / moderatum /
te quoque iustum / ac circumspectum /
facit / et te cellula rectum.

¶ Cella domus mundi / demulcet
pectora munda. Euomit indig
nos / Cella dauid funda / ia
ciendo saxa rotunda. Ora mi
nus munda / goliath sternens
moribunda. Contra pium morem /
amon violando sororem. In clu
sa cella / mortis bibit aspera
fella / Ense cadit fratris / contur
bans pectora patris. ¶ Cella
reos punit / castos domino simul
vnit. Euomit indignos / con
seruat cella benignos. Damp
na dat in iustis / sed confert pre
mia iustis. ¶ Exulat a cella
quem laudis in ania mella.
Delectant. humiles fouet /
et qui sunt sibi viles. Horrz

Respuit. Hos cella quos

mendosos / nec querit hic gulosos.
Sit cellerarius / monachus ven-
tosus avarus. Invidus et tris-
tis / non in domibus manet istis.
Sanguinis effusor / violentus fur.
latro. lusor / hic nil addiscunt.
si non prorsus resipiscunt. Non
manet in cellis / vir perfidus
atque rebellis. Sed paciens
mitis / florebit ibi quasi vitis.
Evomit hunc illa / qui sculpsit
falsa sigilla. De vii^te viciis
Qui facit incestum / secretum
seu manifestum. Odit et infestum /
tenet hunc et cella molestum.
Nec facit huic festum / sed ab hor-
ret eum quasi mestum. Respuit
hunc gestum / sed querit hic mo-

destū. p̄ dulcē questū / sibi vē
dicat hec ꝛ honestū. Non
vult incestū / sꝫ spernit corpis
estum ¶ Cellula cellicolis /
vera dat lumina solis. Cellu
la post mortē / scōrū dat tri
sortem. Demonis ꝛ fortem /
cōfutat cella cohortē. Cel
la valens lima / deradit
crimīa prima. Ut gallina fo
uet pullos / hijs dans ali
mentū / atqꝫ fugat in luū /
velud excludit quoqꝫ vētū.
Sic te cella tegit / scm̄ tibi
dans tegumētum. Tutus
es absqꝫ malis / celle recu
bando sub alis. Cella fugat

sathanam / sepelit mentem quoque
uanam ¶ Cum celo cella / par
nomine / te sup ethra. Collocat
ac fugere / persuadet thartara te
tra ¶ Cellula mansuetum / facit
et te pectore letum. Expellitque
metum / reddens in pace quietum.
Dans oculis fletum / cordique
ministrat acetum. Angelicum
cetum / summa virtute repletum.
Te contemplari facit / et sup astra
leuari ¶ Hic qui periurat / cella
nullo modo durat / Si se vera
loquens / non emendare procurat.
¶ Cellula firmaratis / dat
portum prosperitatis ¶ Cella vi
rens ortus / post naufra
gium tibi portus ¶ Cella te

git crimen / venie monstrans
tibi limen. Dat quoque mum
men / celi reserans tibi limen.
¶ Victum vestitum tibi cella dat
atque peritum. Prefert et platoni /
socrati necnon cyceroni. Dat
tibi stratum / estate virens quoque
pratum. Protegit a vento / non
laberis in pavimento ¶ Cella
tuum viride / manet omni tempore
gramen. Cella tuum flamen /
fessis donat recreamen.
¶ Incendit stramen / sicci cordis
moderamen. Dans et sola
men / timidis gratumque iuva
men. Ac respiramen / one
ratis omnibus amen ¶ Cella
cibat iuvenes / lactis dul

cedine fratres. Pascit pane senes
confirmat robore patres. Donat
cella bonis templum veri salomonis.
¶ Cellicolis rudibus est cellula
fida magistra. Hos nisi recta
docens et ab horrens quoque sinistra.
¶ Cella dat omne bonum facit et
te cella colonum. Regni celorum
regi sociando polorum. ~~amen~~.
¶ Quid tibi plus dicam cellam foveas
ut amicam. Ipsa tibi mater soror.
et tu sis sibi frater. Coniunx.
patronus illi sis. atque colonus.

Exempla de genesi.

Cellam non colere primi
voluere parentes. Cur natos
ex se cunctos fecere gementes.
Fuste cadens fratris abel hanc

coluit moriendo. Gratus enoch
dno colit illam summa petendo.
¶ Cellam noe coluit non solum te.
sed amauit. Illam iob coluit sa
than ipm quando probauit. Hanc
abraham coluit patrio tel
lure profectus. Hanc ysaac
coluit ad montem cum patre
vectus. Antrum cella duplex
abraham te pretypicauit sa
ram defunctam quo vir sanctus
tumulauit. Cella cubile
iacob est quo lye sociatus.
Carcer cella ioseph minus
est in quo macratus. ¶ Hoc
reputabo parum ortum si de
liciarum. Cellula te dicam

sumi quoq; regis amicā. Cui
gignis ꝓlem / dicā quoq; te
fore solem. Solem celestem /
aaron veri quoq; vestē. Que
sanat pestem / te dico raab
fore restem. Diceris archa
noe. risus sterilis quoq; sare.
Proq; suo nato / tu victima
diceris are. Iam iam cella
canit / nō cras. ē g° columba.
Nō coruus crocitans / stat
ei quasi firma columpna. Vi
nea cella noe / gignēs vi
nū generosū. Sem iaphet
laudās / reprobat kam ri
diculosū. ¶ Cella bonū vi
nū / q̄ te facit ī geniosum.
Cella p° ecce / dici cōclaue

rebecce. Quo bine gentis. ē nom
nacta parentis. Cella tabna
clm/ moyses q̄ mōte uidebat.
Cui ad exemplar/ post hec ali
ud faciebat. ¶ Est aaron vrna/
mala pellens queq̄ diurna.
Est gomor. ⁊ ē ephi/ nux est
signēdo virorem. ¶ Eneus
ē serpēs/ ꝓpli sanādo dolorē.
Lux ⁊ iter tutū/ prestans est
manna minutū. ¶ Est moysi
virga/ qua dat petra larga
fluenta. Que sepelit pharao/
corpus/ ⁊ cūcta iumenta.
¶ Est iosue clipeus/ ꝓplus quo
vincit hebreus. ¶ Axe dos
flentis/ asine quoq̄ terga
sedentis. Cella potest dici/

faueant dictantis amici ¶ Es
botri vectis / es humus mel
lis / data rectis / Tu fines
pugio / tu furca ducum fatuo
rum / Terra vorans abyron
eiusque choros socorum / ¶ Fer
tilitas lye / tu currus vatis
helye ¶ Tu iacob es scala /
tu caste turturis alea. Vir
tutumque phala / que seruat pu
nica mala ¶ Tu vis sampso
nis / tu concha madens ge
deonis. Mitibus atque bonis /
tu das sceptrum salomonis.
¶ Es samuelis ephod / tu di
ceris hospicium loth. ¶ Cella
necat sysaram / clauo me
diante yahelis. Nobilis il

la fuit / sed non fuit ille fidelis.
¶ Excoluit mitis / bene cellam
ruth moabitis. ¶ Cella dauid
pera / conseruans corda seuera.
Cella dauid baculus / leo quo
cadit / asper et ursus / Amon
stuprator / celle non extat ama
tor. Cur perit ingratus / fra
tris mucrone necatus ¶ Cellam
seruauit salomon / dum sacrificauit.
Atque deo templum / sicut legis edi
ficauit. Sed muliebris amor /
dum cor regis sepeliuit / Ydo
la dumque colit / a cella longius
iuit. ¶ Celle per que vias / tran
siuit rex ezechias. Hic ve
lud orauit / dum sol cursum
variauit. Atque sibi dominus / an

nos dū multiplicauit ¶ Ipsius
a famula / quondā sara vitupa
ta. Cellā cōscēdens / dnm lacr
mādo pcata. Spes fit voti / tho
bie post sociata / p gabrielis
opem / serpētis fraude necata.
Vt scriptū cernis / sic z victrix
holofernis / Interiora domus flē
do subiit qsi cellā. Qua pcibus
fulis / faciē pingēdo tenellā.
Mutauit veterē / vestē / sumē
do nouellā. Atq; pfecte sui
ppli / fugat ipam pcellam.
¶ Ieiunans hester / in cōclaui
remanēdo / Sic supauit aman
pplo vitam tribuēdo. Lis ma
chabeorū / fornaxq; tum pu
erorū / Cella potest dici / fa

ueant dictantis amici. Spon
sus in hanc cellam sponsam de
duxit amatam. Predulcique me
ro pius alloquitur sociatam.
Hec etiam obserua quod erat vetus
illa caterua. Cella uel cellis
sacra que precepta libellis. Nos
tris mandauit ac exponens
reseruauit. Sicque fauente deo
resi placuit ptolomeo. Ad
celle laudes flecti possunt
ysaie plurima dicta. que
unt sic et vatis ieremie. Et non
nulla modo simili poterunt
zacharie. Amos. ab Dye
ione simul et sophonie. Vi
sio mira potest sic incholar
ezechielis. Atque modo simili

casti codex damelis. ¶ Sz non ab
surde / poterit baculū typicare.
Cella pphalem / q̄ nouit viuifi
care / Infantē mitis / ac deflen
tis sunamitis. Que t̄ subtile /
faciēs helisee cubile / Ac ponēs
sellam / p̄mā struxit q̄ cellam.
Versus de brimone p̄o ī ceptore.
Hac informatus / p̄dēs vir. bri
no vocatus. Vir q̄ robustus /
bonus hec ⁊ in ordine iustus.
Cellas cōstruxit / p̄ quē sacer
ordo reluxit. Iste deo dante /
cellas quoq; multiplicante.
Ex alamānorū brimo dictus
sagine natus. Diues p̄clarus
magnis mīmis quoq; gratus.

Xpi baptistā / mūdū spernens
imitatus. Querēs desertum /
fūdū subiit qi certū. Inte scar
trussa / qua scripsit celica iussa.
Mitibus atq; bonis / huius dās
religionis. Aspa sed tuta. sa
tis ardua. scā statuta. Pectore
mansueto / vetus et nouus is
ta tenēto. Qui stas in cellis /
nec eis sis oro rebellis. Si
vis mercedē / celi quoq; scādere
sedem / Quod nobis munus /
det cūctis. trinus et vnus amē.

Hec est en talis / cellarum
laus specialis.

Laus tibi sit cella. rutilas
quasi fulgida stella. Laus
tibi sit cella / quā micia sunt

tua bella. Laus tibi sit cella / quia vicis
queque duella. Laus tibi sit cella / tua
prelia sunt mihi mella. Laus tibi sit cella /
tua diligo nempe flagella. Laus
tibi sit cella / te non quatit ulla pro
cella. Laus tibi sit cella / te diligo
plus domicella / Laus tibi sit
cella / flores ut virgo tenella.
Laus tibi sit cella / plus es michi
gracior hella. Laus tibi sit cella /
resonat tua dulce phihella.
Laus tibi sit cella / coluit quam virgo
puella. Laus tibi sit cella / quia me
portat tua sella. Laus tibi sit cel
la / quia respuis iuida fella. Laus
tibi sit cella / vetus an sis siue no
uella. Lector dic amen / dictan
ti dando iuuamen.

Hijs p̄libatis / en frib⁹ iniciatis.
ad laudē celle / legis rimare no
uelle. paucula ꝓpono / xp̄o ex
istente patrono. la
Xp̄i cellicola / recolas fuerit
q̄ sola. Orans in cella / maia
vocata puella. Missi de celis /
cū v̄ba bibit gabrielis. ¶ Sic t̄
sermo poli / distillat ab ethere
soli. Iugiter oranti / celestia
desideranti. ¶ Ecce p̄cesq̄ pi
as / solus fudit zacharias.
Celica mā data / cū ꝑcipit au
re beata. In templi cella / sic
z maris inclita stella. Dat
cōsolamē cōgnate / datq̄ iu
uamen. ¶ Cū parit occulta /
tanto solamine fulta. In

las

sōpnis ioseph / sic audit iussa
secreta. Que p eū post hec / dno
st dante repleta ¶ Templo
nōq foro / legis annā cum sy
meone. Crebro mansisse / sic
p mercede corone. Tu semp
maneas / i celle religione.
¶ Ipe puerq ihs / fcs duodenus.
Nō vrbis theatrū / sz tēpli
claustra subiuit l adiuit. Int
doctores / nō cū stultis residēdo.
Subditus atq fuit matri /
sua terga sequēdo Nā descē
debat / z nazareth inde ma
nebat. Scilicz i formans /
vt te scis documētis. Subdas
maiorū / cuiuslibz ac sapiē
tis / Sicut vouisti / remanēs

in carcere xpi. hoc est in cella.
¶ Rursus post sacrum statim ihs
ipse lauacrum. desertum petiit
longa fame se maceravit.
hoc sathan expavit tribus
hunc ibi tunicque probavit. an
gelicus cetus post affuit
hunc que cibavit. ¶ Ecce decens
forma nimis. ac pulchrima
norma. Post lauacrum xpi
loca tu deserta subisti. Ieiuna
plora. vigila sta. iugiter
ora. Suffer temptamen post
sentis nempe iuuamen.
Et consolamen. ac angelicum
recreamen. ¶ Post capti
uato baptista postque neca
to. Qui celebri vita fue

rat uerax hermita. Viuificauit
aquas ihesus. et post mira patr
uit. Lepram mundauit cecis vi
sum reparauit surdos sanauit.
defunctos viuificauit. Discipu
losque suos interdum multiplicauit.
¶ Milia multa hominum modico de
pane cibauit. Nunc factis nunc
doctrinis bona plurima gessit.
¶ Sedibus eppris neque sathanaque
repressit. Ventos sedauit mare
sub pedibusque strauit. ¶ Curuos
erexit restrinxit sanguinis undam.
¶ Mecham respexit reddens
a crimine mundam ¶ Corrigit
errantes curando febricitantes.
¶ Increpat inde reos simul ob
iurgat phariseos. ¶ Scribas.

doctores. m̄ magnos. nūtq; mino
res. Eicit ante fores / qui scōs
rumpe mores. Templi non me
tuūt / es ꝛ volucres ibi vēdūt.
Inq; viā sanam / mlr̄em sama
ritanā. Deducit fidei / na
tiq; duo zebedei. Irrita dū
poscūt / hūiles se postea noscūt.
Xp̄i ex doctrina / simplex puer
hijs medicina. Extitit ad
ductus / chananee deniq;
fructus. Xp̄us sedauit / catu
lis. q; se similauit / Pau
cula p̄fixi / sic ꝛ t̄ paucula
dixi. Oīa q̄s nosset / a' q̄s
miracla posset. Xp̄i narrare
vel v̄sibus enūare. Sed

si cellista / verax fueris / facis ista.
Plura et maiora / bn̄ viuēs g̃
labora. Vt placida vita / dici pos
sis heremita. Verax et iustus / nullo
squalore per ustus. Qualr̄ se
nouicij i cella gerāt. siue fra
tres iuniores. q̄ sūt q̄ incipiē
tes. ¶ Frib̄ in cellis / qualis
sit habēda nouellis. Scribit hic
vita / q̄ mēs bibat aure perita.

In celle sella / cū te quatit vlla
procella. hāc interpella / ma
ris est q̄ fulgida stella. Hec
sua dat mella / depellēs q̄q̄
flagella. Ipsa sacrū t̄ mes
dans. excludit l' depellit sa
thane fel. ¶ Pectoris a cella /
iutha depellatur et hella.

Claustralis cella / mulierū
respue mella. Hec q̄ sūt fella /
gignuntq; l' generātq; t' fera
bella ¶ Ocia depelle / fore si
cupis incola celle ¶ Ieiunans
ora. vigilās sta / scribe labora.
Cōpūctus ul' cōtritus plora
nil curans exteriora ¶ Cū lice
at gaude / p̄sumēdo l' p̄sumpti
ue nichil aude ¶ Non auis
in plumis / potit sup alta vo
lare. Hec nouus ⁊ iuuenis /
debet cellista notare. Ne
petat hic sūma. male virtu
tū sine pfuma ¶ Defer p̄
fato / cōfratres sp̄ amato.
Linguā frenato / sis verax fa
mine grato ¶ Murmura

declina / qr pvenit inde ruina.
¶ Sit sale conditus sermo tuus /
atqz peritus. Cedas maiori.
nō te ppone minori. Sis hūil
semp / q̄ nescis disce libenter.
Instrue q̄ nosti / p te via nulla
sit hosti ¶ Absqz doli peste / fra
tres reprehende modeste ¶ A te
patratū / bene cōfitear reatū.
¶ Culpā clamato / p cliui corpe
strato ¶ Sobrius z castus / de
uita l declina demōis astus.
Puetitos pastus / nā desipuit
pthoplastus ¶ Vinū limpha
tū bibe / sume cibū moderatū.
¶ O cultor celle / luxus a corde
refelle. Omēs carnales / es
cas ede spūales. Te vegetēt

tales / fugito sensus animales.
¶ Pectore quando cales / consurge vo
la uelud ales. Sis auis haut
talpa / celum non terrea palpa.
¶ Non sis porcinus / nec sis ca
nis. ast aquilinus. Vos. leo
quando uales / non esto talpa. sed
ales. ¶ Promptus ad ecclesiam
sis / cum petit hora statuta. Huius
amato viam / quia dat tibi gaudia
tuta. Si sis deuotus / et ab omni
labe remotus. ¶ Cum legis aut
psallis / cernas ubi mons.
ubi vallis. Musica te morum /
reddat cantando sonorum. ¶ Mu
sica cantorum valet / at plus
musica morum. Ambas si ser
uas / bona sic incedis a ceruas.

sis custos oris / suas precepta prioris.
¶ Sumere vel dare quid / tibi non licet absque
priore. Iussio in talis / eius distillet
ab ore. Nulla tibi cura sit / quod cu
mules peritura ¶ Thesauros
celi / complectere mente fidelis. Quos
latro nec fures / tollunt / rodunt
neque mures. Hii tibi donantur.
maledicti cum reprobantur. Iuxta suum
velle / qui nunc vivunt. neque celle.
Subdere se querunt / multi ta
les perierunt. Quos tu vita
to / cellam sic semper amato.
¶ Cellicolis fidus / tibi consulit hoc
syferidus. Quamvis pector /
celle tamen extat amator.
Cultor et indignus / sed deus
ipse benignus. Hanc sunt ex

colere / commissaque crimina flere.
Que sit heu grauia / iuuat hunc
et virgo maria. Dans consola
men / dans nocte. Dieque iu
uamen. Gloria perpes ei.
Decor. et laus. ergo sit amen.
Ne austeritas abstinentiarum
nouicios vel fratres incipientes
Fercula lauta conturbet.
data. vati non sunt helyseo.
Et non potatus est bacho / siue
lieo. Tortula sed cineris / mo
dicumque in uase fluentum. Qua
dragenarium donabat huic
alimentum. Hoc exemplari /
debet tua mens animari.
Quos deus elegit / hos a car
nalibus egit. Dans sibi que

fari / nō possūt ul' numerari.
Fluuius ⁊ panis / nō ē hijs vic
tus in anis. Quos seruat
l' claudit cella / teneāt foris
aspera bella. Quos nutrit
mūdus / vicōrū sorde l' tabe
ꝓfundus. Hanc ad amare
volo / magis illi me dare nolo.
Escis parcētes. sic vos sitis
faciētes. Qui q̄i nūc estis iu
uenes. ac incipiētes. Cellico
lis fidus / hoc ꝑsuadet syferidꝰ.
Nō ꝑsumēdo / sed puro corde docēdo.
Excusacō ꝑsūpcōis erga fr̄es ā
Qui celle mores. Itiqiores.
cognoscitis oseniores. Vobis
v̄siculi ꝑsentes forte uidētur.
Tamquā ridiculi / iuuenes

tn̄ ide

tamen inde docentur. Qui re
manere volunt. et mundo se dare
nolunt. Illis dictata metra sunt
hec/ sint sibi grata. Obsecro.
meque iuuent/ regem placare
polorum/ Qui flentis vitam vult/
non tormenta malorum. Iudex
cunctorum/ tibi laus. pax gloria
morum ~~amen~~. Laudibus
a tergo/ cellam mo pingere pergo.
Tendens ad metam/ vitam
post quero quietam.

Cellula fulcimen/ laudabo
tuum quoque limen. Sed quadra
tura/ tua stet. numquam ruitura.
Sic latus et paries/ pauimen
tum non moueatur. Tectum sit
durans/ aqua frigida non
minuatur. Que sibet et valua

tua per pes sit quoq; salua. ¶ Nue
us et reliqua tua menia nō pu
trefiant. Instar sz cedris libani
durancia fiant. Inte concrescat
bona res / sz praua putrescat.
Perfida vilescat mens. et pia pa
ce quiescat. ¶ Sit locus orandi
tuus in tantū bn̄ dc̄us. Spūs
ut fugiat / ab eo lōge maledictus.
¶ Et qua dormitur / mala sōpnia
cūcta recedāt. Ne requiescētem
mōachū / fantasmata ledant.
¶ In lare cella tuo cinis / et sit
copia ligni / Frigescantq; fo
ris / iugi torpore maligni.
¶ Vena fluentis aque / defcūm
nō paciatur. Incola qua cella
tuus vtitur atq; lauatur.

¶ Sufficiat sanis monachis / cum
flumine panis. Hijs prior interdum
solitam monstret pietatem. ¶ Je-
dulo prospiciens / egrorum debili-
tatem. Fructibus assuetis.
quevis arcella redundet.
Pulveris a sorde / te sepius
incola mundet. Et prius ipsum
se / studeat prece purificare.
Pectus mundare / cor ab omni
labe lavare. ¶ Si te non deco-
ras / cellam tu frustra decoras.
Hec non marcescit / semper sua gloria
crescit. ¶ Non est carnalis / sed
sponsa est spiritualis. Hec non me-
chatur / hec a mechis nec amatur.
¶ Qui profitendo semel. illi se
consociavit. Arra celesti / se
iugiter ille ligavit. ¶ Sponsa

ac carnalis / sz mecha fit / aut
animalis. Hanc bn̄ dimittis / si cas-
te viuere tu vis. Instricta vita /
mōachus bonus aut heremita.
Non cōmēdaui tua mēnia cel-
lula plene. Que tam cōpōite /
q̄ substant tamqz serene. ¶ Om-
nes cancellos laudabo / tuosqz
libellos. Qui m̄ dant pastum /
pellētes dēmonis astū. Pecto-
ris ꝛ fastū / reddūt me robore
uastū. ¶ Sic ꝛ uasorū nūm / bn̄
dico tuorū. Que si sit multa /
tamen vtenti bene culta. In-
te marcescit ars nulla / sed
ocia nescit / sed magis scriben-
tem / tu diligis. atqz studētē.

• Astus. dr̄. Alliditas l' dolositas.

ac plus psallentē / missā dominq̄
timentē. ¶ Cōsulo cōuersis / vt con
uersentur honeste. Ne q̄ puersi /
depellantur manifeste. ¶ Cuilibꝫ
artifici / tu p̄bes cella fauorē.
Fabro pellifici / scm̄ tu tradis
amorē. Omēs tu tutas / ves
tis. nullūq̄ refutas. Pascen
tiq̄ gregem / tu nr̄am scis
dare legem. ¶ Immo me mi
serū / qui nil sum. nilq̄ sciebā.
Et delōginqua terra / miser
huc ueniebam. Me collegisti /
uestisti / me docuisti. Inq̄ tuo
stabulo / curandū me statuisti.
Vel nr̄a multa mea / tu vino.
oleoq̄ fouisti. Faucibus esa

thane / peregrinū me rapuisti. Et
in placatos dōnos / prēsq; dedisti.
Celitus hec fcā est / dextre mutacō
xpi. ¶ In cuius laude / te cella parēs
bndico. Carmine ūsifico. te col
laudās / ꝛ amico. Qd t' sit gratum
humili. qz corde relatū. Propter
cōfrēs / ut dictū est. īcipientes.
Et sb lege tua / semp remanere
volentes. ¶ Quorum me pcibꝰ
pciosis spero iuuari. Ac pctorꝫ
me qso sorde lauari. Celitus hꝰ
munus / prēt m̄ tn̄ꝰ ꝛ vnꝰ. ~~amen~~.

De carthusia sita ī burgundia.

In xpi laude / iubilans burgū
dia gaude. Laudēq; tu multa
felix scartussa resulta. Que
nutu xpi / pmā cellā meruisti.
Inte cōstruere / dicto mediante

• Astus. d. calliditas l' dolositas.

brimone. Ac te tam celebri / cum
dare religione. De diuersis prouinciis.
Francia. scocia gallia. flandria.
uoce sonora. Vra resoluatis. in
xpi laudibus ora. Propter cel
licolas vros / prensq; beatos. P
vobis dnm / semp rogitare paratos.
Et no imerito / qz corpis hijs alimenta.
Construitisq; domos / z traditis
hijs tegumenta. De Swenia.
Swenia. bauaria. vos z relique
regiones / q quamuis sctas foue
atis religiones. Priuate tamen
hac / semp lugete dolentes. Atq;
rogate deum / q ea sitis retinentes.
Quantocius sic vra salus / sine
crimine crescet. Et sup oms vos
celestis pax requiescet.

Hec vb̄ fidus optat fr̄ syferidus.
Ex sueuis natus gyrio cellista
vocatus. Quāuis postremus.
grates xp̄o resonemus. Atq;
maris stelle q̄ me ꝯtexe celle.
Quas hic decātas docuit sau
des aliquātas. Ipa suū natū
nb̄ det ꝓpiciatū. Qui reꝓbis
ite dicet. iustisq; venite. Tunc
nos n̄ ite feriat sz dulce vēite.
Efficiat letos et iugi pace q̄e
tos. Hoc nb̄ mum⁹ fr̄es p̄stet
deus vnus. Dicit nūc amen
scribēti dando iuuamen. Hec ē
finalis celle laus. et specialis.
Plus rutilas cella quā fus
geat ethere stella. Fortis es

o cella / sathane supas quia
bella. Hunc tu debella / xpi quoque
p̄lia bella. Fertilis es cella /
q̄ p̄fers dulcia mella. Mi
tis es o cella / tua dulcia sunt
flagella. Hijs rogo me cella /
quando delinquo flagella. Firma
manes cella / te nō premit
ulla procella. Mi coniunx cel
la / magis es mihi carior ella.
Sicut tu cella / nō sic sonat
ulla phiella. Nō sic cella /
formosa ē ulla puella. Ut
tua me sella / rogo non vo
mat inclita cella. Nobilis es
cella / q̄ respuis inuida fella.
Verax fabella / delectat me

tua cella. Dulcia mursella / tu
das aīe. pia cella. Protegat as
cella / tua me semp bona cella.
¶ Dulce tuū quoq; mel / non cu
ras inuidie fel. Nūc valeas
cella / vetus an sis. siue no
uella. Hec wilhelme pater /
tu plege. discute metra. Cor
rige distorta / fac q̄ sūt fulgi
da tetra. Te cū cōsociis / deus
ad celi leuet ethra. Versus ex
hortacōis ad petrū nouiciū.
Suscipe versiculos / a me petr
metrificatos. Nō ut ri
diculos / sz eos hēas quasi
gratos. Hos nec cōtēpnas
qz dulces riuulus vndas.

Sepe dat. et magnas. lux pellit
parua tenebras. ¶ Consulo
sis castus / deuitans demonis
astus / sis paciens humilis / vi
deare tibi fore vilis. Non in
flatus / alijs et non tibi gratus.
Cum lacrimis ora / cum sit fas
scribe. labora. Dumque licet vi
gila / que sunt bona si facis illa.
Sumes mercedem / celestem cum
sobris edem. Contempnas mun
dum / nequam reprobum. furibun
dum. Spurcum. fallacem. cu
pidum nimis / atque voracem.
¶ Non te decipiat / vis atque
decor iuuenilis. Nam ruit
in mortem / vir fortis virque.

senilis ¶ Cellam seruato / mandata priori amato. Omnimodis fidus tibi consulit hic syferidus ¶ Hijs non adtendit petrus / a nobisque recessit. Forsitan hunc alibi / quia facta professio pressit ¶ Ipsi dignetur / qui solus cuncta tuetur. Celica dona dare / necnon ad se reuocare. Amen. Hoc dictamen exhortatorium editum est olim propter quosdam victoriensis in seycz nouicios. et exhortantur ceteri nouicij ad perseuerantiam nostri ordinis.

Plures sunt nouicij / domum hanc ingressi. Fedus sed consorcij / minime professi / Pelagus

ad seculi / denuo regressi. Ser
uitutis zabuli / iugo sunt oppressi.
¶ Sicuti gyronagi / reliqui vagan
tes / Istum necnon quemlibet /
ordinem probantes ¶ Deo sunt odi
biles / gregem conturbantes.
Furto. sacrilegio / se commacu
lantes. Vos qui de victoria /
nuper huc venistis / Et summa
sedilia / illic reliquistis. Istic
et humilia / vobis elegistis.
Sicut ewangelia monet / vos
fecistis. ¶ Vera conversacio / et ho
nesta vita / probat quod uterque
sit / verus cenobita. Immo
totus dissonet / a sarabayta.
Bendictus reprobos / quosdam vocat ita.

¶ Quondam sicut didici fuistis priores,
Modo reputamini ordine iuniores.
Sicque dei filii estis sectatores.
Cui transitorii displicent honores.
¶ Qui de patris solio ad nos descen-
dendo, virginis in utero carnem assu-
mendo. Dedit se ludibrio mor-
tem paciendo. Illam die tercio
vincens resurgendo. ¶ Tandem
patris dexteram adit sublimatus
Rediens ad gloriam hic humi-
liatus. Nullus mortis viperam
calcat imitatus. Ipsum nisi fuit
sic est nam profatus. ¶ Quod ut
supra tactum est bene vos fecistis.
Si ad finem ducitis hoc quod incepis-
tis, vos cunctorum ordinum,

scalā ascēdistis / In hac state
firmiter / sicut pmisistis.
¶ Nō vos abstinencia / nō vos
ledat cella. Virtus ꝯtinen
cie / vos exornet bella. Vre
carnis vincite / scli pcella.
Huius nō vos obruat / nec de
lectent mella. ¶ Gradum
paciēcie semp teneatis /
et obediēcie / viam nō lin
quatis. Sursū ex altamī
si vos hic sbstrātis. Ves
tre caudam hostie. sicqꝫ i
molatis. Vsicli d cōmēda
cōe celle / editi a qdā nouicō i seyz.

Spes venie cella / domus
es michi facta nouella.

Que nitet ut stella / doceat me
virgo puella. Cella domus pa
cis / celi uia recta petentis.
Regna subire facis / celestia
cunctipotentis. ¶ Cella manes
mentis / requies ingensque la
borum. Vera salus gentis /
domus es plenissima morum.
¶ Cella boni cura / frum deuo
cio pura. Diceris et tota / pen
itus de sorde remota. ¶ Es
domus orandi / vigilandi.
premeditandi. Standi scri
bendique legendi. sicque stu
dendi. Grandia gaudia.
spiritualia lumina celi. Cogru
is omnia / regna micancia. cel

la fideli. ¶ Qui paciens fuit
celorum munus habebit. Denique sal
uus erit / et numina sacra
uidebit. Sedes eterni regni
das congrua cella. Et fugis in
ferni tenebras / ac dira fla
gella ¶ Cella mihi mater. soror
es mea. sum tibi frater. Huius
amore tui / contempsi gaudia
mundi. Sis custos mihi / ne pa
ciar tormenta profundi. Sis
mihi vita / salus. defensio. pax.
et amica. Ne me decipiat. ser
pentis fraus inimica. Tu mihi
subuenias / reprobis cum dicit abite.
Iudex. et tribuas mihi poscere pre
mia vite. Postea tu cella.

m̄ fias cellica sella. ~~amen~~ Ecce to-
tidē uersiculi cuiusdā cellicole ī-
girio dubitātis. an sup̄ dictū
metrū. p̄fatus nouicius edidit.

Saxo m̄ uersus ostēdit bis
duodenos. In seycz dictatos
mira dulcedīe plenos. Hij cō-
mēdatam sūma quoqz laude
btām. Describūt cellam vete-
ranā siue nouellam. Quos
q̄ dictauit illū deus arte bea-
uit. Subtili certe gnaris lpc
cōstat aperte. Huic dico salue.
pateantqz poli sibi value. Atqz
maris stelle nutu. bonus in-
cola celle. Ac instauratoꝛ sit
tantus uersificatoꝛ. ¶ Sed si fo-

te sua / nō pcessere pharetra.
Spicula tam ualida / nec fecit
talia metra. Peniteat plane /
q̄ laudis gl'a vane. Est exo
sa satis / pbat hc̄ sn̄ia vatis.
Cella nec hūc patit' / nisi qui
verax reperit'. Oībz ingestis /
occultis ⁊ mānifestis / Euomit
hūc cella / q̄ laudis friuola
mella. Appetit. hūc sz amat /
q̄ se pccasse reclamat. Semp̄ hīt
~~amat~~ bella / quē laudis va
na pcella. Exagitat. cella
nō sustinet hūc tua sella.
Que nitet ut stella / nec eū
regit alma puella. Nauē
sisto solo / nūm trāscēdere nolo.

supra taxatū / duodenū bisq; no
tatum. ¶ Floridus ⁊ ualidus
sit grex frūm seniorū. Et con
uēticlm / nō decrescat iuniorū.
Quidā monachus q̄ dulcedinem fructu
m celle gustauerat. ⁊ virtutū eius
efficaciā sensat experimēto sen
sibili certificatus satis iocūde ⁊ ve
vite solitarie laudes. ⁊ celle p̄
rogatiuas metrice descripsit sic.
Hoc sonat inclusa carthu
sia / q̄ caro tusa. Nos in
cludamus / q̄ carnēq; teramus.
In cella stantes / cur venimus
hoc meditātes. Prēs sectā
tes / carnis motus relegā
tes. ¶ Cella deo grata / nu
tuq; dei fabricata. Nunc

declarata / sz dudū sig̃ficata.
In sūmis arche / nauisq; noē
prīarche. Cū sublimauit vo
lucres / q̄ cetera strauit.
Nutrit aues. quales sunt
vere spūales. Qui nō sunt
tales / hos spernit habere
sodales. Lūmīe stellarum /
celū sup̄ irradiatur. Lūmīe
cellarū / cōtēplatiua beatur.
¶ Cella dei sedes / in q̄ ē si bn̄
te des. Hinc cū decēdes / victor
cū laude recēdes. ¶ Cella te
nor legis / celestis regia
regis. Hic in mēte legis /
qualr̄ acta regis. Si q̄rat
tua uis / celos. ē cella suauis.
Querere si tua vis / ē t̄ cella g̃uis.

in q̄ sal
uauit

Sūt pal
las

xxiii. Cella quies mentis / fuga rixe
lima dolentis. Ad loca scōrum.
rapitur pia turba tuorum.
Te facit exosā / discursus ad
exteriora. Cōtinuata morā /
xxvii. tibi reddit delicōsā. ¶ Pax ē
in cella / foris instāt iurgia
30 bella. Si pacē q̄ris / hinc ra
rius egredieris. Hic mens
secura viget / ⁊ deuocō pura.
xxviii. Hic nitet ut stella / sunami
ix tis sponsa nouella. ¶ In cel
la stabiles / nichil formidare
x tenētur. Nam celi vigiles /
hos vallant atq; tuentur.
xi Hos faciūt fortes / q̄s reddit
cella grauatos. Dū sōpnū
xii capiūt / tollūt sup astra bea

tos. ¶ Cella vale tu scala ia
cob. tu campus agonis.
Das terre paleas / in celo
grana reponis ¶ Cella vale
dico tibi / teqz simul bn̄dico.
Soli veridico / finē facis atqz
pudico. Qui tibi dat dorsū / xix
te deserit. itqz retrorsum.
Mortuus / introrsū cadit. xx
in tormēta deorsū ¶ Cella 31
sit ergo placēs. pes tardus
ad exteriora. Semp ubiqz 32
tacens / audi lege plange.
uel ora. Tempe surge ci 33
to / fugias noua / noxia
plora ¶ Semp credito / te 34
discute qualibet hora.
Semp in hac habitans / s

iungere cordis amore. At in ea
latitans sub honesto viuito mo
re / Nam locus est sanctus ad sancta
factus et aptus. Ad lacrimas
planctus / gemitus. suspiria.
raptus. Hijs exercicijs / te
condecet assiduari. Qui vis
delicijs / celestibus associari.
Hoc ibi solamen / sit nobis
atque iuuamen. Hoc pater. hoc
flamen / hic filius annuat amen.

¶ Item alij versus de commen
dacione ordinis carthus. et celle.

90 Cur ad carthusiam uenisti /
mente reuolue. Carnis
desidiam / de carnis mole re
41 solue / Regula carthusie
docet / ut caro nostra teratur.

hoc prima facie / vox hec car 95
thusia fatur. Que vox con 93
fusa non est. nec nomen in ane.
Nam sonat hoc plane / car 94
thusia. quod caro tusa. Ergo 95
si fluxa caro / mollia querit
habere. Nomine delusa / sic 96
est carthusia vere. Dicitur
ut careat carthusia non
quod habundet. Sic igitur sileat
plangens / nisi cella redundet.
¶ Qui fugis illecebras / seu
mundi prosperitatem. Cum celle
latebras capis. in due sobrie
tatem ¶ Cella locus placidus.
gaudens cultore modesto.
Si fueras avidus foris
intus sobrius esto.

ad reqem plenā / cū sobrietate
uenit. Nec nisi p penam /
sapiens hac pace potit.
Tempus abit breuiter /
cito psens vita recedit.
P breue transit iter / q
nos hoc tēpore ledit. Hic su
mus in guerra / siqs fugt.
absqz labore. In dulci terra /
nullo fulgebit honore. Cel
la quies mētis / fuga rixa
lima dolentis. Pax est in
cella / foris vndiqz iurgia
bella. Nō cōtristeris / celle
cellita rigore. Nā cū plus
steteris / ibi viues absqz
pudore. Qui celle resides /
a mundo mente recede.

Si pmissa vides / nil dulcius
hac erit ede. In cella positus
iam celi culmina tangis.
Si bene sollicitus tibi sis.
si crimina plangis. Si con
stans fueris in cella cum mo
rieris. Vita cum superis /
scriptura teste fruieris.
Nulli namque datur / quod sub
cella moriatur. Si non sal
uari meruit / sursumque
beari. Quem deus abiecit /
huic cellam non fabrefecit.
Nec meruit talis celle
latitare sub alis. Nam qui
cum fraude venit ad cellam.
sine laude. Ante diem cedit.
se subtrahit atque recedit.

Ad mundi strepitum / remeans
ignominiose. Est veld ad vomitum.
rediens canis in gluuiose.
¶ Cella valedico tibi, teque simul
bendico. Est tibi pro modico. quod
in orbe virescat iniquo.
Te quoque magnifico, tibi pectore
iungor amico. Cibus lf. di
co. te diligo corde pudico.
Tu pia. tu iusta. tu rachel
pulchra venusta. Nunc
fecunda quidem. sterilis quoque
solaque pridem. Tu mihi lucta
men. tua sit mihi lucta iuua
men. Tu mihi solamen sis sp.
det deus amen. Sps alme
veni / spiramine perfice leni.

Labra tui famuli. lacrimis sit
oculi pleni. Qui spiras ubi
vis. tua munera diuidis ut
vis. Das cui vis. quod vis. quan-
tum vis. tempore quo vis. Da mihi
spirando. quod victor in hoste
nefando. Sim suspirando.
cum demum labia pando. Si
celle radiant. ve qui sub eis
latuerunt. Si ceci fiant si
luce boni caruerunt. Dum
micat exterius. cellarum
fama coruscans. Absit ab in-
terius. cordis simulacio
fuscans. Ut rutilant stelle
sic fulgeat incola celle. Sic
volo te velle. sub spe viuas

sine felle. xpe tuos. tua te. gra
tis suscepimus a te. Ergo me
os mea me. merito nunc exi
gis a me. Cellam securus.
habitem sub ea moriturus.
Hoc michi det munus. qui
regnat trinus et unus. Amen.

Versus de origine ordinis carth.

Anno milleno. quarto quoque
si bene penses. ac octogeno.
sunt orti carthusienses. Hijs
ortum tribuit, excellens
bruno magister. Consul hic
inde fuit. pape pariterque
minister. Hinc heremum petijt.
diuino pneumate flante
et populos adijt calabros. vb

vixit ut ante. Iunctis namq;
sibi socijs / terrestria sp̄uit.
Et tumulatus ibi. / cū sū
ma pace quieuit: Nota
miraculum de p̄n°. ordīs carthe.
Fuit quidam magnus di
cus / regens actu parisi
us. / in theologia magni
nominis. atq; fame nō me
diocris. / qui ad vltimum
finem vite sue p̄ductus ē.
Cuius amissione vtpote tā
viri tam magr̄i. quam
alij clerici / vniuersi parisiē
ses nō modicū cōtristati
ad eius exequias p̄ ut
moris est parisius cōue
nerūt. Omnibus ergo que

ad eius exequias pertinebant.
honorifice et rite peractis / ve-
tum est ad hoc ut defuncti cor-
pus deberet poni in sepulchro.
Circumstantibus ergo clericis.
Dictus defunctus clamauit
dicens Iusto dei iudicio accusa-
tus sum. Quod audientes dicti
magistri et clerici. non immi-
to stupefacti. Inito consilio
retulerunt corpus ad ec-
clesiam in crastinum reser-
uantes. Sequenti igitur die
exequijs iterum celebratis
cum vellent corpus in tu-
mulum ponere. Iterum cla-
mauit mortuus. et ait.

Iusto dei iudicio iudicatus sum.
Tunc magis et magis admi
rati dicti clerici. et conqui
rentes quid agere deberent.
Dixerunt quidam quod iudicium
poterat sonare in bono
et in malo. Unde commune
consilium fuit. ut etiam ad se
quentem diem. qui defunctus
fuerat tumulandus ser
uaretur. Quod et factum est.
Diuulgato igitur predictorum
rumore sequenti die con
uenit pene uniuersa ciui
tas. et cum ponerent defunc
tum in sepultura preparata.
Iterum clamauit. Iusto dei

iudicio condempnatus sum. Dic
ti aut magri audito hoc
verbo. et tractatu habito di
ligenti. dixerunt eum esse dam
natum. Erat aut tunc tem
poris. quidam canonicus remen
sis magr in theologia. nomi
ne bruno. magne scita
tis et profundi sensus. qui
attente rem considerans
vocavit quosdam descolaribus
suis secrete. et ait illis. Ec
ce videtis k. mi. quid agere
debemus. Si hoc tante scie
tante vite / tante fame
dixit se accusatum iudicatum
condempnatum. quid nos sperare

debemus miseri pctores.
Cumque dicerent ei. Magister
in omnibus parati sumus tuo
acquiescere consilio. ait. Consu
lo. ut mundum. et que sunt mundi
fugiamus. et habitemus in soli
tudine secundum psalmistam.
Ecce elongavi fugiens. et
mansi in solitudine. et in
cipiamus ordinem penitentie.
et securitatis. Et addidit.
Est enim quidam sanctus episcopus
in partibus burgundie.
in civitate gratianopoli.
in cuius episcopatu sunt loca deser
ta. et pene inaccessibilia.
eamus ad eum et eius consilio

oīa faciamus. Venerūt igitur
septē vnanimes. et vnius
voluntatis. Cūq; intrarent p̄
dictam cītatē accidit ut sc̄us
vir dc̄us ep̄us obdormiuit.
ī camera sua. Viditq; in sōp
nis. Et ecce septē stelle cade
bant an̄ pedes eius. et postea
ascēdebant p̄ diuersos mōtes
et multa deserta. usq; ad quē
dā locū horribilem valde. et
a gētibus remotū. Steterūt
aūt ibi. Euigilāte aūt dc̄o
ep̄o. et de visiōe stellarū co
gitāte. Adest mgr̄ brumo
cū socijs suis. Cadētib⁹ aūt
dc̄is septē an̄ pedes viri

sci. cōferebat in corde suo de
septē stellis. Nā ipi septē
erant. Leuauit aūt eos be
nigne ad osculū. ⁊ inquisita
⁊ diligenter intellecta. qua
de causa venissent. dixit
eis. Scio locū vrm. a deo
vbi paratū. Et duxit eos
nō sine grandi labore.
ad locū vbi steterūt septē
stelle. ⁊ ait. Ecce locus ves
ter. Ibi igitur ipo scto viro
iuuante ceperūt edificare
primam domū ordinis
carthusiensis. que domus
carthusia nuncupatur.

Ecce quedā paucula gesta
siue religiosa p̄conia. i
cliti ducis leupoldi. nr̄i
fūdatoris. a quodā sueuo
cellicola richinice sine p̄
sūpcōis calūpnia dictitata.

Laudes aliquātulas. cellā
cōmēdando. Frēs ⁊ noui
cios / partim informando.
Postquā paruū codicem /
studēs cōpilaui. Illd nō sup
fluū / fore reputaui.
Principis egregij / si diui
na gesta. Ex seipīs atta
men / que sūt manifesta.
Nūc leupoldi recolā / nr̄i

fundatoris. Ad quod opus acue
stilum mei oris / qui primatum
obtines / intus atque foris.
Qui eidem principi / gratiam
dedisti / Quod tibi complacuit
mundo necnon isti. Eius
secularia / sed hic gesta nolo.
Dictitando tangere / sed di
uina volo. Rustice et sti
rie / dux ergo prefatus.
Regia prosapia / nutu dei
natus. Virtutis ingenio
bene conuersatus / cum viue
bat extitit / omnibus pregratus.
Certe nec immerito / nam
iuris amator / erat et
iusticie / pacis conseruator.

Per hoc ergo sequitur. quod erat bonorum.
Tutor. et contrario. turbo malignorum.
Castra terre noxia, hic ammi-
chilauit. Claustra vel ceno-
bia, hic edificauit. Sex mi-
sericordie opera seruauit.
Qui nunc exstant celebres
hic predicatores. In wienna
constituit, fratres et minores.
Multis locis colligens, Lili-
genuelt fundauit. Domos
de cystercio, sic et augmentauit.
Inde sancti spiritus, vigore afflatus.
Istud cenobiolum, fundare paratus.
Omni in su exstitit, nostre augmentatus.
Sic est ordo per eum, pater spiritalis.
Te wilhelme rogito, cerne que et
qualis

Sibi diligēcia fuit hoc fūdandi.
Cellas ⁊ ecclam/ necnō īstau
randi. Lege p̄uilegia/ limita
cōnes. Tue domus discute/ ac
possessiones. Agros. prata.
grangias. seruos ⁊ ancillas.
Ortos. rura. vineas. mag
nas ⁊ pusillas. Discute tes
tudines. nō sūt in ruina. Ad
huc stat p optime/ queuis
officina. Insup ⁊ nemora.
nr̄a cōtemplare. Pecora
pomeria. cerne pater care.
Cūcta q̄ p̄fata sunt. tali
gubernare. Elabora studio
racōnem dare. Tanto q̄ tu

principi / valeas sinceram. Summo
coram iudice / qui non nisi meram.
Racionem accipit / dans mercedem
veram. Hijs qui bene regimen.
gubernant commissum. Ac pastores
reprobos. trudit in abyssum.
Timeo quod aliqui / antecessores.
Tui vadant tenebras in exteriores.
Racionem reddere qui non valent pius.
Horum cetum fugere / adhibe tu curam.
Ut cepisti rege nos / sed te mici
orem. In dandis pitancijs pre
se. nam rigorem. Sequi debet
lenitas. gaudium merorem.
Excute a debitis te / et sarta
tecta / sarcias ecclesie / queque sunt

neglecta. Tu instaurans diru
ta strue ac proiecta. Tuos adu
sarios omnes vilipendeas. Gre
gi sis propicius ordini intendas.
Frumentum cum consilio emas atque
vendas. Ordina familiam
vane nil expendas. Non istud
consilium dedi presumptiue si dilecte
pater mi karitatiue. Obedisti
sepius ergo scis pre esse.
Ut te quisquam instruat non
est nunc necesse. Tuo magis
terio decet nos sub esse. Et quod
nobis tribuis libere et esse.
Vatis hijs consilijs reuertar
ad ducem. Ad leupoldum

principe/ qui ob veram lucem.
Terram sanctam adiit/ xpi portans crucem.
Ibi gentem edomans/ perfidam
et trucem. Illis in temporibus
xpicolis data. Huius ensem
principis/ sensit damyatha.
Rege suo anglia/ per hunc et pri
uata. Diu merens extitit/
atque conturbata. Donec per pecu
niam illum redimebat/ Cum
qua muri circulum/ in wienna
ponebat. Dux. et sic ab un
garis tutus remanebat.
Omnes aduersarios/ per hanc et
vincebat. Inde suam filiam
federe amico/ iunxit nato ce
saris/ nomine henrico. Quam

nūc rex bohemie. tenet ex
obliquo. Hungaram plus di
ligens / thoro ~~impudico~~. īpu
dico. Certe et in solito / verū
ē qd dico. Si leupolde viues /
hūc p inimico reputares
genero / nequam et iniquo.
O mors ceca. pfida. o mors
detestanda. mors crudelis re
proba. quare non es blanda.
Illis. p quos opera. fiūt tam
laudanda. Et q̄ sūt ecclesie /
tantū cōmendāda.
Papam hic et cesarē. nōne
cōcordauit. Nuqd mōasteria
nō edificauit. Pacem et
cōcordiā / nōne ꝯseruauit.

Fures et latrunculos. nonne tru
cidauit. Nunquid elemosinis
multos hic non pauit. Hic in
xpi nomine crucem bauilabat.
Diruta cenobia. ipse reparabat.
Miles hic militibus sese conformabat. Clericus et clericis
se parificabat. Monachus
et monachis se consimilabat.
Tale sibi gratiam dns donabat.
Nam hunc sr principes ceteros amabat.
Cum hre voluit hic quietem
plenam. Cum cystercienses
tunc
comicidit venam. Deus illi
requiem concede serenam. Pa-
disi collocans sedem in amenam.
Iuris et iudicii nam rexit
habenam. Ecce per hunc tertium

et canes auenam. Deus tanto
principi da celestem cenam.
Rogo quod non sentiat infernalem
penam. Iste regni speculum
duplicem ducatum.
Regens inter principes tenuit
primatum. Imperator
habuit hunc in tantum gratum.
Quod ipsius filie suum iunxit
natum. Licet hoc et antea a me
sit prolatum. Hec aquis in solio
sedit coronata. A rege
bohemie nunc repudiata.
Plangat illud facinus omnis
gens beata. Quod talis
sit femina sic deshonestata.
Ceteras quas quatuor sorores.

huit

Acceperunt principes terre me
liores. Vna quidem nupsit
principi saxorum. Alteram
sed duxerat dux Braban
tinorum. Ac dilexit terciam
princeps duringorum.
Mixnensis vstima introi
uit thorum. Dux Lewpolde
nupcias harum celebrasti.
Quamlibet sponsalibus dig
nis predotasti. Tibi partem
optimam tamen reseruasti.
Filijs heredibus illam assig
nasti. Quorum maior dictus
est nomine heinricus. Iunior
sed extitit dictus fridericus.
Qui regis bohemie ferus

inimicus. Esset. si nūc viuēt/
victus nam antiquus. Ꝑ hūc
olim dr/ forte ꝓpter terram.
Propter quā ad inuicē/ hij
tenebant guerrā. Si supstes/
viuēt/ dedecus germane.
In rege adultero/ vindicarz
plane. Austriam ⁊ stiriam/
reuocaret sane. Suū ad
dn̄ium/ q̄ mors nimis ma-
ne. Sūpsit sibi iuuenem/ fe-
cit ⁊ inane. Tantū me
p̄conia/ patris senioris.
Ꝑlaturū credidi/ nostri
fundatoris. Sz obreuēnciā/
ip̄ius honoris. Gesta que-
dā tetigi/ nati iunioris.

Pris laus ex filio / ē nō nllis
horis. Verbū hoc. sētencia n̄
cassat p̄oris. Cui⁹ ex licēcia
finē volo dare. P̄senti dic
tamī / tamē mēorari. Volo
paucis iterū / ducis p̄taxa
ti. Cui⁹ hic [illegible] ex grā
nos sumus locati. Que p̄
mēorata sūt / q̄ nā fecit is
ta. Dici debet mīto / nobil
cellista. Insup ⁊ dn̄i / fortis
agonista. Immo bon⁹ legi
fer / verus ⁊ legista. Suus
suffragator sit / iohēs bap
tista. Et q̄ p̄fert optima
pectoris / excista. Ip̄m scs

adiuuet / dauid cytharista.
Item ipse natus est / rex atque
psalmista. Est electus etiam
dni simmista. Non leupoldum
feriat / demonum balista. Amen
dicat obsecro / iohannes sacrista.
Cordis est qui simplicis /
non duplex sophista. Non
delectat hunc nec me / vana
laudis crista. Forte mihi dicit /
sufficit nunc cista / dicenti
respondeo / frater non hic stabo.
Adhuc aliquantulas / gra
tes duci dabo. Postea con
modius / tecum conpausabo.
Primum grates refero / domus

destructura. Que nō nullis p
fuit/ estq; p futura. Nutu dei
quam diu/ hec ē p mansura.
Quā wilhelme regere bene/
tu procura. Item grates du
ci do/ mi dat qd victū. Tectū
lectisternia/ omēm ⁊ amictū.
Eius elemosina meū ⁊ de
lictū. Qd hic plango iugit/
spernēs mūdum fictum.
Qui me prius tenuit/ cap
tū ⁊ deuictū. Ducis elemo
sina/ plus ē mi grata/ Pa
tris quā hereditas/ a me
dissipata. Et quam diues
fēmina/ mi copulata/ que ta
men ī reqe/ oro sit bta. Am.

Vos o frēs de lōge / huc qui
aduēistis. Hoc ꝛ cenobiolum
tamq̄ possedistis / Oro sitis
memores / dudū ut cepistis.
Ducis tam egregij / vestri
fūdatoris. Ipm̄ ī hospicio /
pectoris ꝛ oris. Retinen
tes iugiter / iussio p̄oris.
Hoc hortetur. moneat. nā
hic nouit foris. Quāta
vobis dederit / nutu salua
toris. Que si forte vobis
non / idem cōtulisset. In
sua p̄uīcia / q̄uis fors mā
sisset. Eius de crīmibus /
nec pēituisset. Ac tormē
ta baratri / horrida sēsissz.

Forte frum quispiam / dicit cogi
tando. Iste theutonicus / qd nos
dictitando. Grauat. et de prīci
pe tali exhortatur. Nichil ex
hortacō sua operatur. Bn̄ nr̄m
quilibet a se informatur. Eius
admonicō / qua ꝓpter cassat.
Hijs uerbis respōdeo / regum
de scriptura / Quam hic partim
tangere / erit michi cura. Iuda
cōtra israel / palam hoc ꝓbauit.
Sibi multo ꝓpior / eēt q rex
dauid. Cū suspēso absolon /
ipm transuadauit. Ī regni
solio / rursus hūc locauit.
Sic ꝑtinacia / israhel cessauit.
Qua bochri filius / cessus exspirauit.

Nolo frater sili / mo qd exspires.
Comitis sub audie / gesta. mores
vires. Si tu mi dixeris / hec no
reprobabo. Magis tamen auste
ducem commendabo. Eius et preco
nia / libens dictitabo. Et pro ipso
dnm / supplex exorabo. Nec te
per huiusmodi / fratrem gravabo.
Lingua tribus quelibet / simili
applaudit. Et qd illi complacet
hoc libenter audit /
Summi regis milites / celse
et nazari. Testes fuso sanguine.
martires preclari. Vestris
dux suffragijs / petit adiu
uari / Vobis in celestibus
et consociari. Nam de mundo
transijt / ut vos die pari.

Vos quapropter condecz / sibi suffragari.
Ut vobiscum valeat / semper gloriari
Hoc sibi det munus / qui regnat
trinus et unus. Lector dicat
amen. Leupoldo dando iuuamen.
Sepe duci fato / per secula glorifica
to. Hic ducis et celle / laus
explicit / ora refelle / Inuida
xpe / bonis donum. dans reli
gionis. Quod nisi dilecti / ca
piunt a te quoque recti. De
numero quorum / me fac pri
ceps dnorum. Omnibus ac lo
ris / me pro mercede laboris.
Huius defende. celi quoque
dona repende. Lector dicat
amen / scribenti dando iuuamen.

Quoniam circa Tractatus de confessione
confessiones pericula sunt animarum
et difficultates quandoque eveniunt. Ideo ad honorem dei sancti
Nycolai ac fratrum utilitatem et
confitentium salutem. tractatum breve
de confessione compilavi. subiectis titulis
singula que circa confessionem requiruntur que incidunt
concludentes. ut facilius quilibet lector
que velit valeat invenire. Quorum
tractatus rubrice sunt hee.

Quo tempore incepit confessio. i.
Quare fuerit instituta. ii.
Qui facienda sit confessio. iii.
Quando sit confitendum. iiii.
Que precipue in confessione requiruntur. v.
Que sit necessaria ad veram confessionem. vi.
De allocutione sacerdotis. et
uniti inductione ad confitendum. vii.
De circumstantiis quas peccator tenetur confiteri. viii.
Utrum circumstantie aggravent
peccatum ix.

.x.
De interrogacionibus a sacerdotibus faciendis.
De generibus abusionum. xi.
De officio et debito sacerdotis erga penitentem. xii.
Quis peccata dimittat et per quem mortalia sive venialia dimittantur. xiii
De modo penitencie pro quolibet peccato xiiii.
Que debeant considerari in imposicione penitencie. xv. Quot sint casus in quibus teneamur peccatum semel confessum iterum confiteri. xvi
Quid valeant remissiones que fiunt hospitalariis templariis et aliis in pontibus dedicacionibus ecclesiarum et in festivitatibus sanctorum.
De nocturna pollucione xviii xvii
De coitu coniugali. xix.
De gradibus peccatorum. xx
De dilacione penitencie. xxi
De impedimentis confessionis xxii
De desperacione venie. xxiii
De principalibus viciis. xxiiii
De cardinalibus virtutibus. xxv.

Quo tpe incepit confessio. capitulum i.

Videamus quo tpe incepit confessio
et de hoc quinque sunt opiniones.
Quidam enim dicunt quod in exordio
humani generis post peccatum primi
hominis. quando scilicet dominus interrogavit Adam
de peccato commisso volens videre ut qui
peccando commiserat. confitendo de-
leret. Ut de pe. dis. i. g. Ex hiis
de peccato. Alii dicunt quod incepit a
peccato Cayn. quando dominus eum interro-
gavit ubi est Abel frater tuus?
volens ut confiteretur. Ut de pe.
dis. i. capitulo Denique. Tercii di-
cunt quod a tpe Josue. quando scilicet
precepit Achor ut confiteretur
quod acceperat de anathemate Je-
richo. ut per penam temporalem evade-
ret eternam. Ut i. q. iiii. Ut
peccato. et xxiiii. q. v. Quid ergo.
Quarti dicunt quod a constitucione
ecclesiastica. que ligat et transi

gressores punit. ar. xii. q. vi. de
hijs. Quinti dicit q. a veteri testa
mento. qd verius esse credo. Nam in
leuitico dicitur si quis fecerit peccatum. et confes
sus fuerit domino illud etc. Confirmatur autem
in nouo testamento a iacobo. i. Confi
temini alterutrum peccata vestra vt sal
uemini. Vt. xxv. dis. ca. Criminis.
Et etiam a domino in euangelio. Vbi precepit dominus
decem leprosis. vt ostenderent ora
sua sacerdotibus. Vt de pen. dis. i.
ca. Denique circa medium. Quare fu

Sequitur erit instituta confessio. ca. ii.
Videre quare fuit instituta. ideo
s. vt per confessionem confitentis. vel peni
tentis. sacerdos qui non videt nisi in fa
cie. instruatur de modo satisfactionis impo
nendo. Item in quolibet peccato tria sunt. s.
impudentia. delectatio. et patratio.
Contra que triplici remedio opus est.
Impudentie opponitur confessio. de

Quare fuit instituta confessio. ii

lectacōi amaritudo · patracōi opis sa
tisfaccō · vel sicut deū tribus modis
offendimus cogitando · delectando · operan
do · Ita tribus modis satisfaciamus
confitendo de cogitacōe · contricōm hen
do de delectacōe · satisfaciendo de ope.

Cui sit faciēda confessio · capitulum · iii ·

Videamus cui faciēda sit confessio
· i · cui debeamus confiteri · Et est dicen
dum quod sacerdotibus · quibus dominus ligan
di atque soluendi contulit potestatem ·
Ut de pe · dis · i · Verbum dei · Et in
articulo necessitatis cuilibet est so
cio · vel alii possum confiteri · Ut de pe
dis · i · Quem penitet · Non credo tamen
quod scismatico · vel heretico · vel excom
municato · vel est diuiso ab ecclesia pos
sit quis confiteri · Ut de pe · dis · vi · c · i ·
Et est ratio hec · quia excomunicatis ante
absolucōm communicare non de
bemus · Ut extra · i · de offo · iii · ar ·
quantum · ar · confessa · quia cibum corporis
ab excomunicato possumus accipe

Ita et cibum anime i. penitentiam. Ar. xi.
Q. iij. Quoniam multos. Quod tamen non cibo
neo diffinio. sed arbitrio discreti vi-
ri relinquo. Quando sit confitendum. cap. iiij.
Consequenter videamus quando sit con-
fitendum. et dico quod statim quando potest
habere copiam sacerdotis. Alias eius
mora. Ut de pe. dis. iij. Ille res.
que in talibus sunt periculosa. Ar. dis. v.
Baptizati. Et diuturnitas temporis non
minuit sed auget peccatum. Ut extra
de consuetudine. Quanto. Que precipue
Videamus requiruntur in confessione. cap. v.
Que precipue requiruntur in confessione. Et illa
sunt tria. s. oris confessio. cordis contritio.
et operis satisfactio. Ut de pe. dis.
iij. Perfecta penitentia. Que sit necessaria
Sequitur videre in confessione. cap. vj.
Que sit necessaria ad veram confessionem.
Et ista possunt esse octo. Ut sit humilis
iuxta illud. Humiliamini sub potenti ma-
nu dei etc. Generalis quia omnia debet confiteri.

Tn̄ de hoc in speciali titulo plenius trac-
tabimus. Sed tn̄ ad p̄sens confitens has viij.
circūstancias debet dicere et habere hec. Quid
ubi. quare. quantum. quis. quomodo. quando. adiunc-
to quociens. Hec octo nota respi-
ciens vel resipiscens. Quilibet obser-
uet anime medicamina sumens.
Sequitur exposicio de primo predictorum. Quid
i. an sit occultum vel manifestum.
Ubi in quo s. loco sacro vel prophano
commisit delictum. Quare i. quam tempta-
cionem preuenit vicium et utrum preue-
nit voluptatem. Quantum enorme
vel mediocre. Quis i. in quo imperatu
vel personatu vel officio vel dignitate sit
constitutus. Quomodo s. de modo agentis
et pacientis. quem melius sciunt actu
quam lectione. Quando i. quo tempore ieiuniorum
festinitatum vel alio. Quociens i. de
vicibus et actibus est confitendum. si
ad memoriam possunt reduci. In

huiusmodi circumstanciis ille sunt cauci
attendende que mutant peccatum. ut furtum
si fiat in ecclesia mutatur in sacrilegium.
Nouem autem circumstancias debet attendere
sacerdos. qui iniungit penitenciam. que in hiis
versibus continentur. Quantum quale
scelus. etatisque scientia. sexus. Con
dicio. tempus. locus. ista modumque
notabis. Quilibet obseruans. anime
medicamina dando. Quantum an
sit enorme vel mediocre. Ut
extra. t. in quisicioni. Quale scelus
an occultum vel manifestum. ut. l.
di. De hiis. Etas. Ut extra.
i. de delicto puerorum. Pueri.
Scientia. an insanus vel sane mentis.
Ut. iij. q. ix. Iudicas. Sexus.
quia cum mulier minus est agendum
propter fragilitatem sexus. Ut.
xxxij. q. vij. Indignantur.
Condicio. quia minus cum seruo qui obe
dit domino quamuis non deberet. quam

cū libō. q̄ nulla necte cōscrigit. Vt xxij.
q. v. Qui cōpulsus. Tēp⁹. xl̄e. q̄ tūc
grādi⁹. Vl̄ tp̄s. si solēpne ē tunc
grauius pcc̄at. Modus. d̄ hc dcm̄ est.
Locus. ⁊ d̄ hc similr̄. De allocuc̄ōe sa
Sequit̄ cr̄dotis ⁊ miti īducc̄ōe. vij.
d̄ allocuc̄ōe sacr̄dotis. ⁊ miti
īducc̄ōe ⁊ ductu ad cōfitēdum
Tēbz eī sacr̄dos ꝓponē dilcōm
dei pr̄is. quoniā misit filiū
suū ꝓpt̄ pc̄tores. De caritate
x̄. q̄lr̄ ꝑ pc̄toribz redimēdis
mortuus ē. spinis cōnatus.
lancea ꝑforat⁹. manibz ⁊ pedi
bz clauis cōfixus. Cōfiteatur
vt mors x̄ sibi ꝓsit. Itē xp̄s
nō venit ꝓpt̄ iustos. sz ꝓpter
pc̄tores. Itē nō vult deus
mortē pc̄toris. sz cōuersionē.
Iuxta illud. Nolo mortē pc̄toris.
sz vt cōuertat̄ ⁊ viuat. Itē si
cōfitet̄ gaudiū facit angelis.

et cruciatus. stridor et clamor et clan
gor. timor et tremor. dolor et labor.
ardor et fetor. obscuritas et anxie
tas. acerbitas et asperitas. calami
tas et egestas. angustia et tristi
cia. obliuio et confusio. torciones
et punciones. amaritudines et ter
rores. fames et sitis. frigus et
caumia. sulphur et ignis ardens.
Hec totum habetur in libro Innocencij
tercij de mundi contemptu. Decimo

Sequitur circumstancijs quas peccator tenetur confiteri. viij

De circumstancijs quas peccator debet
confiteri. et sunt hec. Qualitas criminis
in loco in tempore in perseuerancia. in uari
etate personae. et quali temptacione
in uicij multiplici execucione.
excellencia status. officij. modus
meretricis. proprius dicat. i. confi
teatur. cuius etatis fuit. sapiencie
et ordinis. Item debet confiteri de ob
missis bonis. que facere potuit et

no fecit. q sunt delicta. et no pcta. q
vt dt Aug. Pctm e patrcio mali.
delictu e delicio boni. Vn delictu
qui delictu. Item cofiteat. q aiam
pxi eripuit do. l erepta cofir
mauit. Item q exm se mali pre
buit et boni no fuit. et de tristicia
q bonis itulit. et no solu cogitet
qd et qlr fecit. sz q iniuste deum
offendit. Vt hec totu colligit de pe
dis. v. ca. i. Vtru circustancie
Sequitur aggrauent pctm. ix.
Vtru circustacie aggrauent
pctm. et hoc plane videt multa
iura q aggrauat. Vt xl di. ho xra
xi. q. ii. pcipue xxxii. q. v. Qui
vidit. Cot. q no. q sic cpassio
circa feruore caritatis attendr. ita et
pctm circa delectacom et cotemptu.
Ar. vii. q. i. c. Hoc ite ut iustus
et xxiiii. q. i. Odi. et q. iii. Deus.
Et illi vsu bn faciunt. Sola volu
vsus

tatis forma moneat vel maneat
opus. Quicquid agant homines intencio
iudicat omnes. Ad ista contraria se-
danda nota quid dicantur circumstancie.
Item que adhereant ipsi peccato. Item que
personae. Item que nec personae nec peccato.
Item quedam nec augent peccatum nec mi-
nuunt. Circumstancie sunt accidencia
que sunt in homine ex persona loco dignitate
scientia et consimilibus. Vel aliter. Circumsta-
cia est accidens cum genere peccati rea-
tum in anima faciens. Item quedam adhe-
rent ipsi peccato ut est placencia.
horribilitas et detestacio. Item
quedam personae ut scientia dignitas et of-
ficium. Item quedam nec personae nec peccato.
sed extrinsecus ut locus et tempus.
Item quedam nec augent peccatum nec mi-
nuunt ut que considerantur ex nominibus
Tamen si crediderit se magis peccare cum
maria propter nomen beate virginis

quā cū bertha. mīg credēm ipm pc-
care ppt erroneā ꝯsciam. Ar. ex.
iij. de symo. ca. vlt. Nō tn alias
hꝫ solū nomē. Solucō ad pdicta
Qꝫ pctm q ad deū circa cōtēptum
ꝛ dlcacōm attēdit. Quo ad eccā
vō q nescit nꝫ pt d occltis iudi-
care. sꝫ d manifestis tm. Vt xxxij
dis. Erubescat. Ar. ex. iij. de symo.
Sic i fine attēd. quo ad circūstā-
cias. quas tenet quis ꝯfiteri
si reducat ad mēoriā. Quia
mīg psumit dlīqre clericū
q laicū. i dignitate ꝯstitutū. quā
priuatū. Et idcirco maiorē ipo-
nit ei pniam. Secus ē d deo
qꝛ ipm nō latet pcti qlitas.
nꝫ pccantis affcus. Vt xxiiij.
q. iij. Deus q. De interrogacōi-
Sequit bus a sacerdotibꝫ faciendis. x
de interrogacōibꝫ a sacerdotibꝫ fa-
ciendis. Dicit ei Aug. Quod

sacerdos subtiliter et sapienter et astute inter-
roget peccatorem. ut quod forte dicere igno-
rat. vel verecundia ductus velit occulta-
re dicat. ~~Ut de pe. dis. vi. cap. i.~~
Circa finem. Item debet sacerdos aperi-
re iniquitatem peccantium. ~~Ut xliii.~~
~~dis.~~ Sit rector. Tamen in istis omnibus de-
bet cautus. ut serpentem tortuosum ob-
stricante manu educat. Unde consu-
lo quod in interrogationibus non descen-
dat ad specialia. vel ad speciales cir-
cumstancias. quia multociens confitentes
numquam tale quid commiserant. sed postea
in talibus graviter deliquerunt. Unde
sic interroget peccatorem. quid forte igno-
ra. Fuisti ne superbus? et qualiter. et
quibus modis. in quibus casibus. contra quos
quociens. quamdiu perseveravit. Utrum
ne ex prava consuetudine sit su-
perbus. vel aliquando timeat. et que
causa sit eius. Non tamen ipse sacer-
dos determinet qualitatem modos.

et alia que predixi. Sed sic sub quodam velamine
interroget. Ita fere fere et simili modo
pt de quolibet capitali vicio querere. Ut
est in anis gla. ira. invidia. accidia.
avaricia. luxuria. gula. In fine tamen
tocius huius tractatus si potero et tps huiusmodi
tractabo de istis viciis principalibus
ponendo descripciones. et que ex ipsis pro
cedant. et de virtutibus cardinalibus. Tamen
ad presens tradam doctrinam beati Gregorii
de ipsis. Hoc tantum ut sciat sacerdos
non quod resistat confitens et penitens. et
ipsum de hiis interroget. Ait enim quidam
super Job. Radix tocius mali est super
bia. Et ita de hac urrpalenta radi
ce. s. superbia septem principalia vi
cia oriuntur. s. in anis gla. invidia.
ira. tristicia. avaricia. ventris in
gluvies et luxuria. Et quia de hiis. vij.te
viciis nos captos doluit redep
tor noster. Idcirco ad spiritualem lucramen
gratia septiformis spiritus venit plenus.
Sed habent hec singula vicia contra nos exer
citium suum. Nam de inani gloria

hec septē vicia oriūtur. s. inobedia
iactancia. ypocrisis. contēpcio. pertinacia.
discordia. nouitatū presumpcio. ¶ De
inuidia nascūtur hec quinque vicia. s.
odiū. susurracio. detraccio. exulta-
cio in aduersis. afflicio in prosperis proxi-
mi. ¶ De ira pullulant sex. s. rixe
tumor mentis. contumelie. clamor.
indignacio. blasphemie. ¶ De tris-
ticia oriūtur sex. s. malicia. rancor.
pusillanimitas. desperacio. torpor.
erga precepta. vagacio mentis erga
illicita. ¶ De auaricia nascūtur
sex. s. prodicio. fraus. fallacia. per-
iurium. inquietudo. et contra miam cor-
dis obduracio. ¶ De ventris in-
gluuie propagantur quinque. s. inepta
leticia. scurrilitas. inmundicia. mul-
tiloquium. hebitudo sensuum circa intel-
ligenciam. ¶ De luxuria gnantur
viij°. s. cecitas mentis. inconsideracio.
inconstancia. precipitacio. amor sui.
odiū dei. affectus presentis seculi. hor-
ror vel desperacio futuri seculi.

Item interroget sacerdos si aliquociens temp
tetur et quam temptacione et qualiter resistat et
quid tunc cogitet in resistendo vel quid operetur.
et sic in directe aperiet forte peccatum quod
celabat confitens. Item interroget de
sociis cum quibus conversatur de terra unde
oriundus est ubi nutritus est ubi
studuit ubi moram alias fecit. Cu
ius ordinis professionis scilicet de mo
ribus vita et statu consuetudine
regionis. Ut et ex hiis omnibus
si ille aperuit consideret et caute in
terroget confitentem sive penitentem.

Sequitur. De xii. abusionibus religiosorum xi.

Videre de abusionibus. Et est primo
notandum quod ideo tractamus de
abusionibus ut per hoc intelligamus
in quibus regulares excedunt vel
seculares. Quodecim enim sunt abusio
nes claustri quibus totius religi
onis summa corrumpitur i. prelatus
negligens discipulus inobediens
iuvenis ociosus senex obsti
natus monachus curialis.

monachus cauliditus. seu canonicus
regularis. habitus preciosus. cibus
exquisitus. rumor in claustro. lis
in capitulo. dissolucio in choro. ir-
reuerencia uixta altare. In hijs
deliquunt regulares. de quibus po-
tuit sacerdos interrogare. et secundum hoc
eis penitenciam iniungere. De abusioni-
bus secularium.
Sunt et alie
abusiones secularium. Sapiens
sine operibus. senex sine religione.
Adolescens sine obediencia. diues sine
elemosina. femina sine pudicicia.
dominus sine veritate vel virtute. christianus
contenciosus. pauper superbus. rex
iniquus. episcopus negligens. plebs
sine lege. Et de hijs potest interroga-
re seculares singulariter secundum sta-
tus suos. Et sic adhibeat sa-
cerdos cuilibet congruam medicinam.
Non autem ad instar imperiti medici
qui uno collirio oculos omnium curat.
Sed consideret personarum statum. et

pctorū gn̄a ⁊ sc̄dm hc̄ satisfactōm
īuīgat. Sūt ⁊ alia gn̄a abusionū
q̄ nō īforo pn̄ali ꝫ alias atten
dūt. Vt ē dyabolus benignus. meretrix
casta. latro fidelis. p̄sbr̄ bellicosus.
miles p̄dicator. mulier armata.
vir baiulans colū. De officio sa
Sequit̄ vide d̄ officio cerdotis. xij.
sacerdotis. ⁊ d̄ debito ip̄ius erga pe
nitētem. Et ē officiū debitū vt dr̄.
~~Aug. de pe. dis. vj. ca. i.~~ Itē debet
ēe diligens īq̄sitor. subtilis īuesti
gator. sapiēter ⁊ astute īterroget
pctorē q̄d forsitan ignoret. vl̄ ve
cūdia velit occultare. Cognito
itaq̄ crīmīs varietates eius. nō dubi
tet īuestigare ⁊ locū ⁊ tp̄s. ⁊ cetera
q̄ sup̄dixim̄. īexponēdo eorum
q̄litates. Quibus cogitis assit bēni
uolus. paratus erigere ⁊ secū onus
portare. Hēat d̄lcedīem īaffectōe.
pietatē īalterius crīmīe. discretōm
īuarietate. Adiuuet cōfitētē oran

do. eleosinis et cetera bona opa pro eo fa
ciendo. Sp eum adiuuet consulendo. leniendo
do. et spem promittendo. et cum opus fuit
etiam increpando. Doleat loquendo. in
struat operando. sit particeps la
boris. qui particeps vult fieri gaudij. doce
at perseuerantiam. Hec omnia sunt verba Aug
in predicto capitulo. Quis peccata dimit
tat. capitulum. xiiij.

Sequitur videre
quis peccata dimittat. et per quem
dimittantur mortalia siue venialia. Et
est dicendum. quod solus deus dimittit pec
cata. Vt de pe. dis. i. Verbum dei. et de
co. dis. iiij. Nemo tollit. Et nota quod de
titulo isto plenam habeas noticiam. quod
multis modis dimittitur peccatum. Primo
modo per deum. vt in predictis capitulis et hec
remissio fit quo ad reatum. non quo
ad penam temporalem vel purgatorij. Ar
de pe. dis. iiij. Filius. Secundo per sacerdotem tam
per ministrum. Vt. xxiiij. q. v. Remittuntur.
Et hec remissio fit quo ad penam. non quo ad re
atum. quia per quolibet peccato mortali duplex

nis pnia debet. Vt xxxiij q. ij. hec
ipm. Sz qr vita no sufficit humana
ad pagendu. Idcirco statutu e vt sm
arbitrium sacerdotis indicet pnie
et pene. pp ut ipe vidit animos cu
sorum contricom confitentis. dolore ingemiscentis. Vt xxvj q. vij. Tempa.
Debz ei sacerdos intueri etate. periculum.
necessitate egritudinem. et sdm hec mi
ciore l arciore pniam indicere. Vt
i eode ca. continet. Item vt dicit prior
mgr nr dnicus. Discretus sacerdos
dz considerare modu regionis vnde
e confites oriundus. qualiter ibi consueuerunt
homines ieiunare. et sdm hec ei consulere.
Item sp iniungat pniam pcto p con
trariu rndente. qr si e gulosus
abstinentia. si luxuriosus ieiunia et
orones. qr hec genus no pt eici nisi in
ieiunio et orone. si superbus humilitate
et sic fere de oibz viciis et e contrariis
virtutibz. Que debeant considerari in
Sequitur videre ipositione pnie. xv.
q debeant considerari i impositione

cōes. quot sunt hoīes. tot sīne qt
capita. tot diuersitates ꝯsideracōnū.
quot cōmīa diuersa. In quibꝫ casibꝫ pctm
semel ꝯfessū teneamur iterū ꝯfiteri
Videamus in quibꝫ casibꝫ pctm semel ꝯfessū
teneamur iterū ꝯfiteri. Et ē sciendū q̄ tres
casus sunt ad hoc. Primus ē ꝓpter ipiciā
sacerdotis. s. si sacerdos meus cui con
fessus sū ē ipitus. Vt de pe. dis. vi
ca. i. Hoc tn̄ secundū nouā cōstitucōm
s. ipetrata licēcia abeundi ad pi
ciorē. Vt ex. iij. i cōcil. lateranensi
Omnis vtriusq; Si tn̄ nollꝫ dare lūiaꝫ
agere apud superiorē ꝯtra ipm. Ar.
ex. de pe. i. de iure patronatus nullus.
Secundus quidē ꝓpter cōtēptū satisfac
cōis. s. qn̄ ꝯtēpsi agere pnīam. ⁊
satisfcōm mihi iniūctā. Ar. de pe. dis.
iij. si aplus. Tercius cū remittitur ad
superiorē. Ar. ex. i. de pnīis ⁊ remis
si. significauit. ⁊ xxxiij. q. ij. Latorē.
Item quartus ē. q̄ tn̄ nō ē expeditus p
diminucōe ꝯfessionis. vt cū homo
hꝫ tria mortalia pcta. ⁊ vnū ex hijs

tm̄ cōfitet̄. ar. de pe. dis. iij. Et plēs.

Q̄d valeāt remissiōes q̄ fiūt hos-
pitalariis. tēplariis. et aliis ī
xvij pōtibꝫ. dedicaciōibꝫ ecclarꝫ. et ī festi-
tatibꝫ scōrꝫ.

Consequēt̄ videndū ē q̄d vale-
ant remissiōes q̄ fiūt ī pon-
tibꝫ. dedicaciōibꝫ ecclarꝫ. et ī festi-
tatibꝫ scōrꝫ. Ite hospitalariis.
tēplariis et aliis. Sup hoc sūt. vij
opiniones satis probabiles. Sep-
tiam tn̄ amplectam̄ et teneam̄.
licꝫ et alie possint ēe vē. Primi dicūt
q̄ valēt tāq̄ thesaur̄ ut cū alia
deficiūt. et iā mēri nō possum̄.
recipiāt nos ī etna tabnacla.
Ut de villico iniq̄tis lēr ī euāglio.
Secūdi dicūt q̄ valent q̄. ad delicta
ī ignorācie ī mortali. Iux̄ id. Delic-
ta iuuē. mee et ig̃ ne ne mēi.
Tercij dicūt q̄ valēt q̄. ad venia-
lia oblita. l̄ obliuiom tradita.
Quarti dicūt q̄ valēt tamquā
q̄libꝫ bonū. tn̄ āplius ꝓpt̄ auctori-
tatē ecclē. Quinti dicūt q̄ va-

let q° ad mitigacōm pene ī pur-
gatorio. q hic nō pegit ppt mor-
tis p occupacōm. Sexti dicit q va-
lent q° ad pniam negligēt p
acta. Septi dicit quos aplecti-
mur et imitamur. q ī uitate valet.
et hec ppt duo. s. ppt nūmi donacōz.
q ecclā se obligat. et constituit p
illo orare. Vn nō. q p q°libz pcto
mortali duplex debet pena. eterna
s. et tpal. Vt colligitur de pe dis. i. Si
pnitz. Pena eterna remittitur p cor-
dis cōtricōm. Vt de pe dis. i. Porro.
Tepal adhuc debet ab ecclia in-
fligēda. Vt ē ar. Bonū. de pe
dis. iiij. Filius. et de pe dis. vij. c. Vlt°.
Nisi sit tanta cordis cōtricō. quanta
fuit ī latrone. Vt de c. dis. iiij. Bap-
tismi vicē. Nec dico illi pdēe qui
fraudē adhibet. Ar. Volētes vi-
uere luxuriose et splēdide. sz illi pst
q catholica vtūt simplicitate. cre-
dētes illud simplr sic pure. Quecūqz
solueris etc. Vt xxxiiij. q. i. Quecūqz

Alioqn dicemus quid valet iste remis
siones. iam disputare contra claues ecce
quod absit. Vt l. dis. ponderet. et de pe
dis. i. Agite. Debemus enim credere verum
esse quod dicit ecclesia. et iustum esse quod facit. Ar
eius quod legitur xxiiij. q. iiij. De tuis.

Sequitur De nocturna pollucione. xviij.

De nocturna pollucione et sic hic dis
tinguit Gregorius. quod aut accidit ex cra
pula. aut ex nature infirmitate. aut
superfluitate. aut ex precedenti cogi
tacione. Si ex crapula venialiter pec
cat. nec prohibetur illo die accipere
corpus domini. vel missam celebrare
si sacerdos est et necessitas compellit.
et alius non sit qui possit canere. nam
si alius adest sacerdos. missam cele
brare non debet. Si vero ex nature
superfluitate seu infirmitate non
est peccatum. quia magis dolendum est
pertulisse quam fecisse. Si autem ex prece
denti turpi cogitacione. tunc peccat. et
eo die oportet abstinere. Vt de pe

dis. vi. ca. Testamentum. Alii dicunt
quod peccat mortaliter in isto casu vel
tio. quod satis potest dici. propter precedentem
cogitacionem et delectacionem cum
ardore libidinis. Ysid. de suo bono
li. iiii. ca. vi. Qui nocturna illusione
polluitur. quamvis et si extra memoriam
turpium cogitacionum se semper senciat in
quinatum tamen hoc ut temptaretur
culpe sue tribuat. suamque immundi
ciam flectibus tergat. Addita est hec auc
toritas. De coitu coniugali. xix.

Videamus
de coitu coniugali utrum vir
peccet cognoscendo uxorem suam. Sed
notandum est diligenter. quod quinque modis
cognoscit quis uxorem suam aut causa prolis
procreande et tunc nullum est peccatum. Ut
xiii. dis. Nervi. Aut causa redden
di debitum et tunc non solum non pec
cat. sed et meretur. Ut xxxiii. q. v.
Si dicat. Aut causa incontinencie vi
tande. scilicet cum preveniatur a voluptate
et tunc est veniale peccatum secundum quosdam.

nota addita hec auctoritas

Ego tamen credo nullum esse peccatum propter auctori-
tatem apostoli. Ubi dicit in epistola ad Corinthios vii.
Habeat unusquisque uxorem propter fornicationem.
Aut causa explende libidinis. cum utitur cali-
dis et incentiuis. ut potior sit in officio
suo. vel cum conatur facere ut multum ape-
tat. et tunc credo ipsum mortaliter pec-
care. Ar. xxxii. q. iiii. Origo. Et
aut cognoscat uxorem suam contra naturam
et tunc mortalissime peccat. Ut xxxii.
q. vii. Adulterii malum. Et sic discretus
sacerdos in coitu coniugali peccanti.
secundum istas diuersitates. aut nullam in-
dicet penitentiam. aut magnam. aut maximam.

De gradibus peccatorum. xx.

Sequitur videre de gradibus peccatorum.
Respondendum est ergo quod peccatum dicitur magnum
ut esse propter errorem vel cruorem homici-
dium. propter feditatem siue macula-
tionem. ut fornicatio. propter de-
testationem. abhominationem et penam.
ut vitium contra naturam. quia nusquam
legimus in veteri vel in nouo testa-
mento aliquod peccatum ita grauiter

punitu. Vn nullus dubitat scelera
cius esse commissu. q gravius est iudi
catu. Vt xxiiij. q. i. Non afferamus.
Item propter altitudinem sive dignitatem
peccantis. Tamen hec omnia si diligenter
inspexeris. invenies supra istum decrecum sta
tuis. et si non verba tamen sensum. Item
nota gradus in fornicatione. quia gravius
peccat adulter quam fornicator. incestu
osus quam adulter. Sed hiis omnibus gra
vius contra naturam delinquens. Vn
minus est propriam matrem cognoscere
quam peccare contra naturam. Vt expresse dicit
hec omnia Augustinus. Vt xxxij. q. vij. Ad
ulterij. Sed quia multi querunt que sint
mortalia peccata et que venialia. idcir
co volumus eos in aliquo certificare
et si non in toto. Aliqua ergo assignabimus
ne desperacionem facere videamur. Vn
Augustinus in omelia de igne purgatorio
hec sunt verba Augustini que sequuntur. Sacrilegium
homicidium. adulterium. fornicatio. flum
testimonium. rapina. furtum. sup
bia. invidia. avaricia. Et si longo

tpe teneat iracundia et ebrietas. si
assidua sit in eorum numero computabitur.
Quicumque enim aliquid de istis pctis in se
dnari cognouit. nisi digne emendauit.
et si habuit spacium longo tpe peni
tenciam non egit. largas elemosinas
non erogauit. et a pctis istis se non
abstinuit. illo transitorio igne de
quo dicit aplus ait purgari non potuit.
sed eterna illum flamma sine ullo reme
dio trucidabit. De minutis pctis
Que autem sint minuta pcta. licet
omnibus nota sint. tamen quia longum est ut omnia
replicentur. opus est ut ex eis aliqua
nominemus. Quociens aliquis in cibo
vel potu plus accipit quam necesse est
ad minuta pcta nouit pertinere.
Quociens plus loquitur quam oportet. plus ta
cet quam expedit. quociens pauperem
petentem importune exasperat. Quociens cum
sit sanus corpore aliis ieiunantibus
prandere voluit. aut sompno deditus
ad ecclesiam tardius surgit. Quociens

excepto plus desiderio uxorem suam
cognouit. Quociens in carcere positos
tardius quesierit. infirmos tardius visi
tauerit. Si discordes ad concordiam
reuocare neglexerit. Si plus aut
proximum aut uxorem aut filium aut ser
uum exasperauerit quam oportet. Si cui
cumque aut maiori per sacre aut ex uoluntate
te aut ex necessitate adulari voluerit.
Si pauperibus aut esurientibus nimium de
liciosa cibaria aut sumptuosa conui
uia preparauerit. Si se in ecclesia aut extra
ecclesiam fabulis ociosis de quibus in die
iudicii ratio reddenda est occupauerit.
Si dum in caute uiramus non dico de
uiratione facta solempniter sed de cotidia
na que fit per animam per deum. Ar. ex.
ii. de uiramen. Verumtamen et hoc cum per
aliquam necessitatem implere non possimus utique
per uiremus et cum omni facilitate uel
temeritate maledicimus quoniam scriptum
est. Neque maledici regnum dei pos
sidebunt. Ut hec totum habes xxv dis

Crimis appellacio. Item apostolus enu
merat quedam mortalia peccata in epistola
ad Romanos. Ut est vicium contra naturam. in
iquitas. malicia. fornicacio. auaricia.
nequicia. inuidia. homicidium. contencio.
dolus. malignitas. susurracio. de
tracio. contumelia. superbia. elacio.
inuencio. malorum inobediencia. Item idem
apostolus enumerat vicia crimis in epistola
ad Galatas. que sunt manifesta. Fornicacio. in
mundicia. impudicicia. luxuria. auari
cia. ydolorum seruitus. veneficia. inimi
cicie. contenciones. emulaciones. ire rixe.
dissensiones. secte. inuidie. homicidia.
ebrietates. comessaciones. Et hijs si
milia. quoniam qui talia agunt. regnum
dei non possidebunt nec consequentur.
Tamen de istis vicijs et fere de omnibus
subiciemus in tractatu infra tractando.
de principalibus vicijs. De dilacione
Sequitur de dilacione penitencie. capitulum xxi
penitencie. Periculosa est enim dilacio penitencie
quia tanto grauiora sunt peccata quanto diu
cius miseram animam detinent alliga
tam. Ut exemplum de symone cum meretrice

Diuturnitas tpis nō minuit pctm sz
auget. Vt ex. iij. de cōsuetudine. Quar-
to. Et taciturnitas pcti dt Aug⁹ q nas-
cit ex supbia cordis. Vn̄ piculosa
ē dilacō pnie. Quidā ei differunt
ex indiscreta simplicitate ptiorē re-
labendi. sicq diu ꝯtinuerit. Et hij hē-
ant voluntatē cōtinendi. quibus sofer-
ter intimādū ē q ex q̄ hnt volū-
tatē cōtinendi ⁊ vitādi. recidi-
nū ē adiutorio dīno. scdm posse
suū. hita optunitate. currere debēt
ad cōfessionē. Nā ⁊ post ꝯfessi-
onē facilius cōtinebūt. qz potēs
ē deus dare eis grām pseuerandi.
sicut iā dedit grām penitēdi. Nā
⁊ nos in pfessōe nra pmittimus
obediam scdm facultatē virium
nrarū. ⁊ scdm grām a dō nb col-
latā. Et nō debēt timore lapsū. Vn̄
psumat. ⁊ ad portū salutis festi-
nēt. potius cauere naufragiū. Quia
si cōtigat q deus auertat. forcio-
res post lapsū resurgūt. Vt l.

dis. fidelior. Et dicit Aug. Beatus qui post
lapsum se potest reparare. Ut de pen.
experimento dis. iij. Ille rex. Et iam doctum est quod ig-
rauit virgo. Ut de pe. dis. v. ca. i.
Infine. Unde dicit Ioh. Virginitas maio-
rem patitur famem dum dulcius putat
nota esse quod nescit. Magna enim est virtus
confessionis. Quia qui induratus est quandoque
resoluitur in maximas lacrimas.
Et efficitur veniale per confessionem quod
prius erat mortale. Ut de pen.
dis. i. Quem penitet. Item post nau-
fragium secunda tabula est penitentia. Unde
nisi sumat et ad portum salutis
festinet potest timere naufragium
potest quia per aliud non effugere periculum.
Ut de pe. dis. i. Secunda post nau-
fragium tabula est penitentia. Item peni-
tentia aperit paradysum. Spem salu-
tis restituit. Ad patriam ducit
celestem. In consortio angelorum col-
locat confitentem. De filio perditionis
facit filium dei patris. Non est ergo

differendū ē p vnū momētū tm̄
bonū. qr̄ ī talibꝫ mora ē piculosa.
ne s. īteruēiente paululū mora ī
veniri nō valeat q̄ redimat. Vt
de pe. dis. v. Ad eius vero cōcubitū. qr̄
vt dr̄. Greg. Sicut nichil certius mor
te. ita nichil incertius hora mortis.

De impedimētis cōfessiōis. xxij

Videamus de ipedimētis cōfes
siōis. Quatuor sunt q̄ solent cōfes
sionē ipedire. s. pudor. timor.
spes. desperatio. Pudor cōfessiōis
l' cōfusiōis. spes auida aquirendi.
Timor afflictiōis. desperatio absti
nēdi. Prosequamur singula q̄ premisimus.
Pudor cōfessiōis seu cōfusiōis im
pedit eos. q̄ p sola cōfusiōe eru
bescunt pcta sua cōfiteri. Cōtra quos
distinguit Aug. de cōfessiōe du
plici sr̄. ps. Inte dōe speraui. in
versu. In manus tu. &c. dicens sic.
Est cōfusio tpalis q̄ ē ad horā. que
q̄dē prodest. s. pt̄ sacio animi. re
spicientis pcta sua. & respectiōe
orientis. & rubore corrigentis. &
errore erubescentis. Tali cōfusiōe

et confessione volo confundi. et non eterna
aqua peccator non potest liberari. Et dicit
Salomon Est confusio ducens ad igno-
miniam. et est confusio ducens ad glo-
riam. Illi ergo qui pudore confusionis
non confitetur. tria convenienter obici-
untur. ad persuadendum ut confiteatur.
Consideratio rationis. Virtus divine in-
tuitionis. comparatio future confusionis.
Dicatur quoque ei. Quid te pudet
peccatum confiteri. quod te facere non pudu-
it. Ecce consideratio rationis. Item
quid te pudet peccatum tuum deo confiteri.
vel vicario ipsius. scilicet sacerdoti. cum
dei oculis abscondi nichil possit.
Ecce virtus divine intuitionis. Ipsum
enim non latet nec peccati qualitas. nec
peccantis affectus. Ut xxiiii q.
iiii Deus qui. Ipse enim nichil ignorat.
qui secretorum est cognitor. archanorum
revelator. cogitationum discre-
tor. malorum punitor. Utpote
cuius oculis omnia nuda sunt et aperta.
cui nichil occultum. Augustinus Tibi do-

Addita est
in auctoritate

cuius oculis nuda est abyssus humane
conscientie. quid occultum esset in me etiam
si nollem confiteri. te enim abscondere
mihi. non me tibi. Item quid te pudet
confiteri peccatum. quod omnibus in die iudicii
patebit. Ecce comparatio future con-
fusionis. Item si modo non vis confiteri
tunc confitebis nolens. quando toti mun-
do publicabuntur. et in conspectu profi-
tentur omnium. tam amicorum quam inimicorum
tuorum. et sanctorum angelorum. celestium quoque
virtutum. Non enim ad David solum
dicebatur. tu secreto fecisti hoc.
ego cunctis manifestabo. sed et
ad nos omnes hoc dicitur. Ut leguntur
hec omnia de pe. dis. i. cap. Nunc autem.
Vide ergo miser si confitearis vi-
tabis supplicia. acquires premia.
effugies confusionem. et obprobria
sempiterna. Ysidorus. Quo dei tanta
debet esse recordatio peccati. ut ea que
gessit semper lacrimis confiteatur. quia
confessio sanat. iustificat. peccati

Addita est hec auctoritas

veniam donat. Omnis spes in confessione exis-
tit. in confessione locus misericordie est. Jo. Absque con-
fessione iustus in gratia iudicatur. et peccator
mortuus reputatur. Ideo confitemini
nunc domino. et sanctis sacerdotibus. ut
mundi et digni ante Christi iudicium pervenire
re mereamini. ¶ Timor afflic-
tionis eos impedit. qui timent. quod si con-
fiteantur. gravior penitentia quam ferre
velint eis iniungatur. Contra quos dicit
Job. Qui timent pruinam. i. modi-
cam penam temporalem. irruet super eos
nix. i. eterna dampnatio. Similiter
et hiis tria proponuntur. futuri seculi pe-
na. quam gravis. quam longa. quam infruc-
tuosa sit. ¶ Spes avida acquiren-
di impedit alios a confessione. ut u-
surarios et alios avaros. tam
pecunie quam honoris. Quibus tria propo-
nuntur. s. Brevitas vite temporalis.
Unde Job. Homo natus de muliere bre-
vi vivens tempore. Modicitas acqui-
sita et inutilitas. Unde in eodem
Quid prodest homini si universum mun-

usque ibi.

dū luctet. se ipm at pdat. et de tmē
tū sui faciat. Item et tercium. s. incer
titudo possidendi. Vn dcm ē illi ieu
q̄ mlta collegat et reposuerat in an
nos plurimos. Miser hac nocte re
petet aīam tuā. Dicit i. glo. s. de
mones. et cuius erit ea q̄ tu cōgre
gasti. s. p fas et nephas. Ps. Thau
rizat. et ig. cui cōgre ea. ¶ Desperacio
abstinendi impedit alios. Sunt eni q̄
nichil predictorum verent. sz hoc solū ti
ment. qz post pctorum confessione ab
stinere nō possunt. Et hijs tria apponunt.
Primū ē vigor. quē assumunt ex
cōfessione. secundum auxiliū q̄ habent
ex eo cui confitent. Terciū gra dei.
q̄ merebunt ex deuocione. ¶ Preterea
impedit ē cōfessione desperacio et
multitudo pcti. Vn cayn dixit. Ma
ior ē iniquitas mea. q̄ ut veniam
merear. Ysidorus. Nō desperes de salu
te. si ad meliora conuertis. Qui ei veni
am de pcto desperat. plus de sperac
q̄ commissione sceleris dampnat. Desperacio
aut pctm. et peior ē cū pcto

Addit ē
h auctoritas

Item ex superbia cordis. Unde phariseus
qui ait. Non sum sicut ceteri homines etc. Item
nimia confidentia. De quibus dicitur in Ieremia.
Nolite confidere in verbis mendacii. Di-
centes templum domini. templum domini. templum
domini est. Item nimia misericordia divina qui
credunt deum adeo misericordem quod ne-
minem puniat et omnes salvos fa-
ciat. In qua opinione dicitur etiam origi-
nes fuisse propter illam auctoritatem quam dicitur
Nichil eorum odisti que fecisti domine. Sed
isti male attendunt propheciam dicen-
tem. Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine.
Et regulam Gregorii et Augustini. Nullum
bonum irremuneratum et nullum ma-
lum impunitum. Ut colligitur de pe. dis.
i. cap. Si peccatum etc. sequenti. Item
desperatio peccati cum diu fuerit in ipso.
Unde dictum est. Ut iumenta computerentur
in stercore suo. De desperatione venie
De desperatione capitulum xxiiii.
Venie videamus. Quatuor enim
sunt que solent homines in desperationem de-
ducere. Peccati quantitas. novitas.

frequencia. diuturnitas. Contra quantitatem
opponitur passio ihesu xpi. que est fortior
ad dissoluendum. quam fuit aliquod pec-
catum ad alligandum. Vnde Job. vi.
Vtinam appenderentur peccata mea. quibus
iram merui. Contra nouitatem peccati id
Jeremie. Nouum faciet dominus super terram
etc. Et ysa. Ecce noua fa-
cio omnia. Contra frequenciam peccati. dictum
est petro. Non solum septies dimit-
tes peccanti in te. sed et usque septua-
gies septies. Contra diuturnitatem
legitur in psalmo. Antiquus sit mihi dominus
et a seculo usque in seculum. Incipit tracta-
tus de viciis principalibus. xxiiii.

Plerumque supra in regulis et ty-
tulis de interrogacionibus a sacer-
dotibus faciendis fecimus mencionem
de viciis et virtutibus tractandis.
Idcirco tractatum subiciemus de ipsis
proponendo principalia vicia et de-
scripciones eorum. et que ex ipsis oriantur.
et species cuiuslibet vicii capitalis.
Septem enim dicuntur vicia capita

lia seu principalia ~~Ut Greg. ait sup.~~
~~exodu. l' aug.~~ In anis gla. ira. in
vidia. accidia. auaricia. castrimar
gia. i. gula. et luxuria. Que ut
ait Johes Crisostomus. significata sunt
in septem ppliis. q terram promissionis isrli
tis promissam tenebant. Que et per vij.
demonia intelliguntur. q a maria mag
dalena eiecta leguntur. De hijs. qui
l' cete vijfe fontibus contracte animarum morti
fere corruptele emanant. Et dicuntur
capitalia. quia inde nascuntur omnia ma
la. Nullum enim malum est quod ab aliquo is
torum non nascatur. vel ab illis non tra
hat originem. Primo ergo agendum est
de in anis gla hoc ordine. Primo consi
derandum est quid sit in anis gla. Sed
unde dicatur. tercio quot sint eius species.
quarto quibus descriptionum signaculis
Copulatur inter se discernantur. Quid sit in anis gla
l' corporis In anis gla est inordinatus animi motus
quo aliquis propriam desiderat excellenciam.
ut alios honore precellat. A suo enim
fine in anis gla dicitur. quia secularis gla

ei finis constituitur. Hee autem sunt
species que ad inanem gloriam pertinent.
Elacio. superbia. arrogancia. in
solencia. contencio. contumacia. contu
melia. contemptus. presumpcio. inobedi
ia. irreuerencia. Quid sit elacio.
Elacio est animi tumor. quo quis non vult
rati priorem vel parem. Quid sit superbia.
Superbia est tumor ex proprio honore in ascens
~~[illegible]~~ alios supra ire con
tendens. Vnde superbia dicitur a sicut et eo. is.
quasi super alios ire contendens. Quid sit ar
Arrogancia est animi motus. rogancia
quo quis mouetur ad iactandum se habere
quod non habet. Quid sit insolencia.
Insolencia est hominum communem vsum
quasi ceteris despectis. verba. facta.
gestum habitumque specificare. Quid sit
Contencio est impugnacio contencio
veritatis per confidenciam clamoris et
hoc ad inanem gloriam refertur. quia
speciem inanis glorie exercet. Quid
Contumacia sit contumacia
est auctoritati maioris ex contemptu
obuiare. Quid sit contemptus.

Vermut.

gaudet vel
gutten.

vel aliorum
ascribere probita
tem.

vngepo
richeit.

chregiez

Ungerechtigkeit ad ungevolgicheit.

Contemptus est quando quis nititur negligenter facere vel committere ad quod tenetur.

Ubergetrawen

Presumptio est. Quid sit presumptio.
quod aliorum est sibi specialiter ascribere.

Inobedientia est suo. Quid sit inobedientia.
prelato iniunctis non obedire. Quid

Unerbechait

Reverentia est. Sit irreverentia.
debitam reverentiam maioribus denegare. Quid sit ira principaliter.

Secundo videndum est quid sit ira.
et quot sit eius species. Ira est subita animi tempestas. quo quis adversus alium commovetur. Et dividitur in has species.
In odium. discordiam. rixam. iniuriam.
contumeliam. impatientiam. protervitatem.
maliciam. nequitiam. malignitatem.
furorem. homicidium. Quid sit odium.

Hasz

Odium est inveteratus animi rancor. Unde
et odium dici solet inveterata ira.

Mischelung

Discordia est. Quid sit discordia.
aliquorum dissensio quos prius amoris
vinculum colligavit. Quid sit rixa

Raitz

Rixa est tremotus in discordia factus

Unrechtigkeit

Iniuria est verbo. Quid sit iniuria.

Quid sit ira principaliter

vel fco cum aliquo iniuste agere. Quid con-
Contumelia est iniuria in verbis. Sicha
Impacientia est in Quid sit impacientia
petuosum animi motum non refrenare.
Protervitas Quid sit proterivitas
est subitaneo motu in verba obiec-
ta prorumpere. Quid sit malicia.
Malicia est qua aliquis dampnum
alicui molitur. Quid sit nequicia.
Nequicia est quando aliquis audet quod nequit
Malignitas est Quid sit malignitas.
mala voluntas hominis cum ultra
non possit. Quid sit furor.
Furor est inveterata animi tempestas:
racionem prosternens et torquens. Quid
Homicidium sit homicidium.
est actuali voluntate mortem ali-
cui moliri. Hec omnes species ad
iram referuntur. quia ex ira occasio-
naliter oriuntur. Quid sit invidia
Consequenter principaliter.
de invidia agendum est. et primo conside-
randum quid sit invidia. Secundo unde di-
catur. Tercio quot sint eius species. Quarto quid

Schel
ten.
ungedl
tichait
vrevel
pozchait
vbelcip
it
schalcipit
offende
tob sucht
prosternens.
toten

bus d'scripcionibz inter se distinguatur.
Invidia est dolor ex aliqua felicitate
proximi nascens et animum torquens. In-
vidus autem dicitur qui alterius felicitate
torquetur et sic inducetur in duplicem
passionem. Cum autem quod ipse est alium esse
non vult. Autem quia videt alium esse me-
liorem dolet se non esse consimilem. Unde
invidia dicitur ab invidere quia ille qui in-
videt alii eius bona videre non potest.
Dicitur autem in has species invidia.
in detractionem susurrium. de prava-
cionem. in gratitudinem. mali inven-
cionem. boni compassionem. invidenciam.

enczie hen — De tracto est Quid est detractio.
bonum aliorum denigrare. Quid est

besagen — Susurrium est inter susurrium
amicos discordiam seminare. Quid

vlcchus ten — De pravacio est est depravacio.
bona alterius inuertere vel mala memo-
rare. Possemus tamen constituere dif-
ferenciam inter depravacionem et maledic-
cionem. ut depravacio pertineat ad
inversionem boni. et maledicio ad

vnge danchen

mēoracōm mali. Qd sit ingratitudo
Ingratitudo ē d' beneficiis grās n̄ agere
Inuēcio mali Qd sit inuēcio mali.
ē alij īponere nouū genus pcti.
Compssio ē bonū Qd ē cōpssio. — vrtheln l' vnd druchē
alterius tacere. Qd sit inuidencia.
Inuidēcia ē alterius bonos succes — vnbir
sus nolle vidē. Qd sit accidia — dern l' neidung
Restat agere principaliter.
Nunc d' accidia. de q̄ p̄tracta
to ordīe agēdū ē Qd accidia — tracheit
Accidia ē aī torpor. q̄ q̄s a' bōa — angotz
negligit īchoare. a' īchoata fasti — dienst
dit pficere. Vidr aūt ī has spēs
accidia. desidiā. pigriciā. pusil
lanimitatē. negligiam. īpru
dēciā. īcōsiderācōm. tepiditatē.
ignauiam. Qd sit desidia. — lazheit
Desidia ē segnicies aī. qua q̄s
bonū aggredi fordat. Quid sit — tracheit
Pigricia ē mētis īertia pigricia
l' aī fatigacō. q̄ q̄s bon īchoa
tū cōsumare fastidit. Qd sit pu
Pusillanimitas est sillanimitas. — chrancheit
mētis āgustia. q̄ q̄s timet agere — ch ge
mlit

vel aggredi magna. Quid sit negligentia

Vel sanmi chait

Negligentia est animi torpor quo quis minus diligens est in exequendo id quod debet exequi. Quid sit improvidentia.

Vnbesi chti chait

Improvidentia est obtenebratio mentis qua quis minus est providus in providendo futura secundum preterita. Quid incircumspectio.

Vnbesch dem chait

Incircumspectio est animi vitium quo quis minus caute discernit contrarietatem vitiorum ut si quis evitet avaritiam et incidat in prodigalitatem. Quid tepiditas.

torpor

Tepiditas est animi ~~[illegible]~~ qua quis torpet in illius rei executione in qua debet ferveri. De qua tepiditate dicitur in apocalipsi. Utinam esses calidus vel frigidus sed quia tepidus es evomam te de ore meo. Quid ignavia.

Vnuer richti chait

Ignavia est animi vitium quo quis in nullo opere debitam adhibet discretionem.

Restat Quid sit avaricia principaliter

Ragere de avaricia ordine pretaxato. Avaricia est pestis cupiditate acquirendi vel retinendi divicias. Ad hanc pertinet ambicio symonia usura latrocinia periuria furta.

Geriti chait

mendacia. rapine. violencie. iniqui-
tudines. iniusta iudicia. obstina-
cio. dolus. ambitus honoris. que quan-
vis ad inanem gloriam possit refer-
ri. tamen specialiter refertur ad auariciam.
Auaricia non solum consideratur in cupi-
ditate verum etiam in appetitu ho-
noris nimio. vel desiderio scientie. Unde
primi parentes leguntur fuisse a-
uari. quia cupierunt esse scientes.
sicut dicitur. Quid sit symonia principaliter

Symonia est studiosa cupidi-
tas emendi vel vendendi spirituale
cupide. vel annexum spirituali. Ut cum
beneficium spirituale cupide emitur
vel venditur. Dicitur autem symonia
a symone mago. qui prius voluit
emere spiritualia. i. gratiam mira-
cula faciendi. Unde proprie dicuntur sy-
moniaci qui emunt. et iezite qui
vendunt. a iezi discipulo helysei.
qui a naaman syro procuratore
lepre munus extorsit. Symo-
nia distribuitur in varias species.

ambicio. i. ergeit e

Saist leich chau ficung

Est enim symonia munus. a lingua.
a manu. et ab obsequio. Munus ab ob
sequio est seruitus debita impensa. Mu
nus a manu est pecunia. Munus
a lingua est fauore. Ut .i. q. i. sunt
nonnulli. Item munus est ab adulacione
quando quis pro adulacione sola spiritualia
vel spiritualibus annexa dat. A timore
quando timore principis datur beneficium
vel dignitas aliqua. Ab amore
quando solo amore carnali alicui
ecclesiastica beneficia impendit. quis
a prece quando aliquis solis precibus
ductus vel victus. alicui beneficium
ecclesiasticum erogat. Quid
gesuch Usura est. Sit usura principaliter
studiosa cupiditas recipiendi
aliquid super sortem. ut si quis
alicui hoc pacto decem solidos
accomodat. ut xx. accipiat.
Sed quia infinitis modis variatur
usura. idcirco ad presens tacemus.
Vel ut dicit Canon. Usura est ubi

aplius recipit. quam quod dat. Ubi gratia
si solidos decem dederis. et aplius
quesieris. Vel si dederis frumenti
modium unum. et super aliquid exe
geris. ~~Ut xiiij. q. iiij. c. Ult.~~

Quid sit latrocinium. i. schach raub

Latrocinium est contractio rei
alterius invito domino. Quid sit

Periurium aut periurium. i. mainaid

spectat ad avariciam. quia teste
Augustino. Si quis est avarus ne
gligit iusiurandum. Periurium
est mendacium cum iuramento fir
matum. Tres aut sunt species
iuramenti. Una species falsum
putandi quod verum est. ~~Unde Aug.~~
~~ait in xxij. q. ij.~~ Homines falsum
iurant. vel cum fallunt. vel cum fal
luntur. Putat homo verum esse quod
falsum est. et temere iurat. Aut
scit. vel putat falsum esse. et tamen pro
vero iurat. et nichilominus
cum scelere iurat. Distant aut

et indiscrete

ista duo periuria q̄ duo cōmeo-
raui. facit illū iurare q̄ verū
putat ēe p q̄ iurat. ⁊ tn̄ fal-
sū ē. nō ex animo iste periurat.
nō p re falsa. Sciēs iuracōē
īterpōit. dū aliū falsū ēe scit.
⁊ dicit verū ēe. ⁊ iurat tā-
q̄ sit verū. q̄ scit falsū ēe.
Videtis q̄ detestāda sit be-
lua ista. ⁊ d̄ rebꝫ hūanis
extrmīanda. Q̄s ēi fieri s.
talis velit. Omēs hoīes de-
testāt talia. Fac aliū. pu-
tat ēe falsū ⁊ iurat tāq̄
sit verū. ⁊ forte verū est.
Vt intelligas Vbi grā. pluit ī loco isto
⁊ īterrogas hoīem ⁊ dicit
pluit. ⁊ ad negociū eius cōpe-
tit vt dicat pluit. sꝫ ī rei
ueritate putat nō pluisse. ta-
mē pluit periurus ē. Inter
ē q̄admodū vbū pcedit ex
aīo. reā liguā nō facit. n

rea mēs. Hic euidēter tradit
qd tripl̄r hō pcāt i puirio. vt
dixi⁹. Vl' dū sciēs falsū iurat.
vl' putās ēe falsū q verū est.
vl' estimans q ē verū ēe falsū.
~~Ysydor⁹ de summo bō. li. ii. ca. xxxi~~ Addit tale h̄ Auct.
Quacūq; arte vbor̄ q̄lq; iurz.
ds tn̄ q̄ ꝯsciē testis ē. ita h̄ acci
pit sic ille cui iurat intelligit
Dupl̄r aūt reus fit q̄ iurat.
qr̄ ⁊ dī nomē iuanū assumit.
⁊ ~~vt~~ ꝓximū dolo capiat. Alti
vt fallāt ꝑiurāt. vt ꝑ fidē sa
cramēti. fidē faciāt vbi. Qd sit
Furtū ē vsurpacō furtum .i. diep
latēs. ⁊ hc rei aliene. iuito do chait.
mīo suo. Qd sit mēdacium .i. luge
Mendaciū ē falsa vocis signifi
cacō. cū itencōe fallēdi. Nō
q aliud ē metiri. aliud fal
sū dicē. aliud mēdaciū loq̄.
Alia eī ē vitas ase. alia veri
tas xp̄i. alia vitas nature.
alia vitas grē. Vitas ase

circa enunciacionem vertitur. Veritas vero circa
intencionem versatur. A veritate vel falsitate
enunciacionis. i. ab eo qui enunciat ve-
rum vel falsum. Dicitur quis verus vel falsus
A veritate vel falsitate intencionis. Dicitur
quis verax vel fallax. Potest ergo
simul quis esse verus et verax. si ve-
rum dicit et verum dicere intendit. Ali-
quando aliquis est verus et tamen est fallax.
quando dicit verum et intendit dicere
falsum. Ut si quis putat latrones
esse in nemore. dicit viatori non
esse ibi latrones ut eum decipiat.
cum tamen verum sit. eos non esse in ne-
more latrones. Verum est quod dicit.
sed tamen falsum dicere intendit. et ideo
mendax est et mentitur. mendacium
tamen non loquitur. quia ad hoc ut menda-
cium quis ~~dicit~~ loquatur. duo concurrent.
ut sit falsus et fallax. i. ut
falsum dicat. et falsum dicere inten-
dat. ~~Mendacium secundum Aug.~~ est falsa
significacio vocis. cum intencione
fallendi. Aliquis falsus est et

tamē verax. qr falsum dicit. et falsum dicere non intendit.
Vnde apostolus ad hyspaniam se iturum
promisit. non tamen iuit. Vt. xxxij. q. ij.
Beatus paulus falsum quidem dixit. et fal
sus ita fuit. sed tamen verax. qr verum
dicere intendit. Dicitur autem menda Aug.
cium in viij. species. vt habetur. xxij. q. ij.
Primum capitale mendacium. Magis
tamen dicitur in tria. qr aliquid est perni
ciosum. aliquid officiosum. aliquid iocosum.
Primum semper nocet. et ideo semper mortale
Secundum dicitur quod in imperfecto veniale
est. qr semper prodest. Item nota quod tribus
modis adulatur quis. attribuendo bonum
alicui quod non habet. approbando malum quod
habet. et vtrumque istorum mortale. et
super extollendo bonum quod habet. et hoc est
veniale. Solet etiam dubitari quid
agendum sit ei. a quo queritur aliquis oc
cidendus. quem ipse scit in domo
sua latere. vel in alio loco. Videtur enim
tibi perplexus. Si manifestauit ti
met prodicionis et homicidij. Si non

manifestauit. timet omne mendacij.
Plane videtur sentire Aug. quod nullo modo
quis mentiri et maxime perfectus. pro
vita alterius redimenda. Ait enim.
Ad sempiternam vitam nullus est ducendus
opitulante mendacio. Cum quo con
cordat ysidorus de suo bono. li. ij. capitulo
xxxi. dicens. Hoc quoque mendacij genus
perfecti viri summopere fugiunt. ut nec
vita cuiuslibet per eorum fallaciam de
fendatur. Ne sue anime noceant. dum presta
re aliene carni vitam intuentur. quamquam hoc
ipsum peccati genus facilime credimus
relaxari. Summopere cauendum est omne
mendacium. quamuis nonnumquam sit aliquod
mendacij genus culpe leuioris. si
quis pro salute hominum mentiatur. Sed quia
scriptum est. Os quod mentitur occidit animam.
et perdes omnes qui locuntur mendacium.
Item periclosissime admittitur hec compen
satio. ut nos faciamus malum aliquod.
ne alius grauius malum faciat. Ego
credo saluo meliori iudicio. quod talis
debet esse processus. Primo debet tacere

ut dicit Aug. si uidetur ei quod taciturni-
tas sit periculosa quia ex ea uidetur con-
cedere illum esse in domo. tunc transferat
se si potest ad aliam materiam. quasi inter-
rogando eum de aliquo facto. uel simile
uel respondeat aliquod uerbum equiuocum ut
puta non est hic. i. non concedit hic uel
simile. Et ad hoc monet nos infi-
nita exempla sacre scripture ut abra-
ham qui dicebat equiuoce sarram sorem
suam. et iacob qui dicebat se esau et
multa alia. Uel sic dic simpliciter. quod
debet negare uel asserere cum non esse
ibi. si tamen conscientia dictat sibi. quod de-
beat ita dicere. Tunc enim non dicit
contra conscientiam. primo sequitur eam. et nullo
modo peccabit. Nec contradicit istis au-
gustinus in aliquo. quia hic non mentietur.
i. non ibit contra mentem. Quid sit
Rapina est violenta rapina. i. raub.
depredatio rei aliene. Quid sit
Violencia est iniuria violencia. i. geualt
coacta. ut si quis alium iniuste cogit
uel aliquid ei aufert. Quid sit inquietudo. i. unge-
mach uel unruoch. de
hitzen

vnruchung.

Inquietudo est alium iniuste commovere.
Iniustum iudicium est iniuste sine la-
tio. ex timore vel cupiditate pecunie
promulgata. Quid sit obstinatio.
Obstinatio est pertinacia in malo.
Dolus est fraus. Quid sit dolus.
dulcanta decepcio. Quid sit cas-
trimargia.
Restat agere de castrimargia. quod est ven-
tris in gluuies vel gulositas. ostendendo quid sit. et vnde dicatur. et in quas
species diuidatur. Castrimargia est
in hiis que homini necessaria sunt excessus.
vt in cibo et potu. et huiusmodi. Et dicitur castri-
margia. a castris et marge. quia
in talibus locis homines magis prodigaliter
viuere. ex corruptis moribus contingit.
Et dicitur autem in gulositate. ebrietate.
prodigalitate. in abstinencia.
in modancia. Quid sit gulositas.
Gulositas est excessus in cibo. que
alio modo crapula solet censeri. Ysi-
dorus. Richardus sic nocet homini christiano. quo

vnrecht
gericht
vbriefe
vntreu
magister
meus
dominus meus
Geitichen

m̄ crapula. Comessacio stomachū debili
tat. comessacio magnū malū ē.
Ebrietas ē. Q'd sit ebrietas. i. trūcheit
excessus ī potu. ysydorus. Ebrietas
multas ruinas facit. Ebrietas pt̄
bacōm gignit mētis. furorem
cordis. flamā libidinis. Ebrietas
corpus debilitat. Ebrietas ita mē
tē alienat. ut ubi sit nesciat.
Ebrietas sicut ī loth. sensus ra
cōm captiuat. Q'd sit prodigalitas. i. tumpt
Prodigalitas ē dāda ⁊ nō danda | milt
effundere. Q'd sit ī abstinēcia. vngepi
In abstinēcia ē statutū tp̄s cōe | tilicheit
dēdi p̄uenire. Q'd ī moderācia.
In moderācia ē eciā minus bonorū | ciborū
appetitus. Q'd sit ī modestia. i. nōtlicheit
In modestia ē corporis sr̄ fluus vsus
In vēcūdia. Q'd sit ī uēcundia. i. paid ze
ē vla fetida ⁊ tp̄ia p̄ferre. Q'd | rede
Vaniloquium ē sit vaniloquium. i. vpige
ociosa vla ex ore p̄ferre. Q'd | rede
Inpudēcia ē exterioribz sit ī pu
signis luxuriam demōstrare. dēcia. i. vnschē
(v̄ p̄nicie ā) | leicheit

In moderācia. i. vnmezicheit

nhonestas ē lauciora fercula q̄rere
appetitui ⁊ carni opam dare. Qd sit luxuria
Restat agere principaliter.
vncher scheit Rd luxuria ordine p̄taxato. Lux
uria ē i cōtinēcia corpis. ex p̄
ritu libidinis nascēs. Dr autē
luxuria a luxu. q̄ solz a luxu ci
bi ⁊ potus nasci. vl alterius rei.
Dicit aut i simplicē fornicacōm.
i adulterium. i incestum. i pctm cōt
narum. i stuprum ⁊ raptum. Qd
· hūr. Fornicacō simplex sit fornicacō.
ē carnale cōmercium p̄ter legi
timum coitum citra adulterium.
Vl aliter. Fornicacō licz videat ēe
genus cuilibet illici coitus. q̄ fit extra
vxorē legittimam. tn̄ spaliter
itelligitur i vsu viduarum. ⁊ mere
tricum. ⁊ cōcubinarum. Quid sit
mag hūr Stuprum ē ꝓprie est stuprum.
virginum illicita defloracō. Quid
vber hūr Adulterium ē sit adulterium.
alieni thori violacō. Vn̄ dicitur
adulterium. q̄ ad alterum thorum

accessio. Quid sit incestus .i. si phur.

Incestus est consanguineorum vel affinium ab usus. Unde incestuosi dicuntur qui consanguineis vel affinibus suis abutuntur. Incestus et est stuprum in sanguinales. Ysidorus fornicatio magnum peccatum est. Sed maius est adulterium. Sed maximum horum est incestus. Quid sit rap

Raptus admittitur. tus .i. nontzogen.

cum puella que a domo patris violenter abducitur. ut corrupta in uxorem habeatur. Ut xxxvi. q. i. ca. i. Quid sit

Vicium vicium sive peccatum contra naturam .i. vinatewerleich

sive peccatum contra naturam est quando aliquis extra locum ad hoc deputatum effundit semen. Quam detestabile

Videamus ergo quam sit hoc vicium detestabile et grave hoc vicium sit. Quedam enim quasi nullum peccatum reputant. et in quibusdam regionibus publice abutuntur homines. et quasi ex quadam curialitate generosos vocant illos. cum quibus hoc pessimum vicium

ad ... auctoritas

vlg. ibi

perpetrant et abhominabile. Item que mala
inde sint orta et oriantur cotidie.
Item qua pena puniantur tali vi-
cio laborantes. Item que fuit causa
huius peccati pertractantes.

Redeamus ad primum et de singulis
tractemus que prediximus. Hoc enim vi-
cium est detestabile quia magis peccat
tali vicio laborantes quam si matrem
propriam cognoscerent. Unde Aug. in xxxij. q. vij. ait. Sunt gradus in for-
nicatione. Adulterij malum vincit
fornicationem. Vincit autem ab incestu.
Peius est autem cum matre concubere
quam cum aliena uxore. Sed omnium horum
pessimum est quod contra naturam fit.
Habemus ergo quod maius peccatum est
istud quam cognoscere matrem. Item
per hoc vicium violatur societas que
cum deo nobis esse debet. Unde Aug. in
xxxij. q. vij. ait. Vicia vel flagi-
cia que sunt contra naturam. Ubique ac semper
repudianda sunt. Ac puniendi sunt.

qlia sodomitarum fuerunt. q si omnes
gentes facerent. eodem crimine rea-
tu divina lege tenerentur. q non sic
fecit homines. ut se illo modo uterentur.
Violatur quippe ipsa societas. q cum
deo nobis esse debet. cum eadem natura
cuius ipse est auctor. libidinis perver-
sitate polluitur. ¶ Item propter eius
detestationem. quamquam enim de hoc vicio
loqui non audemus. ne os dicentium
et aures audientium polluantur.
~~Ut xxxij q iiij cap. In eo forica~~ nō
¶ Item audivi scriptum esse per quendam
sanctum. non tamen vidi. quod angelus bonus
in tantum se elongat a colloquentibus
de hoc vicio. licet non ad peccandum.
sed ad detestandum. scilicet vicium. quantum
sonus vocis protenditur. ¶ Item pec-
catum sodomiticum gravissimum est.
nec remittitur alicui nisi nomina-
tim confiteatur. si potest confiteri. et hoc
propter prophanas turpitudines. et

Que mala inde orta sunt. et cotidie oriuntur

nephandas voluptates carnis. q
exercent bestialit. atq in ordinate
quas bts paulus vocat passiones ig
minie. i epla ad Rom. Ubi ait hay
mo. Voluptates carnis si delectent
sunt passiones nature non nominande. qr
huiusmodi abusiones et fedissima scelera non
sunt digna relatu. et qui committunt hui
modi pcta et impenitentes moriuntur
in inferno sepeliuntur. Amplius contra tam
pessimos pctores. sanctus Judas tha
deus in epla sua canonica ait. Sicut
sodoma et gomorra et finitime ci
tates simili modo ex fornicate. et
abeuntes post carnem alteram fce
sunt exemplum ignis eterni. penam sus
tinentes. etc. Nota quod dicit carnem
alteram. idem est ac si dicat. Masculus
est pollutus cum masculo. femina
cum femina. et quod dixit ex fornicate. i.
extra naturam sunt fornicate. Ceterum
qr tales sunt digni. non solum mor
te tpali. sed et eterna. Ideo subdit. fce

sunt exemplum ignis eterni penas sus-
tinentes. Que mala inde orta
Consequenter sint, et cottidie oriantur.
Videamus que mala inde orta sint
et oriantur cottidie. Et ideo est dicendum
quod hoc vicium fuit unum de precipu-
is causis quare dominus diluvium in-
duxit, et genus humanum destruxit.
ut dicit beatus Herodius in hystoriis
scolasticis in titulo de causis dilu-
vii. Item qui laborant tali vicio so-
domitico sunt destructores hominum atque
pessimi emulatores. Onc filius
iude qui effudit semen i. sperma
super terram et quia contra naturam animales
inctus agelat. percussus est et se-
pultus in inferno. ubi nulla est re-
dempcio. Item Ysaias propheta ait. Hii
sunt quasi sodoma et gomorra i. mu-
ti a laude dei et aspersi enormi-
tate peccatorum. Preterea maledictus
est suscitans peccatum sodomorum.

Que mala inde orta sint et cottidie oriantur

pdens sic primogenitum et nouissimum
filiorum dei. Item dns propter enormita-
tem tanti criminis in tantum est iratus sodo-
me ut conuerteret eam in mare mortu-
um. in quo nec piscis viuit. nec e-
natat nauis. in qua sit homo. Item
illa aqua nec est natabilis. nec est
potabilis. Ibi ferrum natat et plu-
ma mergitur. Ibi sunt poma pulcherrima
exterius. interius autem plena fauil-
la et cinere. Hiis verbis describitur luxuria.
In eodem porro loco sunt arbores feren-
tes poma. que ad tactum deficiunt
et euanescunt. emittentia pluuiam
et fauillam. Item pro solo respectu ux-
or loth conuersa est in statuam salis.
quod significat deum nolle aliquod
vestigium illius peccati reseruari. ne re-
fricetur delictum sodome. quod est supra
maximum peccatum. Huius peccati ener-
uati molles et effeminati sunt reser-
uati. quasi ad pharaonis delicias.
Item. Quisquam legitur in veteri vel in nouo tes-
tamento aliquos peccatores ita grauiter

esse punitos sicut sodomitas. Vnde col
ligitur ex regula iuris canonici. sce
leracius esse commissum. quod gravius est vin
dicatum. Et xxiiij. q. i. Non auferamus.
Item bene respondet pena culpe. scilicet sulphur
et ignis. quibus sunt puniti sodomite. quia
in ardore et fetore fuerunt libidinis.
Prosecuti enim sumus primam partem rubrice.
scilicet quod mala ex peccato sodomitico orta
sunt. nunc videamus quod cottidie ori
untur. et quidem ista. Nam dicit lex. Quia
propter ista crimina fames. et pesti
lencie et terremotus inducuntur. Et in
Ant. ne suspiciantur contra naturam. Si enim
Coll. vi. Item sodomite sunt adversa
rii dei. homicide et destructores ge
neris humani. Videntur enim dicere. tu
creasti homines ut multiplicarentur.
nos vero operam damus ut destruamus.
ut tuum opus depereat. Qua pena
Puniantur sodomitico vicio
Sequitur. qua pena laborantes.
puniantur sodomitico vicio laboran
tes. et quod secundum legem divinam morte

Qua pena puniantur sodomitico vicio laborantes

quod peccati. et quod sit peccatum contra naturam.

morte moriantur moyses docet. Qui
dormierit cum masculo femineo coy
tu. uterque operatus est nephas. et
ideo morte moriantur. Item secundum
legem mundanam tales decollantur.
Unde Constantinus in viii libro codicis
ad l. in l. de adult. Cum vir nubit
in femina iures porrectum. Unde
Ursus. Serus perdit locum. ubi scelus
est. id quod non proficit scire. Ubi
vir mutatur in aliam formam. ubi
amor queritur nec invenitur. iubentur
leges insurgere. armari iura
et talis scelus actores. ultore gla
dio feriri. etc. Item qui puerum
corrumpit perfecto flagitio. capi
te punitur. in perfecto in insulam depor
tatur. Ut de pe. dis. i. Qui pu
ero. Secundum canones tales de
ponuntur perpetuo. et ad agendam
penitentiam in monasterium retrudunt
et recludunt. Ut in ex. i. de col.
clericorum. c. ult. Tantum valet de

ponitur secundum canones. quantum de col
latione secundum leges. Item cum dominus
pro aliis peccatis penam infligen
dam differat. pro quo paternam benigni
tatem videtur exuisse non expec
tans diuicius sodomitas. sed statim
puniuit eos temporaliter igne celi
tus misso. et sic detrusit eos in
infernum ubi punientur sine fine.

Que causa fuit huius peccati.
et quid sit peccatum contra naturam.

Consequenter videamus que causa fuit
huius peccati. et quid sit peccatum contra
naturam. ~~Et ut ait ezechiel.~~ Causa
peccati sodomitarum fuit habundancia
panis et vini. et olei et ocium. et
cibus alienus et superbia vite. contra
quos ait moyses. Homines autem
sodomite pessimi erant. et peccatores co
ram domino nimis. Item ~~apostolus in epis
tola ad Romanos.~~ Propterea tradidit
illos deus in passiones ignominie.

fuit causa huius peccati. et quid sit peccatum contra naturam.

nā fēie eoꝝ mutauerunt nālē vsū
i eū vsū q̄ ē cōt nām. Similr̄ ⁊
masculi relicto vsu nāli. Fēme
exarserunt i desidiis suis i uicē.
masculi i masculos turpitudiem
operantes. ~~Pi ait Haymo~~. Na
turalis vsus dīmoꝝ. vt vir et
mlr̄ i vno coitu coeant. Cōt
nām est vt masculus masculū
polluat. mlr̄ mlr̄ē. ⁊c. Item
Ambr. Hoc aūt irato dō ꝓpter
ydolatriam hūano gn̄i ꝓuenis
se testat apls. vt fēia fēiam.
masculus masculm turpi desidio
ad vsū peteret indebitū. q̄ est
mutare nālē vsū. i eū q̄ est
cōt nām. n̄ sublato cōcessu
vsu aliter vti q̄ cōcessum est.
cū alia ps corpis nō hēat hi⁹
vsū datū a natura. Q̄r ei hēt
hō ꝯcessa ⁊ licita. i aliū vsū
cōuersa. ⁊ aliter fcta q̄ cōcessa

Iste peccata sunt. Contra peccatum sodomiti-
Item contra peccatum sodomitarum cum.
ait beatus Gregorius Novitas tante
et tam pessime turpitudinis quam admi-
rationem pariter in audiente. Unde
deus quasi admirans et dubitans sic
tanto scelere introducitur sic loquens.
Descendam et videbo incredibile est
homines tantum facinus et scelus perpe-
trasse. Item nota quod quatuor sunt
genera peccatorum que clamant ad deum
Peccatum sive vicium sodomiticum.
Unde in genesi. Clamor sodo-
morum venit ad me. Peccatum homi-
cidii. Unde in eodem dictum est cayn.
Vox sanguinis fratris tui et cetera.
Peccatum oppressorum. i. illorum qui oppri-
munt alios. Unde Eccli. ca. xxv.
Nonne lacrime vidue ad maxi-
llam descendunt. et exclamatio
eius super deducentem eas. Item
peccatum illorum. qui mercenarii re

Contra peccatum sodomiticum.

tinet mercedem. Vnde Iacobus in canonica
sua. Ecce merces operariorum qui mes
suerunt regiones vestras. qui frauda
ti sunt a vobis clamant. et clamor ipsorum
in aures domini sabaoth introiuit. Ideo
autem clamant ad dominum. quia in istis qua
tuor uis nature infringitur et infertur.
Isodomitico vicio contra naturam laborat.
In homicidio natura extinguitur. In op
pressione naturali pietati uis infertur.
In retencione mercedis mercenarii
naturali equitati contraritur. Item non quid
hac turpitudine turpius. quid hoc cri
mine scelerancius. In lege vero quasi
paria coniungunt coniuncti. concubitus
masculi cum masculo. et coytus ho
minis cum iumento. Vnde legitur in
leuitico. Cum masculo non misce
beris coitu femineo. quia ab homina
cio est etc. Hoc vicio solent corrum
pi. qui semper sunt in ocio. vtentes cot
tidie delicatissimis cibariis. quorum
deus venter est. quia nolunt vacare

alicui bono exercicio. sed fabulis
et detractionibus. Unde ipsi de faci
li capiuntur a temptatore hoc
vicio. ut viri docti et experti
per confessiones dicunt. quod solent
irretiri quidam curiales copiam
mulierum non habentes. Quidam etiam
clerici et claustrales nullam in
orationibus habentes devocionem. qui de
testantur carnis macracionem non
attendentes quod dicit Iohannes. Venter
mero estuans de facili spu
mat in libidinem. Surda aure
audiunt dominum dicentem. Hoc genus
de monii eicitur nisi per ieiunium
et orationem. Et nota quod dicitur super eundem
locum Matthei. Quomodo pertinacitas dya
boli superatur ostendit dominus. Ut sci
amus gravioria quoque orationibus et ieiu
niis esse superanda. et ira dei
in nos hoc remedio posse pla
cari. Carnalium enim mutabili
tas non vincitur nisi spiritus oratione

cōfirmet. ⁊ caro p ieiunium ma
ceret. Q. ei sanat oculum. nō sa
nat calcaneum. Unicuiq; mor
bo sua medicina ē adhibenda.
Passiones corporis ieiunio sanantur.
Passiones mentis oratione fugantur.
Preterea notandum ē q ibidem d.
scilz. Q. ieiunium generale ē nō
tantum ab escis. sz ab omnibz ille
cebris carnalibz. ⁊ ab omnibz vi
ciis abstinere. sic etiam oratio gene
ralis nō solum verbis. sz ⁊ moribz
q ad obsequium dei fideiq; devo
cōm gerimus. Unde d. Ime intermissione
orate. qz qui nō cessat orare nō
cessat benefacere. Verumtamen se
pe dum ad deum converti volumus. mag
a dyabolo impugnamur. ut vel odi
um virtutis incuciat. vel expul
sionis sue vindicz iniuriam. vel
plerumq; dum de corde expellitur.
acriores temptaciones excitat.

quam prius quando quietus possidebat. Sed ideo nullus desperare debet. quia ibi nullus prevalet morbus. ubi omnipotentis intervenit manus. Ideo et ad penitentiam recurrendum est. Ex predictis ergo patet. quod hoc vicium gravissimum est. et non valet excusacio quorundam qui dicunt quod est quedam pollucio. Revera pollucio est. quia polluit animam et corpus. Non tamen est illa que in corpore dormientis fit. sed potius vigilantis. Unde breviter dico quod omnis pollucio extra vas nature quocumque modo fiat. licet iam multos modos audierimus in penitentiali iudicio. quos nec audemus nec volumus appellare. est vicium contra naturam. Et omnes taliter laborantes sodomite censeantur. ut ex supradictis diligens lector colligere potest manifeste. Incipit tractatus de cardinalibus virtutibus xxv.

Post tractatum principalium vicorum sive capitalium

Invenite et minus discrete loquentis. silere non potui in hoc

ordine congruo et competenti. tractan
dum est de cardinalibus virtutibus. que sunt
iiij^or prudencia. iusticia. fortitu
do. temperancia. ut que admisimus per vi
cia. recuperemus per virtutes. et quod ab
stulit vicium. restituat virtus.
Hec autem quatuor dicuntur cardinales
virtutes. et quasi iniciales. vel prin
cipia sunt. quia ab istis cetere procedunt.
quasi a quibusdam iniciis. vel quia circa
eas tamquam circa cardines versantur.
Primo ergo agendum est hoc ordine. pri
mo videndum et considerandum est quid sit
prudencia. secundo in quibus consistat. ter
cio quod sint species prudencie. Quid
Prudencia sit prudencia.
Prudencia est bonarum et malarum rerum
utrarumque discrecio. cum fuga ma
li. et electione boni. utrarumque ponitur.
quia non sufficit bona et mala a se
adinvicem dividere. sed etiam bona ab
invicem et mala adinvicem. i. bona
a melioribus vel minus bonis. et ma
la a peioribus vel minus malis. et non
sufficit ista discernere nisi sequatur boni

electio et mali aspernatio. Unde
sequitur cum fuga mali. et electione
boni. Ex premissis patet. quod in
quibusdam consistit prudencia. scilicet
in discrecione bonorum et malorum
et in istorum electione. et in illorum asper
natione. Dividitur autem prudencia
in has species. Intellectum. providen
ciam. circumspeccionem. docilitatem. et
cauciones. Quid sit intellectus. vernuf
tichait
Intellectus est comprehensio generandorum
prius oportet generando concipere.
postea discernere. secundum illud salomonis.
Palpebre tue gressus tuos pre
veniant. Quid sit providencia. furtrach
tichait
Providencia est anima potencia vel potes
tas. quam metitur futura secundum pre
terita. ut si videamus aliquem
ex tali occasione in tale vicium
cecidisse. meciamur futura. ne
in consimile decidamus vicium. Quid
Circumspeccio est sit circumspeccio. wesich
tichait
cautela contrariorum vicium qua
fugimus avariciam. quam cavemus
prodigalitatem. Dicitur autem circum

specio. eo q̄ circumspicit hanc vir-
tutem. Salomon persuadet dicens. Omni
custodia conserva cor tuum. Doc-
tor custodiam premisit omni. ne si
huic hostium claudas. ex alia par-
te aditum pandas. Quid sit docili-
tas

Geser
michait

Docilitas est potentia
erudiendi. Dicitur autem docilitas quasi
docendi habilitas. Hec autem est rec-
ta docilitas. ut prius te. deinde
alios doceas. Unde Salomon. Fili bi-
be aquam de cisterna tua. et fon-
tes tui derivantur foras et in pla-
teis aquas divide tuas. Quid
sit caucio.

Wizi
chait.

Caucio est prudentia
discernendi vicia. virtutum speciem
preferentia. unde ait Ysidorus.
Quedam vicia virtutum speciem prefe-
runt. unde perniciosius sectatores
suos decipiunt. quia se sub velamine
virtutum celant. Nam sub pretex-
tu iusticie crudelitas agitur. et
remissio mansuetudo dicitur. et ne-
gligentia indulgentia. ~~Et dicit Gregorius~~

Sepe vicia se ingerunt et se vir
tutes esse mentiuntur. ut tenacia
parsimonia. effusio largi
tas. crudelitas zelus iusticie.
remissio pietas velit videri.
ut xli. d. capo. Sepe. Quid sit
iusticia i. recti
clipsit.

Sequitur de iusticia
de qua hoc ordine agendum est.
Primo quid sit. Secundo in quibus consistat.
Tercio quid sit species iusticie. Iusti
cia est virtus cuique ius suum tri
buens. communi utilitate servata.
suum possumus dicere. vel suum acci
piens. vel suum tribuens. Nec sine
ratione additur communi utilitate serva
ta. Aliquando est aliquis dignus pena.
quam ei dare iustum est. tamen propter
scandalum aliorum aliquando non infli
gitur. Aliquando minori pena dignus
est. tamen maior infligenda est ad
cautelam. Aliquando excusande sunt
pene. aliquando permittende. In duo
bus autem consistit iusticia. in hoc
quod redditur deo quod suum est. et proximo
quod suum est. secundum hoc in duas species

dividitur iusticia. quarum una pertinet
alia ad reddendum deo quod suum est. et proximo
ad reddendum quod suum est. Unde omnes virtutes ad iu-
sticiam referuntur quodammodo. quia in omni virtute
aliquid redditur deo quod suum est. aliquid proximo
quod suum est. Unde omnis virtutis usus
ad deum dirigitur. unde rationabiliter iu-
sticia dicitur virtus cardinalis. quia circa
eam omnes versantur. quasi circa cardinem.
Possunt etiam omnes virtutes refer-
ri ad prudentiam. Omnis enim virtus constat
in electione boni. et aspernatione mali.
Dividitur autem specialiter in has species.
quarum quedam sunt ad reddendum deo. que dei
sunt. quedam ad reddendum proximo. que proximi
sunt. Hee autem sunt species iusticie.
Religio. pietas. severitas. vindic-
ta. innocentia. gratia. reverentia. mi-
sericordia. concordia. Quid sit re-
Aristoteles Religio est virtus ligio. i.
quedam superioris vite. Unde religio
dicitur a religo religas. quia hac vir-
tute religamur divino cultui. Con-
sistit autem religio in hiis. In

diligendo deum. in reddendo gratias deo.
in exhibendo cultum debitum deo. Sed
dicitur autem religio in has species.
fidem. spem. et caritatem. Quid
Fides est sit fides .i. recht gelaubē
perceptio veritatis rerum cum asser-
tione. sine causarum cognitione. Aliter
describit apostolus fidem in epistola ad
hebreos sic dicens. Fides est sperandarum
substantia rerum. argumentum
non apparentium. Ideo dicit veritatis per-
ceptio. quia falsorum non est perceptio ali-
qua. sed quia aliquando verum percipimus
non tamen firme assentimus. quando
aliquid opinamur. Sequitur cum asser-
tione. sed quia aliquando percipitur veritas
et adhibetur firma credulitas.
mediantibus naturalibus causis. Ad-
ditur vero sine causarum cognitione. Ubi
enim causarum cognitio prevenit ad
aliquid probandum. non est fides sed
scientia. Fides est supra opinionem
et infra scientiam constituta. Siquidem
hec descriptio fidei generalis est tam

forte quam fidei informi et informa
te conveniens. tam pollicite quam catho
lice. Specialiter autem fides catholica
sic consuevit a quibusdam describi.
Fides catholica est perceptio rerum
invisibilium. veritatis ad christianam
religionem pertinentium. Res in
visibiles dicuntur hec secundum tho
logos. que nec sensu nec intellectu
comprehenduntur. sed solummodo creduntur.
ut ea que fides catholica de uni
tate trinitatis et de trinitate unitatis
et de consiliis testatur. quarum cogni
tiones cause sive naturales rationes
non preveniunt. sed solummodo creduntur.
Unde Gregorius. Fides non habet meritum.
cui humana ratio prebet experimen
tum. Item. Fides earum rerum
est argumentum que apparere non
possunt. que enim apparent fidem non
habent. sed agnitionem. Quid sit spes.
Spes est virtus principaliter.
qua speramus premium eterne vite.

iustorum meritis reddendum. Eusebius
spes est in qua salus nostra consistit. quia
de terris animas velut quibusdam ca-
thenis celitus dependentibus in ex-
as euehit ad superna. Quid sit
Caritas est virtus caritas
qua ad deum diligendum et proximum
mouemur. Deum super nos. proximum
iuxta nos. secundum hoc dividitur
caritas in dilectionem dei et proximi.
Gregorius in moralibus. Per amorem dei amor
proximi gignitur. et per amorem
proximi amor dei nutritur. Ysidorus
de summo bono li. ii. ca. iii. Cari-
tas in dilectione dei et proximi constat. Ser-
uat autem in se dilectionem dei. quia a cari-
tate non dividitur proximi. Quia a fraterna
societate secernitur a divine caritatis
participatione priuatur. Nec po-
test deum diligere. qui noscitur in proximi
dilectione errare. Xpus deus et homo est.
Totum ergo xpm non diligit. qui
hominem odit. Bonorum discretio
est non odire per sanctas sed culpas.

Addita est hec auctoritas

Addit hec auctoritas

Sz qz de caritate plene tractauimus in sum-
ma qui fecimus de penitencia. ideo ad p-
sens sicco vestigio pertransibimus.
Hec tres virtutes specialiter pertinent
ad religionem. Quid sit pietas.
Pietas est virtus qua parentibus
honorem debitum exhibemus. non so-
lum inuenerancie. verum etiam in neces-
sariorum exhibicione. Quid sit se-
Seueritas est virtus. qua communitas.
mium vtilitate seruata. districte
agimus in suppliciis reddendis.
vt non reliquamus de pena debita.
Hugo de sancto victore. Seueritas ser-
uat honestatem. castigat leuitatem.
timetur ab indoctis. Ipsa est decor
senum. virga iuuenum. ornat pre-
latorum personas. corroborat speciem
virtutum. Quid sit vindicta.
Vindicta est virtus. qua propulsamus
vicia vel iniurias nobis illatas. Sz
si alicuius quis consideret inueniet hec duo
seueritatem et vindictam non esse vir-
tutes. Cum enim omnis virtus a natura
principium habet. et sit species naturalis

Addita est hec auctoritas.

virtus iuris. Ieiunitas vel vindicta.
potius vitium habet ex infirmitate quam
a natura. Indultum est enim homini
ex infirmitate ut illatas sibi pro
pulsaret iniurias. Quid sit in
Innocentia est qualitas nocencia
mentis. omnis iniurie illacionem non
formidans. Quid sit gracia.
Gracia est virtus. qua beneficiis nos
tris racione beneficiorum grati tenemur.
Reverencia est Quid sit reverencia.
virtus. qua primis. vel aliqua prelacione sub
limis debitum honorificacionis cul
tum exhibemus. hec dividitur in duas
species. veneracionem et obedienciam.
Veneracio est virtus Quid sit veneracio.
qua reverenciam exhibemus ma
ioribus in corporis humiliacione. ges
tu et miti verborum emissione. Quid
Obedientia est virtus sit obediencia.
animi deliberati iuste iussionis ef
fectus. Nisi enim iussio fiat cum
discrecione. cum deliberati animi iussione
non tenemur obedire prelato.

Dicitur autem in duas species obedientia.
Una est qua obedimus suscipiendo honorem
in qua nichil nostre voluntatis debet
interesse. quia non debemus honorem
appetere. Alia vero in sustinendo adver-
sitates. ubi debet esse voluntas nostra.
Iusti enim est tribulationes desiderare. Unde
Greg. viii. q. i. Iacendum summopere est.
quod obedientia aliquando si de suo aliquid
habuerit nulla est. Aliquando si de suo
aliquid non habuerit minima est.
Nam cum huius mundi successus pre-
ceperit. cum locus superior imperatur.
is qui ad percipiendam hanc obedit. obe-
dientie sibi meritum evacuat. si ad
hec ex proprio anhelat. Neque enim
se sub obedientia dirigit. qui ad percipi-
enda huius vite prospera libidini
proprie ambitionis servit. Rursus
cum mundi despectus precipitur. cum probra
adipisci et contumelie iubentur. nisi
ex semetipso animus appetat. obe-
dientie sibi meritum immutat. quia ad
ea que in hac vita despecta sunt.

inuitus nolensque descendit. Debet
ergo obedientia in aduersis aliquid habere. de suo
in prosperis vero nichil omnino de suo habere.
Misericordia est. Quid sit misericordia
virtus. per quam animus in calamitate
mouetur. Hec quidem virtus quandam ex-
cellentiam caritas vel iusticia dei
dici solet. Vnde in psalmo. Dispersit
dedit pauperibus etc. Hec virtus spe-
cialiter ideo dicitur hac racione. quia dum quedam
necessaria indigentibus ministramus
sua illis reddimus. non nostra
largimur. Quid sit concordia.
Concordia est virtus concives et
compatriotas identitate vel idempni-
tate iuris instituens. vel cohabi-
tacionis spontanee vinciens.
Fortitudo Quid sit fortitudo.
est immobilis contra aduersa.
ut labor et periculorum susceptio.
Ad fortitudinem quoque referuntur
quecumque faciunt nos in aduersis con-
stantes. Hec autem sunt illa. Magna-
nimitas. fiducia. securitas.

magnificencia. constancia. firmitas.
paciencia. perseuerancia. longani-
mitas. humilitas. Quid sit for-
Fortitudo est virtus. que nec titudo
aduersitatis incursu frangitur.
nec prosperitatis blandimento ele-
uatur. Quid sit magnanimitas.
Magnanimitas est virtus spon-
tanea difficilium aggressio. Quid
Fiducia est certa sit fiducia.
spes animi inchoatam rem ad
finem perducendi. Quid securitas
Securitas est incommoditates
imminentes. et rei inchoate ad fi-
nes non formidans. Quid sit mag-
Magnificencia est virtus animi ficencia
arduorum. et preclarorum dans con-
summacionem. Quid sit constancia.
Constancia est animi firma stabilitas
et in proposito perseuerans. Quid sit fir-
Firmitas est virtus animi mitas.
omnia equanimiter portans. Quid sit
Paciencia est virtus et vis paciencia
animi contumeliarum et omnis
aduersitatis impetus cum tranquillitate.

sustinēs. Qd sit pseuerancia
Perseuerancia ē aī firmitas ī
bono ꝓposito. usq; ad cōsumacōē
ptingens. Qd sit lōgāimitas.
Longanimitas ē vtus. q̄ pacie
ter etne vite p̄miū expec
tamus. Qd sit humilitas.
Humilitas ē vtus. p q̄ ani
mus ī nullo se efferens. ⁊ nichil
boni sibi ascribēs. exterius etiā
deiectū fert hītū. īter has v̄
tutes p̄t mansuetudo ꝯputari.
Mansuetudo Qd sit mansuetudo
ē aī vtus. qn̄ hō se tolerabilem
reddit. Ad fortitudinem possūt
referri omēs vtutes. q̄ in
oī vtutis opē. q̄dam resul
tat effectus fortitudinis. Qd sit
Temperancia tpancia p̄ncipaliter.
ē vtus aī. cū sit ⁊ potēcia re
sistēdi illecebris viles īnos ī
petus facientibus. partes hūs
potēcie ad hoc ptinētes. Hec
aūt sūt. Cōtinēcia. castitas.

pudicicia. sobrietas. moderancia.
honestas. abstinencia. verecundia.
modestia. Quid sit continencia.
Continencia est virtus abstinen
di ab illecebris. Quid castitas.
Castitas est virtus sub iugo ra
cionis. impetum libidinis refrenans.
Pudicicia Quid sit pudicicia.
est virtus non solum impetus libi
dinis cohercens. verum etiam signa
cohibens. Signa autem libidinis
sunt hec. gestus corporis. status
mentis. vel vestis. Et ista differen
cia est inter pudiciciam et casti
tatem. Castitas enim refrenat
motum. pudicicia vero motum et
signum. Castitas dividitur in tres
partes siue species. In statum virgina
lem. continenciam vidualem. et pudi
ciciam coniugalem. Quid virginitas.
Virginitas est virtus. qua homo sic re
frenat motus concupiscencie carnalis.
quod non incurrit lubricum carnis.
Continencia Quid continencia.
vidualis est virtus. qua post expi

mentum luxurie non amplius se subiicit
experiencie. Quid sit pudicicia.
Pudicicia coniugalis est virtus
que per matrimonii sacramentum reue-
lat carnale commercium. Quid sit
Sobrietas est virtus. Sobrietas.
qua excessum cibi et potus cohibemus.
Parcitas Quid sit parcitas.
est virtus. qua retinemus retinen-
da. sicut largitas est virtus. qua
damus danda. Vnde largitas ad
temperanciam potest reduci. Humilitas di-
ditur in tres species siue gradus.
Primus est in quo homo humiliat se ma-
iori. et non preferre se equali. hic vo-
catur sufficiens. et iste gradus est
necessarius omni iusto. Secundus gradus est
subdere se equali. nec preferre se mino-
ri. et hic dicitur superhabundans. Tercius perfectus
est humiliari et subdere se minori.
et hic dicitur superhabundans. in quo est
omnis iusticia. Vel parcitas
potest dici virtus mensuram refec-
cionis non excedens. Quid moderancia.

appetitum

Modestia est cibo[rum] nimium im-
perio rationis revocare. Quid sit
Honestas est nec honestas.
lauciora querere fercula. nec accu-
rationi apparatus operam dare. Quid
Abstinencia est abstinencia.
statutum tempus prandendi non preveni-
re. Et est differencia inter abstinen-
ciam et continenciam. quia abstinen-
cia est in cibo. continencia in coitu.
Verecundia est Quid verecundia.
feda et superflua verba reprimere.
Modestia est Quid modestia.
corporei ornatus et cura necessa-
rie superlectilis immoderatum re-
vocans usum. Hee virtutes spe-
cialiter ad temperanciam pertinent. Omnes
tamen ad temperanciam reduci possunt.
quia cum virtus sit medium viciorum
utrique redactum. In omni virtute
potest considerari effectus temperancie.
Ubi nichil est superfluum et nichil est
diminutum. Cingimur acturi
temperancia. Accingimur pugnaturi

fortitudine. Succingimur iturus pru-
dencia. precingimur ministraturus iu-
sticia. Dicitur autem virtus a vi. quod
est necessitas. vel quasi vi stans. quia
secundum eam resistitur vicio. Nulla enim
potencia virtus dicitur. cuius usui ali-
quod vicium non opponitur. Unde casti-
tas que resistit luxurie virtus con-
setur. et sic de aliis. In usu autem
virtutis duo sunt necessaria. scilicet officium et
finis. Ubi gratia. Ille est castus
non propter deum. sed propter humanum fa-
uorem. vel quia impotens ut castra-
tus. Castitatem habet in officio. sed
virtus non est. quia caret fine de-
bito. quia non hoc facit propter deum.
Alter vero in uno criminali existens
alii resistit vicio propter deum. talis
obseruat finem debitum. sed carens
debito officio. dum peccat in altero.
Qui enim vult placere deo. ab omnibus
se abstinet. Qui autem deliquit
in uno. reus est omnium. Cum ergo.

usus virtutis in duobus consistat.
in officio et fine. Sola voluntas
non est virtus, quia multi philosophi volue-
runt abstinere sed non propter deum.

Explicit tractatus bonus de con-
fessione. Incipit tractatus de penitentia
alius de confessione.

Cupiens generaliter a peccatis
confiteri diligenter recogitet
omnes annos suos. dies. tempora
et momenta in amaritudine anime sue.
et de omnibus malis que gessit. a primo
quo peccare potuit. sic dicens. Ego
peccator indignus culpabilis. fedus
et noxius. tibi domino deo omnipotenti. beate Marie
virgini et apostolis petro et paulo. et omni-
bus sanctis et tibi patri confiteor omnia peccata
mea. quecumque commisi in conspectu tuo.
in cogitationibus illicitis. de lecta-
tionibus pravis. operibus nephariis omni-
bus diebus vite mee. Et primo

recognoscat si quinque sensus suos
sub debita regula et custodia non tenuit
neque eis ad laudem dei et edificationem
proximi usus fuit sed potius eis sit ab
usus in propriam carnis sue delecta
tionem et proximi scandalum laqueum et
deceptionem. Primo de visu
Et primo recogitet de visu si de
lectabiliter vidit mulieres pulcheras ad
concupiscendum eas. si ludos spectacula
chorea frequentavit et libenter
aspexit. si aliqua impudica delecta
biliter vidit et ex hoc ad interiorem concu
piscentiam et eius consensum motus fuit.
si ex procatu vago et impudico as
pectu feminas ad amorem carnalem
visus fuit allicere. Ex de auditu.
Secundo recogitet de auditu si
ex consuetudine verba vana curio
sa turpia et carnalia libentius au
divit quam verba edificatoria.

Si talia verba libenter dixit et ad di-
cendum alios provocavit. Si mendacia
officiosa. iocosa. vel perniciosa. iura-
mento falso affirmavit. Si verba
adulatoria et detractoria libenter
dixit. seu dicentibus auscultavit.
Si detractiones aliquas sub specie zeli
veritatis et equitatis occultaverit.
cum tamen plus intenderit proximi nocumen-
tum vel fame denigrationem. quam
amore veritatis. et iustitie sive
proximi emendationem. De odoratu.
¶ Tertio recogitet de odoratu. Si in
vino odorifero delectationem quesivit. Si a-
romata secum tulit. ut magis redoleret.
et ex hoc amabilior fieret. De gustu.
¶ Quarto recogitet de gustu. Si cibum
et potum magis avide sumpserit. Si in hoc
mensuram necessitatis excesserit. Si dei
beneficia sine debito timore et sine de-
bita gratiarum actione sumpserit. Si ieiunia
consueta ecclesie magis ex necessitate

q̄ nc̄te soluit. ⁊ si ad soluendū
etiā alios i duxit. Si p excessū
cibi ⁊ potus mētis ebetudinem
vl' ebrietatē. siue ⁊ vomitū incu-
rit. Si in opibꝫ pnīe ⁊ rigoris
mīg mollis ⁊ remissꝰ fuit. vtēdo
vestibꝫ mollibꝫ. stratu molli. ⁊
cibis delicatōribꝫ. nō p̄cisa ne-
cessitate cogēte. sꝫ mollicie instigā-
te. De tactu. ¶ Quinto recogi-
tꝫ de tactu si se vl' alios ī pudi-
ce ꝯtrectauit. Si ~~exputa~~ expe-
tulancia, tactꝰ ꝓprij delectacōm q̄-
siuit. Si pollucōm voluntariā p-
curauit. Si p amplexꝰ ⁊ oscula
fēias ꝯcitauit. potissīe locis ⁊
tp̄ibꝫ sacris. puta ieiuniorū ⁊
ī dulgēciarū. q̄bꝫ debuit deuo-
cior extitisse. De x. p̄ceptis
¶ Deinde recogitet. si p̄ctauit
in decē p̄ceptis dn̄i. Pmo si creatorē
suū ex toto corde ⁊ tota aīa sua

p̄ oīb; et sr̄ oīa nō dilexit. et si fer-
uēcius dilexit creaturam aliquā
q̄ creatorē. Et mg̃ caduca et tē-
p̄alia amauit q̄ celestia et dīna.
Si ē in mādatis dei meditatus
nō fuit. si ea ope ad mīplē cō-
tēpsit. Si de bn̄ficijs dei sibi et
toti eccl̄e īpensis īgratus extitit.
nec sibi p eis debitas gracias
p̄soluit. Si bn̄ficiū passiōis dn̄i-
ce cū intima cōpassōe īcorde suo
nō reuoluit. Si p̄ximū non di-
lexit sicut se ipm̄. ¶ Sc̄do reco-
gitet si nom̄ dei sui īvanū as-
sūpsit. vane et friuole īaniter
et dubie ul ē ficte uirando.
Si fl̄itatē sciēt et delibate iura-
mēto fr̄mauit. Et si p̄sortilegia
īcātacōes. ꝯiuracōes. ꝯtractū ali-
q̄ cū demone h̄uerit. Tercio.
¶ Tercio si sacros dies violauit.
īeis manualr̄ op̄ando. ul etiā

laborari faciendo. Vel si talibus
diebus plus studuit lascivie et
dissolucioni. quam orationi et devocioni.
ut puta si in eis coreas duxerit.
vel spectacula mimorum vel taber-
nas et alias huiusmodi frequentaverit.
¶ Quarto si patri et matri inobediens
fuit. Si eos ad iracundiam provoca-
vit. Si eis debita obsequia honoris
et reverencie secundum preceptum dei non
exhibuit. Si parentibus spiritualibus
puta sancte matri ecclesie et eius prelatis
vicem dei gerentibus debitam reveren-
ciam et honorem non detulit. Si pressu-
ris et necessitatibus ecclesie compassus non
fuit. Si eius oppressiones pro posse non re-
levaverit. nec pro earum relevacione
ferventer oraverit. ¶ Item. Quinto
si contra proximum falsum testimonium tulerit.
Si de falso ipsum accusaverit et ac-
cusantibus consensit ¶ De furto

at et mechia. et ceteris preceptis infra
in vij capitalibus viciis patebit.

De sex operibus misericordie.

Deinde recogitet. si in sex o-
peribus misericordie tam spiritualibus quam etiam
corporalibus offendit. puta. Si nu-
dum non vestivit. Si esurientem non re-
fecit. Si peregrinos et hospites
propter deum non collegit. et colligi
procuravit. Si infirmos et in capti-
tate detentos non visitaverit.
Si mortuis sepulturam non ex-
hibuit. Similiter et si discordantes ad
concordiam non reduxit. sed potius
ad discordiam. iram et rixam concita-
vit. Si tristibus consolacionem non adhi-
buit. Si pauperibus et afflictis compassus
non fuit. nec eorum indigencias pro
suo posse supplevit. vel rele-
vavit. sicut vellet proprias relevari.
Si pauperes et mendicos derisit vel
despexit. Si et eos cum indignacione
repulit. Si eis retraxit. per quod

alij retrahi potant. ne eis benefa
cerent. Si salubre consilium petentibus
non impendit. Si salubri consilio non
acquievit. Si errantes pro suo posse
non reduxit. Si quocumque opus bonum
corrupta intencione coinquinavit.

De septem sacramentis.

Deinde recogitet in septem ecclesie
sacramentis puta. Si sacramenta et minis
tros ecclesie et totum clerum non in
debita veneracione habuit. Vel si sa
cramenta ecclesie maxime communionis
et ordinis indigne suscepit et tra
ctavit. Vel si alijs ea sine debita
devocione et reverencia ministravit
Si sine sufficienti contricione et sincera
confessione aliquociens communicavit. Si ad
confessionem se cum debita contricione et
peccatorum suorum diligenti discussione
non preparavit. Vel si post confessionem a pec
catis se diligenter non cohibuit.
Si recidivum passus fuit. Si

De vij vicijs capitalibus.

De inde recogitet si peccauit in vij
vicijs capitalibus. Et primo in superbia cor-
dis. quia peccatur per cordis extollenciam.
et elacionem. per laudem humane et in animo
glorie appetitum. querendo laudem de bonis
operibus et virtutibus. Item per ypocrisim et
simulacionem. ut si voluit apparere me-
lior quam fuit. Item per presumpcionem. reputan-
do se alijs meliorem. potenciorem et
doctiorem. per appetitum honoris et preside-
ncie. ut si se voluit preferri alijs. Si
gloriatus sit in corde. quod alijs preferretur.
Item per indignacionem. ut si honorem alijs
impensum. grauiter tulit. Item per ingra-
titudinem. ut si dona sibi a deo
concessa. propriis meritis ascripsit. Item
per temeritatem et retinenciam. ut si
occulta ipsius iudicis temere diffi-
nit. Vel si contra flagella sibi a deo
propter correccionem immissam remurmurauit.

De superbia oris. Deinde recogitet
si peccauit in superbia oris. iactanter

De superbia cordis

se verbis ostentando. Si iactanter dixit
se fecisse illud quod non fecit. sive scire
quod nesciebat. vel habere aliquid quod non habebat.
Si verba derisionis insultacionis et obpro-
brij alijs per elacionem dixit. Si cum
alijs rixando verba comminatoria pro-
nunciavit. Si se ipsum commendavit de
sciencijs. divicijs. nobilitate generis et
parentum. Si bona sua ostentavit. Si
mala sua propter spem ypocrisis vel
sanctitatis occultavit. Si aliquem gratia
amoris excessive commendavit. Si
per gratia diloquium de se magna gaudia
sensit. suum consilium. dictum vel factum
alijs preferendo et aliorum factum contemp-
nendo. Si sanctos blasphemavit. vel
eorum miraculis detraxit. De
superbia operis ¶ Deinde recogi-
tet. si peccavit in superbia operis.
Superbe incedendo collo erecto.
in veste ornata in cirotetis in

sertis. in calceis rostratis. zonis.
bursis. et cultell' curiosis. in aliorum
vilipensione. Si propter malum pudorem
de parentibus pauperibus verecundiam habuit.
vel eos sibi attinere negavit. Si dicen-
tes et potentes sive vero sive falso
propter superbiam sibi in consanguineos as-
cripsit. Si per ypocrisim et simulacionem
boni operis sub specie humilitatis su-
perbiam occultavit. vel per humilitatis
abiectionem et contemptum elacionem in-
tendit. Si de scientia. fortitudine.
pulchritudine. eloquencia. ingenio. pru-
dencia. pietate. honore et cunctis
bonis sibi a deo collatis. vane
gloriatus fuit. Si dei ecclesiam super-
be introivit. Si in bono opere
et divino servicio. legendo. cantan-
do. orando. plus hominibus quam
deo placere studuit. et in hiis

famam propriam et fauorem populi
appetiit. Si potestate sibi tradita
ab usus fuit. eam indigne ex
equendo. vel indebite usurpan
do. vel se ad eam presumptuose et
impudenter ingerendo. Si per obstina
cionem mentis increpaciones odi
uit. Si per eas emendari noluit.
vel per eis deterior factus fuit. Si
per rebellionem et mentis obdu
racionem bonum aliquod impediuit.
vel cum posset ut fieret non audi
uit. De inuidia cordis.
Deinde recogitet. si per inuidi
am peccauit. et primo in corde
de bonis et prosperitatibus dolen
do proximi. et de malis et eius aduersi
tatibus gaudendo. siue talia per
se ipsum vel per alium. vel per diuinam
iusticiam impendantur. Si per ma
las insidias obseruauit. quomodo.

proximum verbo vel facto. aut et exemplo
caperet. ut ei detraheret. Si per detrac-
cionem veram vel falsam bona eius quam non
dilexit. vel quam sola suspicione
inimicum reputavit. inhonoravit vel
eciam occultavit. Si cupiditatem vel
ascendi habuit pro iniuriis illatis.
Si per iniuriarum memoriam in livorem
exarsit. De invidia oris.
Deinde recogitet. si per invidiam
peccavit in ore. de proximo nominan-
do. eidem iniuste detrahendo. de
ipso in debite conquerendo. et false
accusando. Si per susurracionem malis
persuasionibus. vel falsis relacioni-
bus inter aliquos discordiam semina-
vit. Si pro pace et concordia labora-
re renuit. sive per negligenciam vel
tedium laboris. vel eciam per nequiciam
hoc obmisit. Si crimen vel defectum
proximi ad alterius noticiam deduxit
Si secretum alicuius prodidit. De in-
vidia operis. Deinde recogitet

si p̄ inuidiā peccauit. in ope ma
liciose alicui nocumentū rei. bo
noris ul p̄sone p̄curando. p̄di
cōes. discordias. ⁊ aduersiones
ꝯt ipm aperte ul occulte ma
chinando. curuo uultu ipm ispi
ciendo. ul p̄ liuorē ab ipo faciē
auertendo. si loq̄lā eidē negauit.
si bo ipius uerbo ul ope p̄uertit
ul diminuit. ul impediuit.
si occasōm sibi nocendi cōsiuit.
si aliq̄ ab amore ul adiutorio
eius retraxit. si oportunū subsi
diū cōsilij ul auxilij cū potue
rit nō impēdit. si iure iurā
do malū suū in aliū retorsit.
ul ut ipe euaderet. ul ut ex ho
inocēs appareret. Seq̄ de ira
⁊ primo de ira cordis.
Deinde recogitet. si peccauit
p̄ irā. ⁊ p̄o in corde p̄ inflāma
cōm p̄ indignacōm aliū despi
ciendo in corde. ⁊ p̄uipendendo

p ai i moderata motom z i stabilitē
p racois turbacom. p mētis ceci
tatē. ut nō possit pre ira discer
nere q̄ sit equū. De ira oris
Dicto recogitz si peccauit i ore
vba turpia euomendo. lites et
cōtēcōes suscitando vl sustinendo.
p apertū odiū vl p occultā ma
chinacōm. Si ad procurandū ma
lū cōt aliq̄ cōiurauit. Si in
nocumētū alterius cōspirauit. Si
clamose maledicōes. cōtumelias.
blasphemias. nimias vitupera
cōes iniquas. z detracōnes
falsas. siue iniusta obprobria
irrogauit. Si malū cōsiliū i
pēdit. i nocumētū alterius z ruī
nā. Si p aperto odio vl latēte
rancore. iurgia cōcitauit. Si p
cōfidēciā clamoris veritatē agni
tā impugnauit. Si p blasphemi
am de dei bonitate. potēcia z iusti
cia aliq̄ indignū sensit. vel

ulo asseruit. Tercio recogitz si pec-
cauit per iram in opere. Si ingressu pre-
sumptuoso. gestu inordinato. Si
per vindicte appetitum alicui iniuriam
intulit. Si per odium aliquem flere inci-
tauit. Aut per ulcione ipsum accusauit.
Si in accusando dubia pro certis asseruit.
vel si aliquid ex sola suspicione in-
pinxit. Si ex rancore aliquem false con-
dempnauit. Si iniquam sententiam pro precio
rancore uel odio contra aliquem in-
tulit. Si nocumentum alicui intulit.
in rebus. honore et fama. uel etiam in per-
sona ipsum percutiendo. vulnerando. uel
etiam mortem procurando. Si in lapidacionem
uel perdicionem consensit. Si procuran-
tibus fauorem et auxilium impendit.
Si egritudinem alicuius dolose per
maliciam uel in caute per impaciam
augmentauit. Si per rancorem alicui
petenti et indigenti oportunum con-
silium uel etiam auxilium subtraxit.

De accidia cordis

Deinde recogitet si peccauit per
accidiam et primo in corde per pusillanimi-
tatem. ut si timuit non timenda. puta
obmittendo spiritualia ne perderet temporalia.
vel si nimis doluit de re temporalis a-
missione. si pretiorem malum consensit. ne
ipsum offenderet. Item per mentis ebe-
tudinem. per cogitationis euagationem.
curiosa. seruatiua et illicita cogitan-
do. et non cogitando de dei beneficiis.
et horis canonicis. et diuinis laudibus.
Item per immoderatam tristiciam. rationem ab-
sorbentem. et quandoque in desperationem in-
ducentem. per mortis appetitum. per
mentis mollitiem. vt si fuit fractus
in aduersis. et eleuatus in prosperis. per ve-
cordiam mentis. ut si se a bono in-
cepto retraxit. vel si timuit ag-
gredi quod bonum fuit. Item si mur-
muracionem contra deum habuit. vt si dei
iudicia reprehendit. vel deo placi-
ta non dilexit. Item per obliuionem
dei. ut si terrorem iudicii extremi

no cogitauit. Item p negligentiam eter-
ne beatitudinis. ut si eam affectuose
no appetiit. Item si ppter delectacionem
mundanorum penitentiam contempsit. De
accidia oris. Secundo regitur si p acci-
diam peccauit ore. tepide orando
sine feruore deuocionis et attencione
cordis. Si ppter tedium vite horas
suas male et tepide dixit. Si cum
in paciencia et amaritudine cordis ali-
cui acerbe respondit. De accidia operis
Tercio recogitet. si p accidiam pec-
cauit in opere. quia peccatur p sompnolenciam
p ignorancia affectatam. ut si pui-
pendat doceri. si fugiat laborem discen-
di. Item p pigriciam boni operis. ut si
bonum quod scire poterat. p negligenciam non
didicit. vel illud quod sciuit. p tepidi-
tatem et malam voluntatem no docuit.
p instabilitatem mentis et corporis de
loco in locum dissolute vagando.
Item p tarditatem penitendi. confiten-
di et satisfaciendi. Item p obmis-
sionem. ut si de penitencia iniuncta no

satisfecit. vel eam in peccato mortali con-
tinuauit. Item per ocium boni operis. ut
si per negligentiam et tedium cessat a bona
cogitatione. a sancta exhortatione. a uir-
tuosa operatione. Si negligenter et cum
fastidio uerbum dei audiuit. vel ab
audiendo et uerbum dei per ineptam letitiam.
per corporis lasciuiam. per societatem ua-
nam. siue noxiam alios auertit.
Si per pigritiam et malam uoluntatem ig-
norantes non instruxit. nec erran-
tes reuocauit. Si propter timorem uel
fauorem humanum. ueritatem suppressit.
Si malum operantes libere non corripuit.
Si per sui negligentiam siue occasionem
mali exempli casum proximi non preser-
uauit. Si precepta dei scienter trans-
gressus fuit. vel ea seruare con-
tempsit. Si votum quod in baptismo pro-
misit abrenunciare dyabolo et
pompis eius transgressus fuit. post
modum ei in multis illicitis co-
gitationibus et nefariis operibus.

consenciendo. Si aliquid aliud votum so-
lempne vel privatum. pacti vel propositi pro-
fessionis vel ordinis transgressus fuit.
et hoc vel per mentis in herciam. ut
cum potuit persolvere non fecit. sed ne-
glexit. vel non soluit eo modo quo debuit.
vel est per contemptum vel si contempsit red-
dere cum posset. vel non doluit quod non
posset. Si tedium habuit ad vigilias
surgendi. studendi. orandi. ministran-
di. cantandi. legendi. et divinum offi-
cium persolvendi. De avaricia cordis

Deinde recogitet si peccavit per avari-
ciam. et primo in corde ferventer magis
concupiscendo res. divicias. et honores.
prosperitatem temporalem magis appetendo. Item
recogitet si per temporalium sollicitudinem
spiritualia neglexit vel contempsit. Si
curis talium se per amorem sollicitu-
dinis voluntarie se ingessit. Si aliorum
bona etiam cum ipsorum diminucione
vel minoracione appetiit. Et si talia
bona. puta sciam. pulchritudinem. et
divicias. et cetera huiusmodi non ad laudem

dor. sed ad fastum mundi appetiit. De a-
uaricia oris ¶ Secundo recogitet si per auari-
ciam peccauit ore ut si pro rerum conse-
cucione aliquibus adulatus fuit. Si blan-
diciis promissis. uel muneribus aliquem
dolose circumuenit. ut aliena acquireret.
Si mendaciter rem aliquam ultra valorem
iusti precii estimauit. Si in tali estima-
cione dolose sciens uel incaute peruira-
uit. Si iuramentum quod de ualore uel
sollucione rei prestitit fide interposita
uel tactis sacrosanctis postmodum vio-
lauit. Si rem vendibilem plus con-
stitisse quam constitit vera mente men-
daciter affirmauit. De auaricia operis
¶ Tercio recogitet si per auariciam peccauit
in opere puta si ex cupiditate rem
proximi furtiue et indebite subtraxit
uel eam sine scitu et voluntate sua di-
ucius retinuit. Si solucionem debi-
ti procrastinauit. Si per adulacionem
nimiam uel fraudem uel etiam ypocri-
sim aliquid extorsit. Si mutuum presti-

tit. cum voluntate et spe aliquod comodum vel
lucrum reportandi. Si per munerum re-
ceptionem personas peccantes indebite subper-
tavit. ac per spe a veritate et iusticia
declinavit. Si per falsam computacionem re-
alia debita retinuit vel subtraxit.
Si alienum per pudore vel avaricia cum
posset reddere non restituit. Si patrimonium
crucifixi prodigaliter et carnaliter in
propinquos vel malos usus expendit.
Si per symoniam pace vel precio aliquid
recepit. Si per sacrilegium res ecclesie
vel oblata dolo vel fraude vel vio-
lencia recipiat. vel deposita in ec-
clesia vel violenter vel furtive au-
~~ferat~~ abstulit. Sexta de gula cordis.

Deinde recogitet si peccavit per
gulam. et primo in corde appetendo im-
moderate cibaria delicata. vel quan-
na requirat vel status personalis ex-
poscat. Si circa ciborum vel condimentorum

meditacōm & ordinacōm supfluam
curā & sollicitudinem habuit. De gula
oris. ¶ Secundo recogitz si per gulā
peccauit ore, nimia loquacitate, sermo-
nis procacitate, secretorum reuela-
cōe, rixarum concitacōe, si ex cra-
pula uane iurauit, si temere quod
iurauit impleuit. De gula operis
¶ Tercio recogitz si per gulā peccauit
opere, cibum & potum ultra nec indige-
ciam sumendo, si nimis frequenter
& auide cibos preciosos & delicatos
sumpsit, si ieiunia consueta sine neces-
sitate & indigencia non soluit, nec
alios ad soluendum induxit, si ex
nimia frequencia & auiditate sumen-
di fastidium appetitus nauseam stoma-
chi uel vomitum uel mentis ebe-
tudinem difficultatem ad bonum ex-
equendum uel & ebrietatem incurrit.
De luxuria primo cordis.
¶ Deinde recogitz si peccauit per
luxuriam & primo in corde per malas
sim-

cogitaciones / in pravis delectacionibus / in memo
ria delectabili preteritorum peccatorum cogitando
quod dulce sit peccare / Secundo recogitet si pec
cavit per luxuriam ore puta si per verba
impudica / ad luxuriam alios incitavit
vel de tali materia ab aliis libenter
audivit / si falsis promissionibus feminas
decepit / si per cantilenas amorosas si
ve fabulis scurrilitatibus feminas
feminas provocavit / De luxuria operis
Tercio recogitet si per luxuriam peccavit
in opere. et primo per fornicacionem si fuit so
luta / vel vidua virgo vel corrupta.
Secundo si peccavit per adulterium ut si
altera vel utraque personarum est ligata.
Tercio si peccavit per incestum puta cum
sanguinea vel affinitate corporaliter vel
spiritualiter. Item quociens puta semel
vel pluries et ubi puta loco sacro vel
non sacro. Item Quomodo puta si naturalem
debitum modum servavit / Item Qua in
tencione puta racione amoris vel odii

luxuria oris

lucro vel delectacionis. Si raptu vel vio
lencia aliquam oppressit. Si se ad peccan
dum tactibus excitavit. Si motum nature
per species calidas provocavit. Si aliquibus
mulieribus cuiuscumque condicionibus existeret
et sua sollicitacione lapsum prescitit et
maxime coniugate. virgini vel simplici
vel velate. Si se ornavit ut femi
nas eius provocaret. Si se inunxit
in facie quemadmodum solent mulieres fa
cere ut formosior et rubicundior esset.
Si spectacula mulierum frequentaverit. Si
per sortilegia et incantaciones aliquam
ad sui amorem provocaverit. Si ve
nena sterilitatis vel aborsum procura
verit vel consensit. Si debitum viro
petente maliciose puta quia scit aliam
plus amari vel se non diligi vel
ne sentiat dolorem pariendi vel ne

gravetur paupertate vel labore educandi vel
quia dedignatur et odit societatem viri.
non reddit vel negavit. Conclusio
De istis et omnibus aliis peccatis suis sive
occultis sive manifestis. oblitis vel
voluntarie vel maliciose preveniendis
vel nequicia ~~obm~~ ne confiteretur ob-
missis. vel aliter quam se reum sciuit
confessis. debitis circumstanciis tacitis
propriis seu procurantibus vel alienis vel
alteri directe vel indirecte occasi-
onem prestiterit delinquendi. verbis
factis. vel signis alios ad pec-
candum instigaverit. vel malis con-
siliis peccare consuluerit vel ad
peccandum promoverit vel a bono
impedierit vel exemplum malum pre-
buerit vel ne sua peccata confiteretur
verbis infectivis persuaserit. vel aliis

quibuscumque modis proximum scandalizavit. deum et beatam virginem mariam et omnes sanctos dei offendit. cogitacionibus perversis. locucionibus ociosis. verbis mendacibus et detractoriis et infamatoriis sepe. nulla necte cogente operibus malis. et bonis obmissis. Ad domino nostro ihesu xpo. beata virgine maria. et beatis apostolis petro et paulo et omnibus sanctis et a suo confessore proprio veniam et absolucionem deprecatur. per atque amissis recipere penitenciam salutarem. secundum arbitrium eius cuius clavibus se subiecit. cum proposito se ab illis in futurum abstinendi. Nota versus de hiis peccatis predictis. Versus de quinque sensibus

Visus. auditus. gustus. tactus. odoratus.

sensibus hijs quinque peccata confitearis

De decem preceptis versus

Unum crede deum, nec vana iura per ipsum.
Sabbata sanctifices, habeas in honore parentes.
Non sis occisor, fur, mechus, testis iniquus.
Alterius nuptam, nec res cupias alienas.

De viiiis vicijs capitalibus

Ut tibi sit vita, semper saligia vita.

De septem sacramentis

Ordo, coniugium, fons, confirmatio panis
Unctio postrema, confessio sunt sacra septem.

De sex operibus misericordie

Vestio, potio, cibo, visito, simul
hospito, cumulo. Consule, casti Opera mis
ga solare, remitte, fer, ora. spiritualia

Articuli ad papam pertinentes

Pontificem queras, is qui succenderit ignem.
Sacrilegus, primum percussor, vel sodomita.

Qui facit incestum. de florans et homicida.
Et voti fractor / periurus. sortilegiusque.

Absoluitur ab infra scriptis quilibet per papam.

Per papam clerum feriens. falsarius vrens.
Soluitur et quisquis audet celebrare ligatus.
Ecce fractor. et qui communicat illi.
Symon si fueris nec fallit regula talis.

Talis debet esse confessio.

Pura frequens. humilis. simplex.
discreta. fidelis. integra. deuota.
lacrimabilis. accelerata. Obediens.
nuda. secreta. libens. verecun-
da. Accusans. fortis. et sit con-
fessio vera. Vt bona probatur. con-
fessio sic referatur. Si tibi no-
lenti contingit et inde dolenti.
Non est peccatum. nec contrahis inde rea-
tum.

Sic debet quis confiteri.

Cur. quid. vbi. quare. quantum. quis. quomodo.
quando.

Cum quibus et quociens. mora. delectacio. sexus.
Quilibet obseruans anime medicamina. sumens. vel dando.
Quantum. qualis. scelus. etas. scientia. sexus.
Condicio. tempus quoque locum. modumque nobis.

Quatuor peccata clamancia ad dominum.

Occisor. sodoma. vidue. merces famulorum. Ad dominum clamant. et voces audit eorum.

Nouem peccata aliena.

Participans. mutans. non obstans. non manifestans. Consilians. mandans. necnon adulans et emensque. Nouem peccata sunt. et qui colligit ista.

Obuenciones infra scripte absoluunt animas

Missa. preces. dona. ieiunia. quatuor ista. Absoluunt animas quas purgans detinet ignis.

Tpe fine. loco. p sca. cl prea caueto.

De lusoribus taxillorum.

Mentior irascor. blasphemo. scandala.
presto. Feneror et fallo. p uiro et
tpe perdo. sunt comites ludi.
mendacia uirgia nudi. parua
fides. furta maiores sablata
carta

Contra naturam pctm est. voluntaria seminis
proiectio. extra uas muliebre seminis de
putatum. hoc fit cum uir coit cum uiro.
uel cum muliere ad indebitum locum. uel cum bes
tia a alio animali. uel mulier cum muliere p
nefaria instrumenta. uel cum mulier cum se
ipsam tractando et titillando uel pruriendo
facit semen eicere qui molles dicuntur.
uel qui adeo uehementer de muliere cogitat. p
mulier de uiro. ut semen effundat. qui
ignominiosi dicuntur. et cum est voluntatis

ē mortale pctm. Cū vō fuit ꝯtra voluntatē tūc ē infirmitas q̄ dr̄ ignorare
ꝛ pueīt ex debilitate virtutis incentiue spmatis. ꝛ relaxacōe valorꝭ.
ꝛ ꝛ q̄nq̄ pueīt ex fortitudīe virtutis ex plꝰ sine spmatis ꝛ minu
calore humorꝝ incitante. ꝛ dr̄ amo
heroos. Q̄ si pueīt ex concupi
ꝛ nimio desidio mlris pcedente
pctm ē mortale. ꝛ intendꝫ ꝛ re
mittitꝫ. ꝯm cōsentacōm liberi ar
bitrij. Scire ꝛ debes q̄ pcta ꝯ
naturam gradatī sūt grauiora. q̄ pe
catū graue ē ignominie. grauius mollicies. huic grauius ē abusio m
lieris. huic grauius ē vicium sodomi
ticū. Sz grauissimus ē concubitus best
arum. vn̄ sis in iniquitatibꝫ multum
cautus. q̄ n̄ solū ē turpe loqui de ist
materia sz ꝛ cogitare.

ΦΡΑΤΕΡ ΜΑΡΚΟΣ
I 5 pim festos hugonis

ΦΡΑΤΕΡ ΜΑΡΚΟΒ
I 5 pim festos hugonis

filii

Ime dico vobis et ipsi mandi-ravitis carne filii

Sanctorum omn

Beati immaculati in via

qui ambulat in lege dni

beati sunt

Beati immaculati

in via qui am

K
LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA V LJUBLJANI

x-rite
colorchecker CLASSIC
mm